

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมุมมองในข่าววัดพระธรรมกายที่เสนอในหนังสือพิมพ์ไทย

นางสาว กาญจนา เจริญเกียรติบวร

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974 - 346 - 177 - 9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIP BETWEEN LANGUAGE AND POINT OF VIEW IN THAI NEWSPAPER'S
COVERAGE ON WAT PHRA DHAMMAKAYA

Miss Kanjana Jaroenkiatboworn

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Linguistics

Department of Linguistics

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974 - 346 - 177 - 9

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมุมมองในข่าววัดพระธรรมกายที่เสนอ ในหนังสือพิมพ์ไทย
โดย	นางสาว กาญจนา เจริญเกียรติบวร
ภาควิชา	ภาษาศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทฉบับนี้

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ม.ร.ว. กัลยา ดิงส์ภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

สถาบันวิจัยปริวรรต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กาญจนา เจริญเกียรติบวร : ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมุมมองในข่าววัดพระธรรมกายที่เสนอใน
หนังสือพิมพ์ไทย (RELATIONSHIP BETWEEN LANGUAGE AND POINT OF VIEW IN THAI
NEWSPAPER'S COVERAGE ON WAT PHRA DHAMMAKAYA) อ. ที่ปรึกษา: ผศ.ดร. กฤษดาวรรณ หงส์
ลดารมภ์, 135 หน้า, ISBN 974 - 346 - 177 - 9

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมุมมองในข่าววัดพระธรรมกายที่เสนอใน
หนังสือพิมพ์ไทย โดยมีความคิดพื้นฐานที่ว่า ภาษาเป็นเครื่องมือสร้างภาพแทนความจริง การเลือกใช้รูปแบบทางภาษา
หรือวิธีการทางภาษาอย่างใดอย่างหนึ่งมีผลต่อภาพแทนที่ได้ และเป็นการสื่อให้เห็นถึงทัศนคติและความคิดเห็นที่ผู้ใช้
ภาษามีต่อสิ่งที่เขากำลังพูด/เขียนถึง โดยเลือกศึกษาจากหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน 5 ชื่อฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าว
สด มติชน และสยามรัฐ เพื่อศึกษาว่าหนังสือพิมพ์มีกลวิธีทางภาษาแบบใดบ้างที่แฝงไว้ด้วยทัศนคติในด้านลบต่อวัด
พระธรรมกาย และวิเคราะห์ประเด็นที่หนังสือพิมพ์มีมุมมองทางลบต่อวัดพระธรรมกาย

ผลการวิจัยพบว่า กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการกล่าวถึงวัดพระธรรมกายในทางลบมีทั้งสิ้น 8 กลวิธี แบ่งออกเป็น
กลวิธีทางความหมาย 4 กลวิธี ได้แก่ การให้สมญา การใช้ความเชื่อเบื้องต้นเป็นเครื่องมือ การใช้อุปลักษณ์ และการ
เลือกใช้คำศัพท์ และอีก 4 กลวิธี เป็นกลวิธีทางปริศนา ได้แก่ การประเมินตามความเชื่อมั่น การตีความ การอ้างคำ
กล่าวบุคคลอื่น และการใส่เครื่องหมายและขนาดตัวอักษร

กลวิธีทางภาษาดังกล่าวสื่อประเด็นทางลบต่อวัดพระธรรมกายทั้งสิ้น 7 ประเด็น ได้แก่ การข่มขู่ การมีเล่ห์
เหลี่ยม การเป็นกลุ่มความเชื่ออย่างอื่นที่เป็นภัยต่อพุทธศาสนา การทำทนายประมุขสงฆ์ การทำทนายอานาจรัฐ การทำ
ทนายพระมหากษัตริย์ และเรื่องผู้สาว โดยภาพรวมแล้ว หนังสือพิมพ์เห็นว่าวัดพระธรรมกายเป็นกลุ่มคนที่เป็นอันตราย
ต่อทั้งสังคมและพุทธศาสนา วัดพระธรรมกายไม่เพียงทำลายหลักคำสอนเดิมในพุทธศาสนา แต่ยังชอบทำทนายสถาบัน
สำคัญๆ ในสังคมไทย

ผลการวิจัยที่ได้ไม่เพียงทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมุมมองทางลบที่หนังสือพิมพ์มีต่อวัด
พระธรรมกาย แต่ยังชี้ให้เห็นว่าการใช้ภาษาที่มีความเกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมเป็นอย่างดี และมีบทบาทในแง่
จิตวิทยาแก่คนในสังคม

ภาควิชา ภาษาศาสตร์
สาขาวิชา ภาษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2543

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

4180105622 : MAJOR LINGUISTICS

KEYWORD: POINT OF VIEW/DISOURSE/WAT PHRA DHAMMAKAYA

KANJANA JAROENKIATBOWORN : RELATIONSHIP BETWEEN LANGUAGE AND POINT OF VIEW
IN THAI NEWSPAPER'S COVERAGE ON WAT PHRA DHAMMAKAYA. THESIS ADVISOR : ASSIST.
PROF. KRISADAWAN HONGLADAROM. 135 pp. ISBN 974 - 346 - 177 - 9

This thesis is a study of the relationship between language and point of view in Thai newspaper's coverage on Wat Phra Dhammakaya. It is based on the idea that language is a tool for representing reality. Linguistic choices have an influence on the nature of representation. It conveys attitudes and opinions of language users on what they are speaking or writing. The objectives of this study are to explore which linguistic strategies are associated with negative attitudes and to analyze the negative points that Thai newspapers have on Wat Phra Dhammakaya. The data are news articles from 5 Thai newspapers ; Thai Rath, Daily News, Khao Sod, Matichon and Siam Rath.

The study shows that there are 8 linguistic strategies. Four of them are semantic ones - namely naming, presupposition manipulation, metaphor, and lexical selection. The other four are discursive strategies consisting of epistemic modalization, interpretation, quoting other sources, and use of punctuation marks and font sizes.

The linguistic strategies adopted in the texts project 7 negative points on Wat Phra Dhammakaya ; cheating, trickery, being another belief group who is dangerous to mainstream Buddhism, challenging the leader of Sanga, challenging state power, challenging the king, and engaging in a sexual scandal. In general, Thai newspapers consider Wat Phra Dhammakaya as a group of people who is dangerous to society and Buddhism. Wat Phra Dhammakaya is not only destroying the traditional Buddhist teaching, but also challenging the main institutions in Thai society.

The study shows not only the relationship between language and negative viewpoint on Wat Phra Dhammakaya, but also shows that language use has strong connection with social contexts and has psychological influence on the people in a society.

Department Linguistics
Field of study Linguistics
Academic year 2000

Student's signature.....
Advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยความช่วยเหลืออย่างดีจากผู้มีพระคุณหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กฤษดาวรรณ หงส์ดารมภ์ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ และตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สมบูรณ์ รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศิริ วงศ์วิภาณนท์ และรอง ศาสตราจารย์ ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ ที่กรุณาสละเวลาในการตรวจวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

นอกจากนี้ยังขอขอบพระคุณ คุณศิริพร ศรีวรกานต์ และคุณศิริพร พฤษไพบูลย์ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือจัดหาหนังสือและอำนวยความสะดวกในเก็บข้อมูล เพื่อใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ฉบับนี้

ท้ายสุดขอขอบพระคุณพ่อแม่ น้ำ และพี่ๆ ที่ให้ทุนสนับสนุนการเรียน และให้กำลังใจ ตลอดเวลาในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

กาญจนา เจริญเกียรติบวร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา	1
1.2 วัตถุประสงค์	5
1.3 สมมุติฐาน	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย	5
1.5 นิยามศัพท์	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.7 ระเบียบวิธีวิจัย	6
1.7.1 การคัดเลือกกลุ่มประชากรตัวอย่าง	6
1.7.2 การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล	7
2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 มโนทัศน์เรื่องปริจเฉท (discourse)	11
2.2 มโนทัศน์เรื่องวาทกรรมสื่อ/ปริจเฉทสื่อมวลชน (media discourse)	13
2.3 แนวคิดเรื่องภาษากับมุมมอง	15
2.4 มโนทัศน์เรื่องอุดมการณ์	15
2.5 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	17
3 กลวิธีทางความหมาย	26
3.1 การให้สมญา	26
3.2 การใช้ความเชื่อเบื้องต้นเป็นเครื่องมือ (presupposition manipulation)	38
3.3 การใช้อุปลักษณ์	42
3.4 การเลือกใช้คำศัพท์	50
4 กลวิธีทางปริจเฉท	54
4.1 การประเมินตามความเชื่อมั่น (epistemic modalization)	54
4.2 การตีความ	57

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

4.3 การอ้างคำกล่าวบุคคลอื่น	59
4.4 การใส่เครื่องหมายและขนาดอักษร	62
5 ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมุมมอง	69
5.1 ประเด็นทางลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกาย	70
5.1.1 การฉ้อโกง	70
5.1.2 การมีเล่ห์เหลี่ยม	76
5.1.3 การเป็นกลุ่มความเชื่ออย่างอื่นที่เป็นภัยต่อพุทธศาสนา.....	79
5.1.4 การทำทนายประมุขสงฆ์	82
5.1.5 การทำทนายอานาจรัฐ	84
5.1.6 การทำทนายพระมหากษัตริย์	85
5.1.7 เรื่องซู่สาว.....	87
6 สรุป	89
รายการอ้างอิง	95
ภาคผนวก ก	97
ภาคผนวก ข	109
ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์มติชน	110
ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ.....	115
ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ข่าวสด.....	120
ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์เดลินิวส์.....	125
ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ.....	130
ประวัติผู้เขียน	135

สถาบันวิจัยประชากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมา

ปัจจุบันนี้ กล่าวกันว่าเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร ผู้คนตื่นตัวรับฟังข่าวสารกันมากขึ้นกว่าในอดีต ไม่ว่าจะโดยทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์ ด้วยเทคโนโลยีทางการสื่อสาร รวมทั้งเทคโนโลยีการพิมพ์ที่ทันสมัย ทำให้เราสามารถรับรู้เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันได้อย่างรวดเร็ว แม้ว่าเรื่องดังกล่าวจะเกิดขึ้นในที่ห่างไกล เราก็ยังสามารถรับชมรับฟังจากสื่อแขนงต่างๆ ได้ จนดูเหมือนกับว่าเราสามารถล่วงรู้และเข้าถึงทุกๆ สถานการณ์ได้อย่างง่ายดาย แต่แท้ที่จริงแล้วเราอาจจะกำลังห่างไกลจากโลกของความเป็นจริงออกไปทุกที เนื่องจากว่าเราก็ไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์จริงที่เกิดขึ้น มิได้เห็นเหตุการณ์ทั้งหมดด้วยตนเอง การรับชมรับฟังข่าวสารจึงไม่ใช่การรับข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องราวที่เกิดขึ้นโดยตรง แต่เป็นการรับผ่านสื่อมวลชน สื่อมวลชนซึ่งอยู่ต้นทางของข่าวจึงเป็นผู้เลือกได้ว่าอะไรควรเป็นข่าว อะไรไม่ควรเป็นข่าว และยังเลือกได้ด้วยว่าจะนำเสนอสิ่งที่คิดว่าควรเป็นข่าวนั้นอย่างไร

แฟร์คลาฟ (Fairclough 1995: 103 - 104) ตั้งข้อสังเกตว่า ข้อมูลที่สื่อมวลชนนำเสนอไม่ใช่เพียงแค่การสะท้อนภาพความเป็นจริงอย่างที่มีคนเข้าใจกัน หากแต่เป็นการสร้างภาพความเป็นจริงให้บังเกิดขึ้นในแบบต่างๆ ตามแต่สื่อที่เป็นผู้ผลิตจะให้ความสนใจ หรือมีวัตถุประสงค์ใด

"A basic assumption is that media texts do not merely 'mirror realities' as is sometimes naively assumed; they constitute versions of reality in ways which depend on the social positions and interest and objectives of those who produce them."

จากคำกล่าวของแฟร์คลาฟข้างต้นจะเห็นว่า ข่าว มิใช่การเสนอความเป็นจริงทั้งหมด แต่เป็นการเสนอภาพแทน (representation) ของความจริงบางด้าน และเครื่องมือสำคัญอันหนึ่งในการสร้างภาพแทนก็คือ ภาษา แต่เนื่องจากภาษาไม่ใช่เครื่องมือที่ตายตัว สื่อมวลชนสามารถที่จะเลือกเรียบร้อยถ้อยคำในแบบต่างๆ กันได้ ไม่จำเป็นต้องแต่งประโยคเหมือนๆ กัน หรือใช้คำซ้ำๆ เพียงไม่กี่คำ

ซิมป์สัน (Simpson 1993: 140 - 147) กล่าวว่า การที่สื่อมวลชนเลือกใช้รูปแบบทางภาษาอย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะ ไม่ได้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นลอยๆ แต่เป็นการถ่ายทอดเรื่องราวตามมุมมอง (point of view) ของสื่อ มุมมองเป็นเรื่องของทัศนคติหรือความคิดเห็นที่ผู้เล่ามีต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ไม่ใช้การแสดงทัศนะดังกล่าวโดยตรง แต่แฝงอยู่ในวิธีการเล่าเรื่องโดยเลือกใช้รูปแบบทางภาษาอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การใช้คำเรียกคนๆ หนึ่ง ก็สามารถบ่งบอกได้ว่าผู้เรียกมีทัศนคติต่อผู้ที่ถูกเรียกอย่างไร ซิมป์สัน ยกตัวอย่างการใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์ในอังกฤษในการรายงานข่าวเกี่ยวกับการออกพระราชบัญญัติการจำกัดเก็บภาษีของรัฐบาลอังกฤษ ในปี 1984 ซึ่งก่อให้เกิดกระแสต่อต้านจาก ส.ส. พรรคอนุรักษนิยมจำนวนหนึ่ง แกนนำการต่อต้านครั้งนี้คือ Edward Heath หนังสือพิมพ์ในอังกฤษกล่าวถึง Edward Heath ด้วยคำเรียกต่างๆ กัน อันสะท้อนถึงมุมมองที่มีต่อเขาแตกต่างกัน เช่น Daily Mail อ้างถึงเขาในวรรณกว่า Edward Heath ซึ่งประกอบด้วย first name + last name แต่ไม่มี title ตรงข้ามกับการเรียก Mrs. Thatcher (title + last name) และเรียกด้วยนามวลีว่า his own Prime Minister แสดงสถานภาพที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่าง Heath กับ Thatcher Heath เป็นเพียงคนธรรมดาๆ และอยู่ในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชา แต่อาจตั้งตัวเป็นศัตรูกับผู้บังคับบัญชา

HEATH'S TREACHERY

Edward Heath finally and openly walked the plank of party disloyalty last night when he led a Tory revolt against Mrs. Thatcher over plans to curb high rates. After years of sniping and back-biting since he was overthrown, the former Party leader kicked over all the rules and conventions to vote against his own Prime Minister in the Commons.

Daily Mail

ขณะที่หนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ เช่น Daily Mirror, Guardian แสดงทัศนะต่อ Edward Heath ดีกว่า Daily Mail โดยเลือกที่จะระบุตำแหน่งเดิมของเขาด้วยว่า Former Tory Premier Edward Heath และ The former Conservative Prime Minister, Mr. Edward Heath

HEATH HEADS 40 TORY RATE REBELS

The former Conservative Prime Minister, Mr. Edward Heath, last night led a revolt of at least 40 Tories in the Commons.

Guardian

การใช้คำเรียกที่แตกต่างออกไปทำให้ภาพของ Edward Heath ในมุมมองของ Daily Mirror และ Guardian ดูดีกว่าในมุมมองของ Daily Mail เนื่องจากการให้รายละเอียดเกี่ยวกับภูมิหลังของเขาว่าเคยดำรงตำแหน่งสำคัญๆ แสดงถึงความเคารพในตัว Edward Heath และทำให้เขาดูน่าเชื่อถือมากกว่าการเรียกชื่อแต่เพียงลำพัง

จากตัวอย่างการวิเคราะห์มุมมองในหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจอยากจะศึกษาหนังสือพิมพ์ไทยดูบ้าง ว่ากลวิธีทางภาษาในการนำเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์ไทยมีความสัมพันธ์กับมุมมองอย่างไร และนอกเหนือจากคำเรียกบุคคลในข่าวแล้ว ยังมีกลวิธีทางภาษาประเภทอื่นๆ อีกหรือไม่

ในงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยเลือกศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษา กับ มุมมอง จากข่าวกรณีวัดพระธรรมกาย เนื่องจากเป็นข่าวที่มีผู้คนให้ความสนใจเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เพราะวัดพระธรรมกาย และเจ้าอาวาสวัด คือ พระธัมมชโย เป็นที่รู้จักและศรัทธาของประชาชนอย่างมาก หนังสือพิมพ์หลายฉบับจึงให้ความสำคัญกับข่าวนี้อย่างพิเศษ มีการนำเสนอข่าวนี้อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานาน นับแต่ช่วงปลายปี 2541 ประเด็นสำคัญที่ทำให้วัดพระธรรมกายเริ่มตกเป็นข่าวในช่วงแรกๆ ก็คือ การเผยแพร่เรื่องราวเชิงอภินิหาร และการเรียกรายเงินบริจาคจำนวนมาก เรื่องราวเชิงอภินิหารที่ทางวัดประชาสัมพันธ์ในช่วงดังกล่าว คือ เรื่องของอภินิหารตะวันแก้ว วัดพระธรรมกายอ้างว่าผู้ที่มาปฏิบัติธรรมกับทางวัดจะสามารถมองเห็นดวงอาทิตย์ได้โดยไม่แสบตา ดวงอาทิตย์จะมีลักษณะใสเหมือนลูกแก้ว และจะปรากฏภาพของหลวงปู่ศดลลอยอยู่ในดวงอาทิตย์ เรื่องนี้นายอาคม เองฉ้วน รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบกำกับดูแลกรมการศาสนา ได้เดินทางไปพบเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2541 เพื่อตรวจสอบเรื่องดังกล่าว และได้ขอให้ทางวัดหยุดส่งเสริมเรื่องราวเชิงอภินิหาร รวมทั้งขอให้ปลดป้ายเชิญชวนบริจาคเงิน จากนั้นนายอาคมได้นำเรื่องดังกล่าวเข้าหารือกับพระพรหมโมลี เจ้าคณะภาค 1 ซึ่งได้รับมอบหมายจากมหาเถรสมาคมให้รับผิดชอบตรวจสอบความเหมาะสมเรื่องรูปแบบการเผยแพร่พุทธศาสนาของวัดพระธรรมกาย และนายอาคมยังได้ตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจขึ้น เพื่อรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบเอกสารการเผยแพร่พุทธศาสนาของวัดพระธรรมกาย เพื่อช่วยงานพระพรหมโมลีอีกทางหนึ่ง ผลการตรวจสอบในเบื้องต้นพบว่ามีความแตกต่างไปจากที่มีระบุไว้ในพระไตรปิฎก เช่น คำสอนว่านิพพานเป็นอัตตา และสิ่งนี้กลายเป็นประเด็นสำคัญอีกอันหนึ่งที่ทำให้วัดพระธรรมกายตกเป็นข่าวว่ากำลังบิดเบือนคำสอนในพุทธศาสนา

ต่อมาในช่วงปี 2542 ประเด็นของข่าวเริ่มมุ่งเน้นไปที่เจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย โดยเฉพาะเรื่องการถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นจำนวนมาก ซึ่งเจ้าอาวาสอ้างว่าที่ดินทั้งหมดได้มาจากการบริจาคของญาติโยมที่ศรัทธาในตัวท่าน เรื่องนี้กรมการศาสนาได้มีคำสั่งให้เจ้าอาวาสโอนกรรมสิทธิ์ในโฉนดที่ดินเป็นชื่อวัดเสีย เนื่องจากเป็นการไม่เหมาะสมที่พระสงฆ์จะสะสมทรัพย์ เจ้าอาวาสได้ส่งตัวแทนเข้าเจรจาต่อรองขอผัดผ่อนการโอนอยู่หลายครั้ง และขอทยอยโอนทีละส่วน เมื่อเจ้าอาวาสไม่ยินยอมโอนที่ดินทั้งหมดให้เสร็จสิ้นตามกำหนด นายอาคมจึงได้ให้ตัวแทนกรมการศาสนาเข้าแจ้งความต่อกองปราบปราม เมื่อวันที่ 11 มิถุนายน 2542 เพื่อดำเนินคดีกับเจ้าอาวาส นอกจากการฟ้องร้องดำเนินคดีในทางกฎหมายบ้านเมืองแล้ว ได้มีประชาชนจำนวนหนึ่งยื่นฟ้องเจ้าอาวาสในทางสงฆ์ โดยมีพระสุเมธาภรณ์ เจ้าคณะจังหวัดปทุมธานี เป็นผู้พิจารณารับคำฟ้อง เจ้าอาวาสจึงตกเป็นผู้ต้องหาทั้งในคดีทางโลกและคดีทางสงฆ์ นับแต่ช่วงกลางปี 2542 เป็นต้นมา

หนังสือพิมพ์ให้ความสนใจนำเสนอเรื่องราวของฝ่ายวัดพระธรรมกายทั้งในรูปแบบการรายงานข่าว (news article) และบทความ ซึ่งมีเนื้อหาวิพากษ์วิจารณ์วัดพระธรรมกายไปในทางลบ เช่น วิจารณ์ว่าวัดพระธรรมกายกำลังทำธุรกิจกับศาสนา วัดพระธรรมกายกำลังบิดเบือนหลักคำสอนทางพุทธศาสนา แต่ส่วนที่ผู้วิจัยสนใจอยากศึกษา คือ การนำเสนอในรูปแบบการรายงานข่าว เนื่องจากรูปแบบการนำเสนอดังกล่าวเป็นการบอกเล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ใช่บทวิเคราะห์ข่าวที่สื่อมวลชนมีโอกาสจะแสดงความคิดเห็นโดยตรงไปตรงมา

คำถามหนึ่งที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา คือ หนังสือพิมพ์มีกลวิธีทางภาษาแบบใดบ้างที่แฝงไว้ด้วยทัศนคติในด้านลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกายในการรายงานเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น และถ้อยคำดังกล่าวสะท้อนให้เห็นมุมมองทางลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกายในประเด็นใดบ้าง เช่น เรียกวัดพระธรรมกายด้วยคำว่า "ธรรมกาย" ไม่มีคำว่า วัด หรือ พระ นำหน้าเหมือนชื่อจริง และบางครั้งมีการดัดแปลงคำว่า "ธรรมกาย" โดยการเปลี่ยนหน่วยศัพท์กรรข้างท้าย เป็น "ธรรมโกย" การเรียกวัดพระธรรมกายดังนี้เป็นตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนว่า หนังสือพิมพ์ไม่ได้มองว่าวัดพระธรรมกายเป็นพุทธองค์กรหรือเป็นพุทธสถาน เนื่องจากชื่อที่ใช้เรียกไม่บ่งบอกสถานภาพว่าเป็นวัด และการดัดแปลงชื่อก็ยิ่งให้ภาพในด้านลบว่าเป็นกลุ่มกอบโกยผลประโยชน์จากพระธรรม วัดพระธรรมกายจึงน่าจะเป็นองค์กรอย่างอื่นที่หาผลประโยชน์จากพุทธศาสนา และนอกเหนือจากตัวอย่างนี้แล้ว ผู้วิจัยใคร่อยากจะศึกษาต่อไปว่า ยังมีกลวิธีทางภาษาอื่นๆ อีกหรือไม่ และสะท้อนให้เห็นมุมมองทางลบในประเด็นใดอีกบ้าง

1.2 วัตถุประสงค์

1. จำแนกกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการกล่าวถึงวัดพระธรรมกายในทางลบในหนังสือพิมพ์ไทย
2. วิเคราะห์ประเด็นที่หนังสือพิมพ์ไทยมีมุมมองทางลบต่อวัดพระธรรมกาย

1.3 สมมุติฐาน

1. หนังสือพิมพ์ไทยใช้กลวิธีทางภาษาที่แสดงมุมมองทางลบ ได้แก่ การใช้อุปลักษณ์ การบรรยายเกินจริง การย่อคำเพื่อความหมายกำกวม และการใช้ความเชื่อเบื้องต้นเป็นเครื่องมือ (presupposition manipulation)
2. รูปภาษาที่ใช้ในหนังสือพิมพ์ไทยแสดงมุมมองทางลบต่อวัดพระธรรมกายในประเด็นต่างๆ

1.4 ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะกลวิธีทางภาษาและกลวิธีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับรูปภาษา เช่น การใส่เครื่องหมายกำกับรูปภาษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาษาในระดับปริจเฉท แต่จะไม่ศึกษาภาพข่าวและคำบรรยายได้ภาพ และไม่ศึกษาขั้นตอนการผลิต หรือกระบวนการนำเสนอข่าวก่อนการตีพิมพ์

1.5 นิยามศัพท์

มุมมอง	ความเห็นหรือทัศนคติที่ผู้พูดมีต่อสิ่งที่เขากำลังพูดถึง
ปริจเฉท	หน่วยทางภาษาในระดับเหนือประโยค ที่มีองค์ประกอบภายในเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน
วาทกรรม	คำว่า <u>วาทกรรม</u> มีความเกี่ยวข้องกับคำว่า <u>ปริจเฉท</u> เนื่องจากคำทั้งสองมีที่มาจากคำเดียวกันในภาษาอังกฤษว่า discourse ซึ่งเกิดจากการศึกษา discourse ในแง่มุมที่แตกต่างกัน คำว่า <u>ปริจเฉท</u> เกิดจากการศึกษา discourse โดยเน้นที่รูปแสดงทางภาษา ส่วนคำว่า <u>วาทกรรม</u> เกิดจากการศึกษา discourse ในแง่ที่เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ซึ่งครอบคลุมทั้งการใช้ภาษาและการแสดงออกทางการกระทำของคนในสังคม วัน ไค้ (van Dijk 1997: 2) ได้ให้เหตุผลหนึ่งในการมอง discourse เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมว่า ขณะที่เราใช้ภาษาสื่อสารระหว่างกัน ผู้ใช้ภาษายังสามารถบรรลุผลการกระทำ (act) และมีการปฏิสัมพันธ์ต่อกัน โดยที่การปฏิสัมพันธ์

ดังกล่าวจะถูกแวล้อม (embedded) อยู่ในบริบททางสังคมและวัฒนธรรม คำว่า วาทกรรม จึงมีความหมายที่กว้างขวางกว่า โดยได้รวมเอาความหมายของบริบทเข้าไว้ด้วย และยังคงครอบคลุมถึงมิติทางสังคมในแง่ที่เป็นการปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องไปกับบริบททางสังคม

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพิ่มพูนความรู้เกี่ยวกับวาทกรรมในสังคมไทย
2. ให้ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและมุมมอง
3. เป็นตัวอย่างการศึกษาภาษาของสื่อมวลชนด้วยวิธีการทางภาษาศาสตร์

1.7 ระเบียบวิธีวิจัย

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งศึกษาการใช้ภาษาของสื่อมวลชน ประเภทหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการทำวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอนหลักๆ คือ การคัดเลือกกลุ่มประชากรตัวอย่าง และการวิเคราะห์ข้อมูล ในขั้นตอนการคัดเลือกกลุ่มประชากรตัวอย่าง ซึ่งกลุ่มประชากรตัวอย่างในงานวิจัยนี้ก็คือ ข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน ผู้วิจัยได้รวบรวมด้วยการถ่ายภาพเอกสาร จากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งจะเป็นการศึกษาภาษาที่ปรากฏใช้ในข่าวที่ได้รวบรวมไว้

1.7.1 การคัดเลือกกลุ่มประชากรตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน 5 ชื่อฉบับ โดยเลือกจากที่มียอดพิมพ์จำหน่ายสูงสุด เรียงลำดับดังนี้ ไทยรัฐ 1,000,000 ฉบับ/วัน เดลินิวส์ 600,000 ฉบับ/วัน ข่าวสด 500,000 ฉบับ/วัน มติชน 400,000 ฉบับ/วัน และ สยามรัฐ 90,000 ฉบับ/วัน เลือกเก็บเฉพาะที่เป็นการรายงานข่าว (news article) ไม่รวมสื่อบทวิเคราะห์ และเลือกเฉพาะที่เป็นข่าวหน้าหนึ่งในช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม 2542 ซึ่งมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 411 ข่าว จำนวนดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยนับจากจำนวนวันที่หนังสือพิมพ์นำข่าวเกี่ยวกับวัดพระธรรมกายขึ้นเป็นข่าวหน้าหนึ่ง เมื่อนำขึ้นในหน้าหนึ่ง 1 ครั้ง ก็จะนับเป็น 1 ข่าว โดยหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับนำข่าวดังกล่าวขึ้นเป็นข่าวหน้าหนึ่งดังนี้ ไทยรัฐ 57 ข่าว, เดลินิวส์ 92 ข่าว, ข่าวสด 80 ข่าว, มติชน 90 ข่าว, และสยามรัฐ 92 ข่าว ผู้วิจัยเลือกช่วงข้อมูลดังกล่าว เนื่องจากเป็นช่วงเหตุการณ์สำคัญๆ หลายอย่าง เช่น มีการ

ห้องร้องวัดพระธรรมกายและเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย หนังสือพิมพ์ได้ให้ความสนใจนำเสนอเรื่องราวดังกล่าวเป็นข่าวหน้าหนึ่งบ่อยครั้ง ในขณะที่เดียวกันก็ได้รายงานเรื่องราวเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของวัดพระธรรมกายเป็นระยะๆ เช่น งานบุญวิสาขบูชา โครงการเปิดบ้านกัลยาณมิตร

1.7.2 การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1.7.2.1 กำหนดเกณฑ์มุมมองทางลบ

ในขั้นแรกก่อนที่จะวิเคราะห์ข้อมูลภาษา ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับบทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทย รวมทั้งวินัยของสงฆ์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการเลือกเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับบทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทยจากเอกสารการสอนชุดวิชา ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย (2533) ซึ่งรายงานว่ นับแต่ในอดีตวัดและพระสงฆ์ไทยมีบทบาทสำคัญๆ 12 ประการ ดังนี้

1. วัดเป็นสถานที่ที่ชาวบ้านส่งกุลบุตรมาอยู่รับใช้พระสงฆ์ รับการฝึกอบรมทางศีลธรรม และเล่าเรียนวิชาการต่างๆ จากพระสงฆ์
2. วัดเป็นสถานที่ที่พ่อแม่ตลอดจนคนเฒ่าคนแก่มารับความรู้ด้วยการสดับพระธรรมเทศนา
3. วัดเป็นสถานพยาบาล เป็นแหล่งตำราแพทย์ และพระสงฆ์ทำหน้าที่เป็นหมอ
4. วัดเป็นสถานสงเคราะห์ที่บุตรหลานชาวบ้านได้มาอาศัยเลี้ยงชีวิต ตลอดจนถึงผู้ยากไร้ได้มาอาศัยเลี้ยงชีพ
5. วัดเป็นสถานที่พักอาศัยของผู้เดินทาง
6. วัดเป็นสถานที่ที่ชาวบ้านมาพบปะสังสรรค์ หรือพักผ่อนหย่อนใจ
7. วัดเป็นสถานที่จัดงานรื่นเริงตามเทศกาลและมหรสพต่างๆ เช่น งานก่อพระเจดีย์ทราย
8. วัดเป็นบ่อเกิดและศูนย์กลางของศิลปกรรมแขนงต่างๆ
9. วัดเป็นที่ไกลเกลี่ยข้อพิพาท
10. วัดเป็นสถานที่สำหรับชาวบ้านในการบำเพ็ญกุศล ตลอดจนประกอบพิธีกรรมต่างๆ
11. วัดเป็นคลังพัสดุสำหรับเก็บของใช้ต่างๆ ที่ชาวบ้านใช้ร่วมกันเมื่อมีงาน หรือหยิบยืมไปใช้ในบางคราว

12. วัดเป็นศูนย์กลางการบริหารหรือการปกครองที่กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านจะเรียกลูกบ้านมาชุมนุมกัน เพื่อแจ้งกิจต่างๆ

ในเอกสารการสอนชุดวิชาชุดวิชา ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย ฉบับดังกล่าวยังได้ระบุถึงความเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย ซึ่งทำให้บทบาทของวัดและพระสงฆ์ทั้ง 12 ประการข้างต้นมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างในปัจจุบัน เช่น บทบาทในด้านการศึกษา และการรักษาพยาบาล ปัจจุบันกลายเป็นหน้าที่สำคัญของหน่วยงานของรัฐและเอกชน คือ โรงเรียน และโรงพยาบาล พระสงฆ์ซึ่งเดิมเคยทำหน้าที่สอนหนังสือและให้การรักษาพยาบาลผู้ป่วย ก็ลดบทบาทลง เนื่องด้วยการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาประเทศตามแบบตะวันตก ทำให้สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากในอดีต บทบาทของวัดและพระสงฆ์ก็พลอยเปลี่ยนแปลงไปด้วย บทบาทของพระสงฆ์ที่เด่นชัดในปัจจุบันมี 3 ประการ ได้แก่

1. เป็นผู้นำด้านพัฒนาจิตวิญญาณของมนุษย์ กล่าวคือ เผยแผ่พุทธธรรม และกระตุ้นให้คนในยุคปัจจุบันเห็นคุณค่าและใส่ใจศึกษาพระธรรมด้วยวิธีการทันสมัย เช่น ผลิตหนังสือและวารสารธรรมที่มีลีลาการประพันธ์สมัยใหม่
2. ทำหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชน เช่น ในการก่อตั้งมหาวิทยาลัยสงฆ์ เพื่อเป็นแหล่งเพาะภูมิปัญญาแบบพุทธของประชาชน อันก่อให้เกิดนักคิดนักเขียนสำคัญๆ เช่น สุชีพ ปุญญานุภาพ เสถียรพงษ์ วรรณปก
3. เป็นผู้นำด้านการพัฒนาชนบท กล่าวคือ มีบทบาทช่วยเหลือชุมชน เช่น การช่วยเหลือผู้ยากไร้ การจัดตั้งมูลนิธิ การก่อตั้งโรงเรียนในชุมชน

โดยสรุปแล้ว ในปัจจุบันวัดและพระสงฆ์ไทยยังคงมีบทบาทในการเผยแพร่อำนาจทางพุทธศาสนา แต่วิธีการเผยแพร่มักมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เช่น มีการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ช่วยในการเผยแพร่ว่า ซึ่งต่างไปจากในอดีตที่เผยแพร่แต่โดยทางวาจา และประชาชนเป็นผู้มารับฟังคำสอนที่วัด ส่วนในด้านการให้การศึกษา เน้นไปที่การให้การศึกษาด้านพุทธศาสนาเป็นสำคัญ ซึ่งมีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยจัดตั้งเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ ส่วนบทบาทที่เพิ่มเข้ามา คือ การพัฒนาชุมชน

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับวินัยของสงฆ์จากพระไตรปิฎกฉบับประชาชน ซึ่งสุชีพร บุญญานุภาพ (2515) ได้แปลเป็นภาษาไทย และย่อความลงเหลือ 5 เล่ม* โดยเล่มที่ 1 กล่าวถึงศีลของพระสงฆ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อห้าม มีจำนวน 227 ข้อ และที่มาของการบัญญัติวินัยบางข้อ ในที่นี้ผู้วิจัยจะขอกล่าวถึงเพียงศีลข้อสำคัญที่สุด (ส่วนข้ออื่นๆ ได้รวบรวมไว้ในภาคผนวก ก) ศีลข้อสำคัญที่หากภิกษุล่วงละเมิดแล้ว จะถือว่าขาดจากความเป็นพระในทันที มีจำนวน 4 ข้อ เรียกว่า ปาราชิก 4 (ส่วนข้ออื่นๆ สามารถได้โทษ หรือปรับอาบัติด้วยวิธีอื่นๆ ไม่ถึงกับหมดความเป็นพระ)

ปาราชิก 4 ได้แก่

1. ห้ามเสพเมถุน
2. ห้ามลักทรัพย์ ราคาตั้งแต่ 5 มาสก[†]
3. ห้ามฆ่าคน
4. ห้ามอวดอุตตริมนุสสรรมที่ไม่มีในตน

บทบาทของวัดและพระสงฆ์ และวินัยของสงฆ์ทั้งหมดนี้จะถือเป็นเกณฑ์มาตรฐานที่วัดและพระสงฆ์ไทยควรจะเป็น หากข้อมูลทางภาษาที่กล่าวถึงฝ่ายวัดพระธรรมกายมีลักษณะต่างไปจากนี้ เช่น กล่าวถึงเจ้าอาวาสว่าขี้โกงทรัพย์ ก็จะเป็นข้อมูลที่แสดงมุมมองทางลบ เนื่องจากขัดแย้งกับวินัยข้อ 2 ในหมวดปาราชิก

1.7.2.2 เก็บข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* จากต้นฉบับภาษาบาลี 45 เล่ม ซึ่งประกอบด้วย พระวินัยปิฎก 8 เล่ม พระสุตตันตปิฎก 25 เล่ม และพระอภิธรรมปิฎก 12 เล่ม

** มาสก เป็นหน่วยเงินในสมัยพุทธกาล สมเด็จพระสังฆราชเทียบเงินจำนวน 5 มาสก เป็นเงินบาทในปัจจุบัน ประมาณเกือบ 300 บาท

1.7.2.2 เก็บข้อมูล

ผู้วิจัยเริ่มจากศึกษาเนื้อหาข่าว โดยศึกษาเนื้อหา นับตั้งแต่วัดพระธรรมกายเริ่มเป็นข่าว คือนับแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2541 จนถึงช่วงข้อมูลที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา เพื่อให้ทราบที่มาและความต่อเนื่องของเหตุการณ์ จากนั้นเลือกเก็บข้อมูลทางภาษาที่แสดงมุมมองทางลบต่อวัดพระธรรมกาย เฉพาะในช่วงการเสนอข่าวที่เลือกศึกษา โดยเลือกเก็บตามเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งตามลักษณะข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยนี้เป็นการรายงานข่าว ซึ่งผู้วิจัยเลือกเฉพาะที่เป็นข่าวหน้าหนึ่ง เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญที่ปรากฏต่อสายตาผู้อ่านเป็นลำดับแรก ดังนั้นข้อมูลทางภาษาที่จะนำมาวิเคราะห์จะเป็นข้อความที่ปรากฏในพาดหัว (headline) พาดหัวรอง (subheadline) และวรรคหน้า และหากข้อความแต่ละข้อความมีขนาดตัวอักษรแตกต่างกัน ผู้วิจัยจะให้ความสำคัญกับข้อความที่มีขนาดตัวอักษรใหญ่กว่า เนื่องจากมีความเด่นมากกว่า

1.7.2.3 จำแนกกลวิธีทางภาษา

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลทางภาษาที่เลือกเก็บมาแล้วข้างต้น เพื่อจำแนกว่าหนังสือพิมพ์มีกลวิธีใดบ้างที่แสดงมุมมองทางลบต่อวัดพระธรรมกาย ในการศึกษาการใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยจะพิจารณาตั้งแต่ระดับคำ วลี ไปจนถึงระดับเหนืออนุพากย์ ว่าให้ความหมายทางลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกายอย่างไร เช่น ในระดับคำหรือวลี มีการเลือกใช้คำใดบ้างในการอ้างถึงฝ่ายวัดพระธรรมกาย รวมไปถึงบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายวัดพระธรรมกาย หากมีการนำคำนามหรือนามวลีอื่นที่ไม่ตรงกับชื่อจริงที่ฝ่ายวัดพระธรรมกายใช้เรียกตนเองในปัจจุบัน เช่น ธรรมกาย ธรรมโกย ไอ้แวน ไซยบุญลย์ แทนที่จะเป็น วัดพระธรรมกาย และ พระธัมมชโย ผู้วิจัยจะจัดเข้าเป็นกลวิธีการให้สมญา

1.7.2.4 อภิปรายผล

ในลำดับนี้จะเป็นการอภิปรายผลที่ได้จากการศึกษากลวิธีทางภาษาข้างต้น ว่าในการแสดงมุมมองทางลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกายนั้น หนังสือพิมพ์เลือกใช้กลวิธีทางภาษาต่างๆ สื่อให้เห็นถึงความไม่ดีของฝ่ายวัดพระธรรมกายอย่างไร และใช้ในการรายงานเรื่องราวใดเกี่ยวกับวัดพระธรรมกาย ภาพแทนของฝ่ายวัดพระธรรมกายที่ได้มีลักษณะทางลบอะไรบ้าง มีความขัดแย้งหรือแตกต่างไปจากแบบแผนที่วัดและพระควรจะเป็นอย่างไร โดยพิจารณาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ข้างต้น

บทที่ 2

แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยนี้ ซึ่งเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและมุมมองในการเสนอข่าวกรณีวัดพระธรรมกาย ข้อมูลที่ผู้วิจัยนำมาศึกษาเป็นข่าวจากหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน แต่วิธีการวิเคราะห์จะเป็นวิธีการทางภาษาศาสตร์ ซึ่งเป็นการศึกษาภาษาในระดับปริจเฉท ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับปริจเฉท แนวคิดที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์ปริจเฉท และงานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางประกอบการวิจัยดังนี้

2.1 มโนทัศน์เรื่องปริจเฉท (discourse)

"discourse" เป็นแนวคิดที่แพร่หลายในหลายสาขาวิชา มีการนิยามศัพท์และให้ความหมายคำนี้ไว้ในหลายแง่มุม แต่อย่างไรก็ตามในทางภาษาศาสตร์เรียก discourse ว่า ปริจเฉท ปริจเฉทเป็นปรากฏการณ์ทางภาษา ที่มีรูปแบบเป็นตัวบท (text) การศึกษาภาษาในระดับปริจเฉทเพิ่งเริ่มมีในระยะหลัง ในยุคแรกๆ นั้น นักภาษาศาสตร์มักเน้นการศึกษาในระดับคำ และวากยสัมพันธ์ แต่ต่อมานักภาษาศาสตร์เริ่มมองเห็นว่า ในการใช้ภาษาเพื่อสื่อสารนั้น หน่วยภาษาที่ใช้มีใช้เพียงแค่คำหรือประโยค แต่เป็นหน่วยภาษาที่เกิดจากการเรียงต่อกันของถ้อยคำที่เรียกว่า discourse จึงทำให้มีการริเริ่มศึกษาการใช้ภาษาในลักษณะนี้ และมีนักภาษาศาสตร์หลายท่านได้ให้นิยามไว้ดังนี้

ฮาลลิเดย์และฮาซัน (Halliday & Hasan 1976) อธิบายว่า ปริจเฉทเป็นหน่วยภาษาในระดับเหนือประโยค เช่น ย่อหน้า หรือหน่วยที่ใหญ่กว่านั้น เช่น บทในหนังสือ (episode) ถ้อยคำในปริจเฉทไม่ได้เพียงแค่เรียงต่อกันไป แต่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อกัน

ชิฟฟริน (Schiffirin 1987) กล่าวว่า ปริจเฉทมีคุณสมบัติสำคัญ 3 ประการ คือ มีรูปแบบ แสดง ให้ความหมาย และใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการสื่อสาร ลักษณะสองประการแรกเกิดจากการเรียงลำดับของหน่วยย่อย เช่น ประโยค ประพจน์ (proposition) ถ้อยคำ (utterance) ลักษณะที่สามเป็นลักษณะของการใช้ภาษาในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

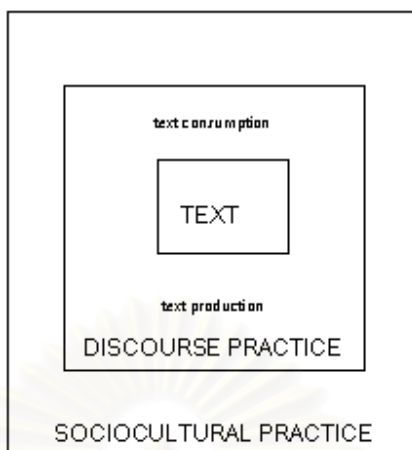
บราวน์และยูล (Brown and Yule 1987) อธิบายว่า การวิเคราะห์ปริจเฉทเป็นการวิเคราะห์ภาษาตามการใช้ ทั้งสองกล่าวว่าเราไม่สามารถศึกษาภาษาโดยไม่ศึกษาจุดประสงค์ หรือหน้าที่ของรูปภาษาที่ถูกนำมาใช้ในกิจกรรมทางสังคมของมนุษย์

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่า ปริจเฉทเป็นหน่วยทางภาษาในระดับเหนือประโยค มีองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงต่อกัน และเป็นหน่วยภาษาที่ใช้ในการสื่อสารระหว่างมนุษย์ หากใช้รูปแบบของปริจเฉทเป็นเกณฑ์ อาจแบ่งปริจเฉทได้ 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ปริจเฉทการพูด และปริจเฉทการเขียน ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมุ่งวิเคราะห์เฉพาะปริจเฉทที่เป็นการเขียน คือ ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นปริจเฉทการเขียนของสื่อมวลชน

2.2 มโนทัศน์เรื่องวาทกรรมสื่อ/ปริจเฉทสื่อมวลชน (media discourse)

นอกจากในทางภาษาศาสตร์ซึ่งนิยามศัพท์ discourse ว่า ปริจเฉท ซึ่งได้อธิบายในข้างต้นแล้ว ยังมีการนิยามศัพท์คำนี้ในทางสาขาอื่นๆ อีก เช่น ในทางสังคมศาสตร์ นิยามศัพท์ discourse ว่า วาทกรรม และมองว่าวาทกรรมเป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ที่ครอบคลุมมากกว่าคำพูดหรือการใช้ภาษา ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร์ (2542: 5) กล่าวว่า วาทกรรมเป็นมากกว่าเรื่องของภาษาหรือคำพูด แต่มีภาคปฏิบัติจริงของวาทกรรม (discursive practices) ซึ่งรวมถึงจารีตปฏิบัติ ความคิดความเชื่อ และสถาบันต่างๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ด้วย

เช่นเดียวกัน ในทางนิเทศศาสตร์ก็นิยามศัพท์ discourse ว่า วาทกรรม และเรียกการนำเสนอผลงานของสื่อมวลชนว่าเป็น วาทกรรมสื่อ (media discourse) ซึ่งมีทั้งการเสนอข่าว การโฆษณา ฯลฯ แฟร์คลาฟ (Fairclough 1995: 57-62) กล่าวว่า วาทกรรมสื่อมีผลทั้งในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคม และช่วยตอกย้ำลักษณะบางประการในสังคมให้คงอยู่ เช่น ค่านิยมความเชื่อบางอย่าง แฟร์คลาฟมองว่าวาทกรรมสื่อเป็นสถานการณ์การสื่อสารที่มีองค์ประกอบ 3 มิติ ได้แก่ ตัวบท (text), การปฏิบัติทางวาทกรรม (discourse practice), และการปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (sociocultural practice) แสดงด้วยผังภาพ ดังนี้

ตัวบท (text) หมายถึงผลผลิตของสื่อมวลชน เช่น ข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ การปฏิบัติทางวาทกรรม (discourse practice) หมายถึงขั้นตอนการผลิตและบริโภคตัวบท และการปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรม (sociocultural practice) หมายถึงปัจจัยทางสังคม เช่น ระบบเศรษฐกิจ ระบบการปกครอง ค่านิยม ความเชื่อ หรืออุดมการณ์บางอย่างในสังคม จากฝั่งภาพข้างต้น ตัวบทถูกห้อมล้อมอยู่ในมิติการปฏิบัติถึงสองมิติ โดยที่ขั้นตอนการผลิตตัวบทถูกห้อมล้อมอยู่ในมิติการปฏิบัติทางสังคมวัฒนธรรมอีกชั้นหนึ่ง แพร่เคลาฟ อธิบายว่า ปัจจัยทางสังคมส่งอิทธิพลต่อขั้นตอนการผลิต ทำให้เลือกผลิตตัวบทออกมาในรูปแบบเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง ตัวบทจึงไม่ใช่เพียงแค่ผลงาน หรือผลผลิตที่เกิดจากการกระทำของสื่อมวลชนแต่เพียงลำพัง แต่มีเหตุปัจจัยทางสังคมเข้ามาเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์วาทกรรมสื่อจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงมิติทางสังคมประกอบกันด้วย

ในงานวิจัยนี้ ซึ่งมีทั้งการศึกษาภาษาของสื่อมวลชน ซึ่งเป็นการศึกษาที่ตัวบท (text) และวิเคราะห์มุมมองของสื่อมวลชนที่มีต่อวัฒนธรรมกาย ซึ่งจะต้องอ้างอิงบริบททางสังคม ประกอบการวิเคราะห์ โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับสถาบันสงฆ์ และพุทธศาสนา ดังนั้นคำว่า ปริเฉทสื่อมวลชน หรือ ปริเฉทหนังสือพิมพ์ ที่ผู้วิจัยจะใช้ในงานวิทยานิพนธ์นี้ ก็จะใช้ในความหมายที่เน้นตัวภาษาหรือตัวบทในแง่ที่เป็นผลผลิตของสื่อมวลชน ส่วนคำว่า วาทกรรมสื่อ จะใช้ในแง่ที่ว่า สื่อมวลชนใช้ภาษาปฏิบัติต่อวัฒนธรรมกายอย่างไร เช่น ต่อด่าน หรือกล่าวหา และในแง่ที่ใช้ภาษาของสื่อมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกับบริบทในสังคมไทย

อนึ่ง ในการศึกษาวาทกรรมสื่อ ในทางนิเทศศาสตร์ก็มีวิธีการวิจัยอันหนึ่งซึ่งให้ความสำคัญ

ศึกษาตัวบทหรือการใช้ภาษาของสื่อมวลชน คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นวิธีที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง ทั้งในทางนิเทศศาสตร์และสังคมศาสตร์ ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวกับการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อชี้แจงให้เห็นความแตกต่างระหว่างวิธีการวิเคราะห์เนื้อหากับวิธีการทางภาษาศาสตร์ซึ่งผู้วิจัยใช้ในงานวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

เบเรลสัน (Berelson 1971: 16-18) ให้ความหมายของการวิเคราะห์เนื้อหาว่า เป็นวิธีที่มุ่งอธิบายเนื้อหาของสื่อมวลชนแบบตรงไปตรงมา มีระบบ และใช้หลักการวิเคราะห์เชิงปริมาณ ในกระบวนการสื่อสาร สิ่งสำคัญอันหนึ่งก็คือ เนื้อหาที่สารกำลังจะบอกนั้น คือ อะไร เมื่อกล่าวถึงเนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวันโดยทั่วไป จะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับเสนอเรื่องราวต่างๆ มากมาย ดังนั้นสิ่งที่ผู้วิจัยจะต้องค้นหาคำตอบ คือ เนื้อหาในหนังสือพิมพ์รายวันแต่ละฉบับบอกอะไรแก่ผู้อ่าน และบอกเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง

ณรงศักดิ์ ศรีทานันท์ (2533: 59) รายงานว่า การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นวิธีการวิจัยที่ใช้ศึกษาสาระของการติดต่อสื่อสาร ซึ่งมีพัฒนาการมาตั้งแต่ศตวรรษที่ 20 เริ่มโดย นักวารสารศาสตร์ได้วิเคราะห์ความสำคัญของข่าวด้วยการนับบรรทัดของข่าวในหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง แล้วนำมาเปรียบเทียบกับข่าวเรื่องเดียวกันในหนังสือพิมพ์ฉบับอื่น หรือวัดขนาดของหัวข้อข่าวในหนังสือพิมพ์ต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบกันว่า ในเรื่องเดียวกัน ฉบับใดให้ความสำคัญมากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นการเปรียบเทียบโดยการนับจำนวน บางครั้งในการวิจารณ์บทความทางวรรณคดีก็ใช้วิธีการนับคำคุณศัพท์เปรียบเทียบกับจำนวนคำกริยา เป็นเครื่องจำแนกวิธีการเขียนของนักประพันธ์ เพื่อศึกษาเจตนา-รสนิยมและทัศนคติของผู้เขียน

สิ่งที่คล้ายคลึงกันกับงานวิจัยชิ้นนี้ คือ การวิเคราะห์เนื้อหาให้ความสนใจศึกษาการใช้ภาษาของสื่อมวลชน เพื่อหาคำตอบว่าผู้เขียนมีจุดมุ่งหมาย ค่านิยม และทัศนคติอย่างไร เนื่องจากภาษาเกี่ยวพันอยู่กับความคิดและอารมณ์ของมนุษย์ ตัวบทหรือเอกสารต่างๆ จึงเปรียบเสมือนตัวแทนของผู้แต่ง แต่สิ่งที่แตกต่างกัน คือ วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยเน้นที่การหาค่าความถี่ของการใช้หน่วยทางภาษา เช่น คำหรือวลีที่เกิดบ่อยครั้งจะมีนัยสำคัญ ส่วนวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้เป็นในเชิงคุณภาพ จะไม่เน้นนับค่าความถี่ แต่ให้ความสำคัญกับการเลือกใช้ถ้อยคำ หรือการเรียบเรียงถ้อยคำ ที่ก่อให้เกิดภาพในด้านลบแก่ผู้ตกเป็นข่าว โดยมองว่าภาษาเป็นเครื่องมือสร้างภาพแทนความจริง การที่เลือกใช้คำ

หนึ่ง แต่ไม่เลือกใช้อีกคำหนึ่ง ไม่เพียงมีผลกระทบต่อภาพแทนของผู้ตกเป็นข่าว แต่ยังบ่งบอกถึงทัศนคติและความคิดเห็นที่สื่อมวลชนมีต่อบุคคลในข่าว วิธีการวิเคราะห์ในงานวิจัยฉบับนี้จึงเน้นที่กลวิธีในการใช้ภาษา ไม่ได้เน้นที่ความถี่ในการใช้หน่วยทางภาษา

2.3 แนวคิดเรื่องภาษากับมุมมอง

ซิมป์สัน (Simpson 1993) อธิบายว่า ในการนำเสนอภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น หากแสดงด้วยวิธีการวาดรูป ผู้วาดก็สามารถเลือกเขียนภาพจากด้านใดด้านหนึ่งได้ เช่น ด้านหน้า ด้านหลัง หรือด้านข้าง หากผู้วาดแต่ละคนเลือกวาดภาพจากคนละด้านกัน หรือวาดจากคนละมุมที่ผู้วาดมองเห็นวัตถุดังกล่าว ก็จะทำให้ภาพที่ได้มีลักษณะแตกต่างกัน แม้ว่าจะเป็นภาพแทนของวัตถุเดียวกันก็ตาม เช่นเดียวกันกับการบรรยายภาพของวัตถุหรือเหตุการณ์ที่อยู่ตรงหน้า โดยใช้ภาษาเป็นเครื่องมือสร้างภาพแทนของวัตถุหรือเหตุการณ์นั้นๆ แต่ทว่าภาษามีได้เป็นเพียงเครื่องมือสร้างภาพแทนเท่านั้น แต่ยังเป็นช่องทางสื่อสารทัศนคติและความคิดเห็นที่ผู้เล่ามีต่อสิ่งที่เขาพูดถึง ทำให้ได้ภาพแทนของวัตถุหรือเหตุการณ์ที่มีรูปลักษณะเฉพาะ เปรียบเสมือนศิลปินที่เลือกถ่ายทอดภาพเพียงด้านใดด้านหนึ่งจากจุดที่ตนมองเห็น เช่นเดียวกัน สื่อมวลชนที่กำลังรายงานเหตุการณ์หนึ่งๆ ก็อาจนำเสนอภาพแทนของเหตุการณ์เพียงด้านใดด้านหนึ่ง หรือเน้นให้เห็นด้านใดด้านหนึ่ง อันเป็นการถ่ายทอดเรื่องราวตามมุมมองของตน โดยเลือกใช้รูปแบบทางภาษาอย่างใดอย่างหนึ่งในการรายงาน เช่น การเลือกใช้คำเรียกผู้ตกเป็นข่าว ก็อาจเลือกใช้ได้ตั้งแต่ ชื่อต้น ชื่อสกุล หรือเรียกตามตำแหน่งหน้าที่การงาน คำเรียกไม่เพียงให้ภาพว่าเขาเป็นใคร แต่ยังบ่งบอกด้วยว่าผู้เรียกรู้สึกอย่างไร หรือเห็นเขาเป็นเช่นไร เขาอาจเป็นคนสำคัญ หรือเป็นเพียงคนธรรมดาๆ คนหนึ่งในสายตาของผู้เรียก

2.4 มโนทัศน์เรื่องอุดมการณ์ (ideology)

ซิมป์สัน (Simpson 1993) ตั้งข้อสังเกตว่า แม้มุมมองจะเป็นเรื่องของทัศนคติหรือความคิดเห็น แต่การที่คนเรามีทัศนะต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งแตกต่างกันมาก อาจมีสาเหตุมาจากอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน เรียกว่าเป็นมุมมองทางอุดมการณ์ (ideological viewpoint) ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ ดังนี้

วัน ไคค์ (van Dijk 1998) กล่าวว่า อุดมการณ์เป็นระบบความเชื่อของกลุ่มคนในสังคม อุดมการณ์ไม่ได้เป็นความคิด (idea) ของคนใดคนหนึ่ง หากแต่เป็นความเชื่อร่วมกันของกลุ่มคน เช่น การเหยียดเชื้อชาติ (racism) แม้อุดมการณ์จะไม่ใช่ความคิดของคนใดคนหนึ่ง แต่ความคิดของคนๆ หนึ่งอาจพัฒนากลายเป็นอุดมการณ์ได้ หากสามารถทำให้ผู้อื่นยอมรับและเชื่อตามได้ เช่น อุดมการณ์มาร์กซิส และหากอุดมการณ์หรือความเชื่อหนึ่งๆ กลายเป็นที่ยอมรับของคนทั้งสังคมแล้ว อุดมการณ์ก็อาจพัฒนาไปเป็นโลกทัศน์ (worldview) ได้เช่นกัน เช่นที่ครั้งหนึ่งคริสต์ศาสนาเคยเป็นที่ยอมรับของคนตะวันตก และเป็นความเชื่อที่อยู่ในระดับโลกทัศน์ของของคนตะวันตก แต่ปัจจุบันได้ลดฐานะลงเป็นอุดมการณ์หนึ่ง เมื่อวิทยาศาสตร์เข้ามามีบทบาทตอบคำถามในชีวิตประจำวันได้มากขึ้น

อุดมการณ์เป็นบรรทัดฐานให้สมาชิกในกลุ่มประเมินค่าว่าอะไรดี อะไรไม่ดี ทำให้สมาชิกมีทัศนคติต่อเหตุการณ์ต่างๆ ไปในทำนองที่สอดคล้องกัน และเห็นพ้องต้องกันว่า อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ และควรปฏิบัติต่อสมาชิกด้วยกันอย่างไร หรือปฏิบัติกับคนนอกกลุ่มอย่างไร เช่น คนผิวขาวที่มีอุดมการณ์เหยียดเชื้อชาติ ก็มักมองคนจากต่างกลุ่มชาติพันธุ์ เช่นคนผิวดำ ว่าเป็นคนอื่น ไม่ใช่พวกเดียวกับตน ประเมินค่าว่าคนผิวดำเป็นคนไม่ดี พยายามกีดกันไม่ให้คนผิวดำได้รับสิทธิเท่าคนผิวขาวซึ่งเป็นคนในกลุ่ม เนื่องจากอุดมการณ์เป็นเรื่องของความเชื่อ อุดมการณ์จึงไม่ใช่เรื่องผิดถูก หรือจะเป็นศีลธรรมแต่อย่างใด แต่ผู้ที่เชื่อในอุดมการณ์ใดอุดมการณ์หนึ่งก็มักคิดว่าความเชื่อดังกล่าวเป็นสิ่งถูกต้อง เป็นความจริง ส่วนผู้ที่ไม่เชื่อ ก็มักมองว่าอุดมการณ์ดังกล่าวเป็นความเชื่อแบบผิดๆ และอาจพัฒนากลายเป็นอุดมการณ์แบบต่อต้าน เช่น anti-racism วัน ไคค์ มองว่าแม้แต่ศาสนา นิกาย หรือลัทธิ ก็ถือเป็นอุดมการณ์อย่างหนึ่ง ส่วนผู้ที่ไม่เชื่อในเรื่องดังกล่าว ก็มักมองว่าเป็นเรื่องมงาย เป็นความเชื่อแบบผิดๆ

วัน ไคค์ (van Dijk 1995) กล่าวว่า อุดมการณ์ไม่ได้เพียงแค่มีอิทธิพลกำกับความประพฤติ หรือการปฏิบัติตนของคนในสังคมเท่านั้น แต่ยังมีอิทธิพลกำกับการใช้ภาษาของคนอีกด้วย เช่น การใช้คำว่า 'terrorists' แทนที่จะเป็น 'freedom-fighter' หรือการที่สื่อมวลชนตะวันตกมักเรียกขานมุสลิมอาหรับว่า 'fundamentalist' มุสลิมหัวรุนแรง แต่ไม่ปรากฏว่าใช้เรียกคริสต์หัวรุนแรง คำเรียกคำหนึ่งไม่เพียงสะท้อนทัศนคติของผู้เรียกมีต่อผู้ที่ถูกเรียกเท่านั้น แต่อาจบ่งบอกด้วยว่า ผู้ที่ถูกเรียกเป็นพวกเดียวกับผู้เรียกหรือไม่ หรือมีพื้นฐานความเชื่อเดียวกันหรือไม่

2.5 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วอร์ทัม และ โลเชอร์ (Wortham & Locher 1996) วิเคราะห์การใช้ภาษาในการรายงานข่าวของสำนักข่าว CNN, ABC และ CBS ซึ่งเป็นการรายงานเหตุการณ์ระหว่างการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐในปี 1992 ซึ่งเป็นช่วงที่ จอร์จ บุช ผู้สมัครคนสำคัญ กำลังถูกกล่าวหาว่ารู้เห็นเป็นใจกับการขายอาวุธให้แก่อิหร่าน เพื่อแลกกับตัวประกัน ในปี 1986 ทำให้คะแนนนิยมของเขาตกลง และ บิล คลินตัน ซึ่งเป็นคู่แข่งสำคัญ มีคะแนนนิยมที่เพิ่มขึ้นมา โดยงานวิจัยนี้ได้ใช้แนวคิดเรื่อง “เสียง (voice)” และ “การดัดเสียง (ventriloquation)” ของ Bakhtin เป็นแนวคิดพื้นฐานประกอบการวิเคราะห์

เสียง หมายถึง ลักษณะตัวตนของบุคคลอันผูกติดไปกับบทบาทและตำแหน่งในทางสังคมของบุคคลนั้นๆ ในงานเขียนนวนิยาย ผู้ประพันธ์เป็นผู้ให้เสียงกับตัวละคร โดยใช้ภาษาบรรยายลักษณะและบอกเล่าเรื่องราวของตัวละคร หรือโดยการใส่คำพูดให้กับตัวละคร เพื่อบอกเล่าหรือสะท้อนถึงลักษณะความเป็นตัวตนของตัวละครนั้นๆ ในการนำเสนอข่าว สื่อมวลชนถือเป็นผู้ให้เสียงกับบุคคลในข่าว โดยการบอกเล่าเรื่องราวและบรรยายลักษณะของบุคคลในข่าว รวมทั้งการเลือกนำเสนอคำกล่าวใดของบุคคลหนึ่งย่อมสะท้อนความเป็นตัวตนของบุคคลนั้นๆ ไปพร้อมๆ กันด้วย ซึ่งเป็นการจัดวางบุคคลดังกล่าวในตำแหน่งหรือบทบาทอย่างใดอย่างหนึ่งในทางสังคม

การดัดเสียง หมายถึง การดัดแปลงหรือเสริมแต่งลักษณะตัวตนของบุคคลที่ถูกกล่าวถึง โดยการใส่เสียงของผู้เล่าลงไป นั่นก็คือการใส่คำพูดของผู้เล่าลงในเสียงของบุคคลที่ถูกกล่าวถึงเป็นการแสดงความคิดเห็นเพื่อประเมินค่าบุคคลดังกล่าว หรือประเมินสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในข่าว ในกระบวนการนำเสนอข่าว สื่อมวลชนไม่เพียงใส่เสียงให้กับบุคคลในข่าว คือการรายงานเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับบุคคลต่างๆ แต่ยังดัดเสียงของบุคคลดังกล่าวไปพร้อมๆ กันอีกด้วย โดยการตีความประเมินค่าบุคคล คำกล่าวของบุคคล หรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในข่าว

การให้เสียงและการดัดเสียงเกิดขึ้นได้ภายใน 5 กลวิธี ได้แก่

1. การอ้างถึงและบรรยายลักษณะบุคคลหรือเหตุการณ์ (reference and predication) เช่น เรียกด้วยชื่อจริงพร้อมคำนำหน้าชื่อ หรือเรียกด้วยคำเรียกญาติ ในการใช้คำเรียกหรือคำบรรยายในลักษณะใดย่อมบ่งบอกว่าผู้เรียกจัดวางผู้ที่ถูกเรียกไว้ในตำแหน่งใด และเป็นการประเมินคุณค่าของบุคคลนั้นๆ ไปพร้อมๆ กันอีกด้วย

2. การบรรยายคำกล่าว (metapragmatic descriptors) เช่น พูดว่า โทหกว่า บ่นว่า หรือบรรยายคำกล่าวของบุคคลในข่าวว่าเป็น การโทหก การให้สัญญา เป็นต้น
3. การอ้างคำกล่าว (quotation) อาจทำได้ตั้งแต่การใส่คำพูดเดิมไว้ในเครื่องหมายคำพูดหรือปรับคำพูดดังกล่าวในมุมมองของผู้เล่า เช่น Tom said, "I'll be there" /Tom said, he'll be here in an hour.
4. การบ่งชี้กลุ่มทางสังคม (evaluative indexicals) เช่น การระบุว่านับถือศาสนาใด อาชีพอะไร กลวิธีอาจเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับคำ อนุพากย์ หรืออาจแสดงการบ่งชี้อย่างอ้อมๆ ด้วยการเปรียบเทียบ หรืออุปลักษณ์
5. การประเมินตามความเชื่อมั่น (epistemic modalization) เช่น ประเมินค่าสิ่งที่นำเสนอมีความเป็นข้อเท็จจริงสูง หรือประเมินค่าคำกล่าวของบุคคลในข่าวว่าไม่น่าเชื่อถือ

ในงานวิจัยชิ้นนี้พบว่า CNN นำเสนอภาพของบุชว่าเป็นคนโทหกหลอกลวง โดยรายงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับเรื่องอื้อฉาว 'the scandal', 'the Iran-Contra scandal' คำว่า 'scandal' ไม่ปรากฏใช้ในรายงานของ ABC และ CBS แต่อย่างใด การเรียกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยคำดังกล่าว (กลวิธีที่ 1) เป็นการบอกเป็นนัยๆ ว่า บุชต้องสงสัยทำผิดศีลธรรม CNN ยังได้นำเสนอข้อมูลในบันทึกของไวน์เบอร์เกอร์ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมในสมัยนั้น ซึ่งระบุว่าประธานาธิบดีบุช (ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองประธานาธิบดี) ได้เข้าร่วมประชุมและแสดงการเห็นชอบกับการส่งมอบอาวุธให้กับอิหร่าน CNN รายงานว่าบันทึกเขียนไว้อย่างตรงไปตรงมา "Weinberger's note says literally..." คำว่า 'literally' แสดงการประเมินค่าเนื้อหาในบันทึกว่ามีความชัดเจนสูง และเชื่อถือได้ (กลวิธีที่ 5) CNN เน้นย้ำถึงความน่าเชื่อถือของบันทึกฉบับดังกล่าว โดยไม่ได้บอกใครว่าใครนำบันทึกดังกล่าวมาเปิดเผย จึงเป็นคำยืนยันของซีเอ็นเอ็นเอง ว่าบันทึกดังกล่าวมีเนื้อหาเป็นกลางน่าเชื่อถือ ไม่ได้มีเรื่องการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง และมีการอ้างคำกล่าวของ คลินตัน ซึ่งเป็นคู่แข่งคนสำคัญในการชิงตำแหน่งประธานาธิบดีในขณะนั้น แบบสรุปความว่า Clinton said Bush is lying โดยมีการตัดเสียงของ คลินตันเล็กน้อยว่า บุชโทหก (กลวิธีที่ 2) ในขณะที่ CBS รายงานว่า คลินตันพูดในทำนองสงสัยว่าบุชพูดความจริงหรือไม่ 'whether he's told the truth' ส่วนสำนักข่าว ABC ก็อ้างคำพูดของคลินตันแบบสรุปความเช่นเดียวกับ CNN แต่นำเสนอว่าเป็นเพียงเกมการเมือง เมื่อคลินตันได้โอกาสก็ได้กลับบุชบ้าง โดยอ้างคำพูดของคลินตันแล้วต่อด้วยคำสรุปว่า 'the governor used the Iran Contra revelations to attack the President' ภาพของบุชที่ปรากฏในข่าวของ ABC จึงเป็นเพียงเป้าการโจมตีของคลินตัน ABC ไม่ได้เน้นประเด็นการโทหก หรือประเด็นความผิด

ด้านศีลธรรมของบุชเหมือนอย่าง CNN ส่วนสำนักข่าว CBS นำเสนอเรื่องราวดังกล่าวรุนแรงกว่า ทั้ง CNN และ ABC ในทำนองว่าเป็นคดีความผิดทางอาญา และบุชตกเป็นจำเลยในคดีดังกล่าว เช่น เรียกเรื่องที่เกิดขึ้นว่า 'a secret arms deal with Iran' คำว่า 'secret deal' (กลวิธีที่ 1) มีความหมาย ส่อไปในทางอาชญากรรมมากกว่า 'scandal' ซึ่งเป็นเรื่องของศีลธรรมจรรยา และ CBS ยังได้นำเสนอคำกล่าวของ รอธ เปโร ผู้สมัครชิงตำแหน่งประธานาธิบดีอีกคนหนึ่ง ซึ่งไม่ได้รับความสนใจจากทั้ง CNN และ ABC แต่อย่างไร เปโร เปรียบเทียบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นว่าเหมือนกับคดี Watergate และเรียกเหตุการณ์ดังกล่าวว่า Irangate ซึ่งผู้สื่อข่าวของ CBS ยังได้นำคำนี้มาใช้ในข้อความอื่นๆ ที่ไม่ใช่การรายงานคำกล่าวของเปโรอีกถึงสองครั้ง จึงเท่ากับจัดประธานาธิบดีบุชเข้าประเภทเดียวกับประธานาธิบดีนิกสัน (กลวิธีที่ 4) ที่ต้องหลุดจากตำแหน่งประธานาธิบดีเพราะคดีดังกล่าว ซึ่งถือเป็นอาชญากรรมร้ายแรง

แฟร์เคลาฟ (Fairclough 1989: 48 – 52) กล่าวว่า สื่อมวลชนเป็นกลุ่มอำนาจหนึ่งที่อาจครอบงำความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคมได้ แฟร์เคลาฟมองอำนาจของสื่อมวลชนว่าเป็นอำนาจที่ซ่อนเร้น เนื่องจากสื่อมวลชนมีสิทธิ์ขาดในการนำเสนอ และเลือกว่าใครควรจะได้พูดหรือบอกเล่าเรื่องราวใดบ้าง สื่อมวลชนสามารถทำให้ผู้ที่ปรากฏในข่าวดูโดดเด่น เป็นคนสำคัญ หรืออาจจำกัดการพูดของเขาเพื่อลดบทบาทความสำคัญลง ทั้งนี้อาจเป็นการจำกัดอำนาจของคนบางกลุ่ม หรือช่วยเสริมอำนาจของคนบางกลุ่มได้เช่นกัน ตัวอย่างการใช้ภาษาในการรายงานข่าว

**Quarry
load-
shedding
problem**

UNSHEETED lornies from Middlebarrow Quarry were still causing problems by shedding stones on their journey through Warton village, members of the parish council heard at their September meeting.

The council's observations have been sent to the quarry management and members are hoping to see an improvement.

Source : *Lancaster Guardian*, 12 September 1986

พาดหัวข่าวปรากฏเป็นนามวลีว่า Quarry load-shedding problem 'ปัญหาที่เกิดจากการปล่อยให้หินที่บรรทุกมาล่องหล่น' ข้อความนี้ไม่ปรากฏชัดเจนว่าใครทำให้เกิดปัญหาดังกล่าว ผู้อ่านจะทราบแต่เพียงว่า หินที่บรรทุกมาเป็นหินจากเหมืองระเบิดหิน (quarry) แม้ว่าใจความตอนต้นของเนื้อข่าวจะปรากฏชื่อของเหมืองระเบิดหิน (Middlebarrow Quarry) แต่ก็ปรากฏในรูปของบุพบทวลี (from...) ทำหน้าที่เป็นส่วนขยาย ไม่ใช่ประธานของประโยค ความโดดเด่นไปตกอยู่ที่ตัวรถบรรทุก รถบรรทุกทำหน้าที่เป็นประธานของประโยค เป็นตัวการที่สร้างปัญหา ทั้งๆ ที่มันก็เป็นสิ่งที่ไม่มีชีวิต ตัวการที่แท้จริงน่าจะเป็นบริษัทมากกว่า เพราะปล่อยให้รถมีสภาพ 'unsheeted' แทนที่จะหาอะไรคลุม หรือห่อหุ้มของที่บรรทุกไว้ให้เรียบร้อย การเรียบเรียงถ้อยคำในลักษณะนี้อาจมีส่วนช่วยปกปิดความผิดให้กับบริษัทดังกล่าว เพราะเมื่อรายงานว่ารถบรรทุกเป็นตัวก่อปัญหา ผู้อ่านอาจไม่รู้สึกริษยาแค้นเท่ากับบอกตรงๆ ว่า ใคร หรือคนกลุ่มไหน เป็นผู้สร้างปัญหา เนื่องจากว่ารถเป็นสิ่งไม่มีชีวิต จึงไม่รู้ว่าจะไปเอาผิดอะไรกับมันได้ แม้ว่าในย่อหน้าที่สองจะปรากฏหน่วยงานของบริษัทที่มีหน้าที่รับผิดชอบ (the quarry management) แต่ก็ปรากฏในฐานะผู้รับฟังข้อสังเกต (observation) ของสภาท้องถิ่น ไม่มีการยืนยันแน่ชัดว่าบริษัทจะต้องรับผิดชอบต่อปัญหาที่ตนก่อขึ้นมา ขณะที่สภาได้แต่หวังว่าจะอะไรๆ จะดีขึ้น และคำว่าข้อสังเกตที่ว่านี้ แท้ที่จริงอาจเป็นข้อติติง (complain) ก็เป็นไปได้ ที่ควรจะถูกส่งไปยังผู้ประกอบการมากกว่า

แฟร์เคลาฟ กล่าวว่า การนำเสนอในลักษณะดังกล่าวซึ่งไม่เน้นตัวตนที่แน่ชัดของผู้กระทำผิด อาจมีเจตนาช่วยปิดบังความผิด เพื่อค้ำจุนผู้ประกอบการก็เป็นได้

กฤษดาวรรณ หงส์ดารมภ์ (2542) วิเคราะห์การเสนอภาพชนกลุ่มน้อยในประเทศไทยจากปริเฉทสื่อมวลชน ทั้งที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ และรายการโทรทัศน์ พบว่าสื่อมวลชนมีมุมมองที่แตกต่างกันในการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับชนกลุ่มน้อย สื่อประเภทหนังสือพิมพ์โดยเฉพาะหนังสือพิมพ์ภาษาไทยแสดงอุดมการณ์ที่ต่อต้านชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ และพยายามแบ่งแยกพวกเขาออกจากความเป็นพลเมืองไทย ถ้อยคำที่ใช้ซึ่งปรากฏในพาดหัวข่าวและข้อความนำของข่าวแฝงไว้ด้วยอคติทางเชื้อชาติ โดยไม่เพียงแต่เลือกใช้คำศัพท์ที่ระบุกลุ่มชาติพันธุ์ เช่น ม้ง กะเหรี่ยง แทนคำว่า ประชาชน หรือ ราษฎร แต่ยังมีกรเติมคำขยายเพื่อเน้นความ เช่น กะเหรี่ยงนครคุณ ม้ง เขมิกกริม ชาวเขามักถูกนำเสนอกับว่าเป็นบุคคลอื่นที่คนไทยไม่ไว้วางใจ เป็นผู้ซึ่งทำผิดบนแผ่นดินไทย เช่น เป็นพวกค้ายาเสพติด ตัดไม้ทำลายป่า และชอบทำทายนานาจรูฐ สื่อมวลชนมักไม่

แบ่งแยกความต่างระหว่างชนกลุ่มน้อยที่อยู่มานาน เช่น ชาวม้ง จังหวัดตาก กับพวกที่เพิ่งอพยพเข้ามา เช่น ชาวม้ง จังหวัดสระบุรี กล่าวคือไม่แยกความต่างระหว่าง “พลเมืองของรัฐชาติ” กับ “ผู้อพยพ”

สื่อมวลชนอีกกลุ่มหนึ่ง ได้แก่ หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ “บางกอกโพสต์” และรายการโทรทัศน์ “ทุ่งแสงตะวัน” แสดงอุดมการณ์ชัดเจนว่าชนกลุ่มน้อยเป็นพลเมืองไทย เช่น บางกอกโพสต์ใช้คำว่า Thai Karen ‘คนไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง’ และนำเสนอในหลายบทความว่าชนกลุ่มน้อยมีบทบาทในการปกป้องชุมชนและรักษาสิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับกับรายการทุ่งแสงตะวันนำเสนอชนกลุ่มน้อยในบทบาทผู้อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และชนกลุ่มน้อยสามารถอยู่ร่วมกับชาวบ้านคนอื่นๆ ได้โดยไม่มีปัญหาแต่อย่างใด ส่วนคำที่ใช้เรียกชนกลุ่มน้อยก็นิยมใช้ศัพท์พื้นเมืองที่คนกลุ่มชาติพันธุ์ดังกล่าวเรียกตนเอง เช่น ปกาเกอญอ แทนกะเหรี่ยง

งานวิจัยชิ้นนี้ไม่เพียงแสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนมีมุมมองที่แตกต่างกันเกี่ยวกับชาวเขา แต่ยังให้นัยยะสำคัญต่อการทำความเข้าใจลักษณะภาษาที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ของการแบ่งแยกและตอกย้ำความเป็นตัวตนว่าเป็นคือ “พวกเรา” และนั่นคือ “พวกเขา” โดยสื่อประเภทหนังสือพิมพ์ไทยส่วนใหญ่นำเสนอในมุมมองว่าชาวเขาไม่ใช่พวกเดียวกับพลเมืองไทยซึ่งเป็นคนพื้นราบ ในขณะที่บางกอกโพสต์และรายการทุ่งแสงตะวันนำเสนอชาวเขาในมุมมองพวกเรา

คลาร์ค (Clark 1992) วิเคราะห์การเสนอภาพของผู้หญิงจากการรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์เดอะซัน (The Sun) พบว่าเดอะซันนำเสนอข่าวอย่างมีอคติต่อผู้หญิง โดยเฉพาะข่าวการข่มขืน เดอะซันนิยมนำเสนอผู้หญิงที่เป็นผู้เสียหายในพาดหัวข่าว ในหน่วยสร้างกรรมวาจก (passive voice) แล้วละผู้กระทำ (agent) ฝ่ายชาย และบ่อยครั้งนิยมบรรยายละเอียดเกี่ยวกับผู้เสียหาย เช่น เป็นผู้หญิงผอมบลอนด์, ยังไม่แต่งงาน, หรือเป็นหญิงที่หย่าแล้ว (divorcee) การให้รายละเอียดดังกล่าวเท่ากับบ่งบอกว่า ลักษณะที่ดึงดูดทางเพศของผู้หญิงเหล่านี้เองเป็นสาเหตุให้พวกเขาต้องรับชะตากรรมดังกล่าว โดยไม่มีการประณามการกระทำของฝ่ายชายเท่าใดนัก และบางครั้งมีการเบี่ยงประเด็นความผิด เช่น กรณีเด็กผู้หญิงคนหนึ่งถูกฆ่าตายในบ้านพัก เดอะซัน (20/12/86) กล่าวโทษผู้เป็นมารดาว่าไม่ดูแลบุตรสาว โดยปล่อยให้ลูกอยู่ตามลำพัง ลูกจึงต้องตกเป็นเหยื่อของอาชญากร แทนที่จะมุ่งประเด็นความผิดไปที่อาชญากร หากเป็นข่าวเกี่ยวกับสามีทำร้ายภรรยา โดยฝ่ายสามีปรากฏในบทบาทผู้กระทำ (agent) ก็มักจะมีการขยายความด้วยคุณศัพท์ต่างๆ เช่น คุ่มคลั่ง (crazed man) หรือเป็นเพราะปัญหาหนี้สิน (debt-ridden man) การขยาย

ความด้วยคุณศัพท์ในรูปถูกกระทำดังกล่าวเท่ากับเป็นการให้เหตุผลเพื่อหักล้างความผิดที่เขาได้ทำร้ายภรรยา แทนที่จะประณามการกระทำที่ไร้เหตุผลและไร้ศีลธรรมดังกล่าว เดอะชันกลับช่วยแก้ตัวว่าฝ่ายชายไม่ได้เจตนา แต่เป็นเพราะสาเหตุอื่นกดดันเขา เขาจึงทำลงไปเช่นนั้น

ภาพของผู้หญิงในการรายงานข่าวของเดอะชันจึงเป็นเพียงวัตถุทางเพศที่คอยรองรับอารมณ์ของผู้ชาย และไม่ใช่ผู้ที่นายกององให้เกียรติแต่ประการใด ขณะที่ผู้ชายยังมีอิทธิพลเหนือผู้หญิงและเป็นฝ่ายถูกต้องอยู่เสมอ

จันทร์จิรา แม่สุวรรณ (2539) ศึกษากระบวนการนำเสนอข่าวกรณีพระยันตระของสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย 5 ชื่อฉบับ ได้แก่ ไทยรัฐ เดลินิวส์ แนวหน้า มติชน ข่าวสด และสื่อประเภทโทรทัศน์ ได้แก่ ช่อง 3, 5, 7, 9 และ 11 โดยวิเคราะห์กระบวนการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน และสัมภาษณ์สื่อมวลชนเกี่ยวกับแนวคิดของสื่อมวลชนที่มีต่อข่าวกรณีพระยันตระ และแนวคิดเกี่ยวกับการนำเสนอ

สื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ใช้กลวิธีต่างๆ เพื่อสร้างความดึงดูดใจผู้อ่าน เช่น ในการพาดหัวข่าว ส่วนใหญ่พาดหัวข่าวแบบเต็ม (Banner) มีการจัดวางขนาดตัวอักษรต่างๆ กัน เพื่อเน้นบางข้อความ มีการใช้ภาษาแบบส่อเสียดเพื่อสร้างความตื่นเต้น และใส่ความเห็นลงไปในช่วง มีการตั้งสมญานามให้กับพระยันตระเพื่อสะท้อนภาพในด้านลบ เช่น ยันตะ จิ้งเขี้ยว และเรียกรวมพระยันตระกับลูกศิษย์ว่า แก๊งทวยส์ ส่วนสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ใช้ภาษาที่เป็นทางการ ตรงไปตรงมา ไม่มีการวิเคราะห์หรือใส่ความเห็นลงไปในช่วง ไม่เน้นการสร้างอารมณ์เหมือนหนังสือพิมพ์

สื่อมวลชนส่วนใหญ่ให้สัมภาษณ์ว่า ข่าวเกี่ยวกับศาสนาเป็นข่าวที่ทำลำบาก เพราะเป็นเรื่องที่กระทบเทือนความรู้สึกได้ง่าย สื่อมวลชนได้ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้และระมัดระวังมาก เพราะเป็นเรื่องที่ล่อแหลม อาจทำให้ประชาชนหมดศรัทธาต่อสถาบันสงฆ์ และกลายเป็นการทำให้พุทธศาสนาเสื่อม สื่อมวลชนได้ตระหนักถึงหน้าที่ของสื่อที่จะต้องรายงานข้อเท็จจริง และตีแผ่ความไม่ถูกต้องให้ประชาชนได้ทราบ ในขณะที่เดียวกันสื่อมวลชนก็ต้องปฏิบัติตามนโยบายขององค์กรและผู้บริหาร ทำให้บางครั้งมีข้อจำกัดในการนำเสนอ

ณรงค์ศักดิ์ ศรีทานันท์ (2533) ศึกษาแนวทางการพิจารณาตัดสินใจคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์ไทยรายวัน 3 ประเภท ประเภทละ 2 ฉบับ โดยเลือกจากที่มียอดพิมพ์จำหน่ายสูงสุดในแต่ละประเภท ได้แก่ สยามรัฐ และมติชน ในประเภทหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ ไทยรัฐ และเดลินิวส์ ในประเภทหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ แนวหน้า และบ้านเมือง ในประเภทหนังสือพิมพ์กึ่งคุณภาพกึ่งปริมาณ พร้อมทั้งสำรวจประเภทของข่าวที่หนังสือพิมพ์แต่ละประเภทนำเสนอในข่าวหน้าหนึ่ง ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์ทั้ง 3 ประเภท มุ่งที่จะเสนอข่าวที่มีเนื้อหาในเชิงลบ คือ ข่าวเกี่ยวกับเรื่องความเสียหาย และความไม่ดีไม่งามทั้งหลาย มากกว่าข่าวในเชิงบวก ร้อยละ 84 ต่อ ร้อยละ 16 โดยหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณเสนอข่าวในเชิงลบมากกว่าหนังสือพิมพ์ประเภทอื่นๆ

กัลทุง และ รุจ (Galtung & Ruge อ้างใน Robert H. Bohle 1987: 790) กล่าวว่า ความเป็นลบของข่าวเป็นปัจจัยหนึ่งที่หนังสือพิมพ์ใช้เป็นหลักคัดเลือกเหตุการณ์มาเป็นข่าว โดยให้เหตุผลว่าข่าวในเชิงลบมักสอดคล้องกับช่วงเวลาเดือร้อนของผู้อ่าน ซึ่งทำให้ต้องการทราบสิ่งที่แอบแฝงอยู่ ความถี่ในการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ ซึ่งจำหน่ายวันต่อวัน เป็นตัวกระจายข่าวในทางลบได้ดีและน่าสนใจกว่าข่าวในเชิงบวก อีกทั้งข่าวในเชิงลบมักเป็นเรื่องที่ไม่คาดฝันมากกว่าข่าวในเชิงบวก อันมีลักษณะที่ไม่อาจทำนายหรือคาดเดาได้ จึงอาจทำให้เข้าใจว่าข่าวสารในเชิงลบมีความเป็นข่าวมากกว่า จึงน่าสนใจนำเสนอมากกว่า

ฮูเวอร์ (Hoover 1998) กล่าวถึงการเสนอข่าวด้านศาสนาในสังคมอเมริกันว่า มีการพัฒนามากขึ้นกว่าในอดีต ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ในปัจจุบันนิตยสารและหนังสือพิมพ์หลายฉบับรวมทั้งสถานีโทรทัศน์และวิทยุมีการจ้างผู้สื่อข่าวและนักเขียนข่าวด้านการศาสนาโดยเฉพาะ อีกทั้งมีการจ้างผู้เชี่ยวชาญด้านการศาสนาเป็นที่ปรึกษาในการเสนอข่าว สื่อมวลชนให้ความสำคัญและระมัดระวังการเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับศาสนากันมากขึ้น แต่ถึงกระนั้นก็ยังมีความเสี่ยงต่อการเสนอข่าวของสื่อมวลชนว่าไม่เป็นกลาง และมีอคติกับบางศาสนา สื่อมวลชนมักไม่ให้ความสนใจนำเสนอข่าวในด้านดีขององค์กรทางศาสนา เช่น งานบริการชุมชน หรือกิจกรรมการกุศล แต่ถ้าเกิดเรื่องอื้อฉาวขึ้นกับคนในองค์กรก็จะรีบประโคมข่าว สิ่งที่สื่อมวลชนนำเสนอไม่ใช่เพียงมีลักษณะต่อต้านศาสนา หากแต่ไม่เป็นศาสนาเลยด้วยซ้ำ (irreligion) เนื่องจากสื่อมวลชนไม่มีความเข้าใจเรื่องศาสนาลึกซึ้งเพียงพอ

ทางด้านสื่อมวลชนมีความเห็นว่าเรื่องราวของศาสนาเองก็เปลี่ยนแปลงไปมากเช่นกัน วัฒนธรรมการนับถือศาสนาของคนอเมริกันมีลักษณะต่างไปจากในอดีต คนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับเรื่องเสรีภาพในการนับถือศาสนา จะเห็นได้ว่ามีศาสนาใหม่ๆ เกิดขึ้น และมีการรวมกลุ่มของผู้ที่ศรัทธาจัดตั้งเป็นศาสนองค์กรขึ้น ทำให้คริสต์จักรซึ่งเดิมเป็นศาสนองค์กรที่สำคัญที่สุดลดความโดดเด่นลง แต่นั่นไม่ได้แปลว่าคริสต์ศาสนากำลังเสื่อม หากแต่สังคมอเมริกันเป็นสังคมแบบพหุนิยม ซึ่งนับวันจะมีความหลากหลายทางศาสนามากขึ้น การที่จะนำเสนอเรื่องราวทางศาสนาให้ถูกใจทุกฝ่ายหรือให้เสมอภาคกันทุกกลุ่มศาสนาย่อมจะทำได้ยาก สื่อมวลชนบางรายเห็นว่าการสื่อข่าวไม่ใช่การเขียนโฆษณาที่จะมีแต่ด้านดีของสินค้า หน้าที่ของสื่อมวลชนคือการตรวจสอบและค้นหาความจริงมานำเสนอ ซึ่งอาจไม่ถูกใจคนบางกลุ่ม เช่น เรื่องอื้อฉาวของนักบวช หรือพฤติกรรมแปลกๆ เช่น การฆ่าตัวตายหมู่ของกลุ่ม Heaven's gate ส่วนการเลือกเรื่องใดมานำเสนอสื่อมวลชนไม่ใช่แต่จะยึดตามนโยบายในองค์กรข่าว หากแต่พิจารณาตามความสนใจของสาธารณชนอีกด้วย

อภิญา เพ็ญพูนกุล (2541) ศึกษาวัดพระธรรมกายในเชิงสังคมวิทยาศาสนา เพื่อศึกษาศาสนทัศน์ของชาววัดพระธรรมกาย โดยอภิญาได้เข้าไปใช้ชีวิตระยะหนึ่งในวัดพระธรรมกายเพื่อสังเกตการณ์ และสัมภาษณ์เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส เจ้าหน้าที่ของทางวัด และบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบสำคัญซึ่งเป็นที่มาของศาสนทัศน์แบบชาววัดพระธรรมกาย คือ วัฒนธรรมทุนนิยมบริโภคนิยม ซึ่งสะท้อนได้จากรูปแบบการจัดการและบริหารองค์กรสมัยใหม่ ซึ่งมีลักษณะต่างไปจากวัดไทยโดยทั่วไป และมีการปรับใช้กลยุทธ์ทางการตลาดในการทำให้ “บุญ” กลายเป็นสินค้า เช่น ใช้เทคนิคความหลากหลายเพื่อเป็นทางเลือกแก่ผู้บริโภค โดยการคิดค้นรูปแบบใหม่ๆ ของการทำบุญมานำเสนอ การผนวกค่านิยมเชิงธุรกิจในรูปแบบของวัดพระธรรมกายนี้มีลักษณะที่แตกต่างไปจากจารีตของพุทธเถรวาทที่ว่า ภิกษุสงฆ์ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมทางโลก ไม่ว่าจะเป็กิจกรรมการเมือง หรือกิจกรรมทางเศรษฐกิจ แต่ทางวัดพระธรรมกายมองว่าการผนวกค่านิยมเชิงธุรกิจดังกล่าวเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้พุทธศาสนาอยู่รอดได้ในโลกสมัยใหม่

ในด้านการเผยแพร่คำสอนทางพุทธศาสนา พบว่ามีการผสมผสานระหว่างพุทธปัญญาชนกับพุทธแบบชาวบ้าน ลักษณะพุทธแบบปัญญาชนแสดงออกในด้านต่างๆ เช่น การอธิบายธรรมะด้วยภาษาวิทยาศาสตร์ การตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา โดยกรองคนที่จบระดับอุดมศึกษามาวบช หรือเป็นเจ้าหน้าที่ของทางวัด ส่วนลักษณะพุทธชาวบ้านเห็นได้จากการ

ตีความคำสอนเรื่องนิพพานให้กลายเป็นสิ่งที่มีตัวตน เป็นรูปธรรมที่ง่ายต่อการเข้าใจ และไม่ใช่วิธี
ที่ไกลสุดกู่ในอีกหลายภพชาติ

รุ่งรวี เฉลิมศรีภิญโญรัตน์ (Rungrawee Chalernsripinyorat 1999) ศึกษาโครงการต่างๆ
ของวัดพระธรรมกายและกลุ่มผู้ศรัทธาต่อวัดพระธรรมกาย พบว่านโยบายของทางวัดส่วนใหญ่มุ่ง
แสวงหาผู้ศรัทธาที่เป็นชนชั้นกลาง โดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาดี มีฐานะปานกลางถึงฐานะดี แต่
ละเลยที่จะใส่ใจคนยากคนจน โดยเฉพาะชาวบ้านบริเวณโดยรอบวัด ซึ่งมีอาชีพทำการเกษตร มี
รายได้ไม่มากนัก โครงการต่างๆ ของทางวัดล้วนแล้วแต่จำกัดสิทธิ์คนจน แม้แต่โครงการปฏิบัติ
สมาธิซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ต้องใช้จ่ายเงิน เช่น โครงการธรรมทายาท โครงการดังกล่าวมีไว้สำหรับผู้มี
การศึกษา โดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ซึ่งคาดว่าจะจะเป็นชนชั้นกลางรุ่นใหม่ในภายภาคหน้า คน
ยากจนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาอยู่ก่อนแล้ว ก็จะพลอยด้อยโอกาสในการศึกษาพระธรรมอีกด้วย
ส่วนโครงการอื่นๆ นอกเหนือจากการปฏิบัติสมาธิ ก็มักมีการผนวกค่านิยมเชิงธุรกิจเข้ากับพุทธศาสนา
เช่น โครงการเมืองแก้วมณี ซึ่งเป็นโครงการอสังหาริมทรัพย์ขนาดใหญ่ที่ขายให้กับผู้ศรัทธาที่สนใจจะ
มีบ้านอยู่ใกล้วัด โดยภายในหมู่บ้านจะมีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน เช่น สระว่ายน้ำ
ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น

ในด้านความเชื่อและความศรัทธาต่อพุทธศาสนาของกลุ่มผู้ศรัทธาวัดพระธรรมกาย พบว่า
ไม่ต่างไปจากความเชื่อแบบเดิมๆ ที่มุ่งสนใจเรื่องอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แม้ว่าผู้ศรัทธา
ต่อวัดพระธรรมกายจะแสดงออกว่า พวกเขารู้สึกเหนื่อยหน่ายและผิดหวังกับวัดไทยทั่วไปที่มีแต่เรื่อง
ไสยศาสตร์ ดูหมิ่น ขาดสัตตคติ แต่พฤติกรรมที่พวกเขาแสดงออก เช่น การเข้าพระจากวัด
พระธรรมกายไปห้อยคอเพื่อหวังโชคลาภและความปลอดภัยในชีวิต ก็ไม่ต่างไปจากการพึ่งพาสิ่ง
ศักดิ์สิทธิ์และความเชื่อเรื่องโชคลางแบบเดิมๆ แต่ต่างกันตรงที่ว่า วิธีการแสดงออกแบบเดิมๆ อาจดู
ล้าสมัย ไม่ตรงกับรสนิยมของชนชั้นกลาง ที่เป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ ซึ่งเพิ่งก่อตัวขึ้นในยุคเศรษฐกิจเฟื่องฟู

ส่วนในงานวิจัยฉบับนี้ จะเป็นการศึกษาการใช้ภาษาของสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์
รายวัน เพื่อทำความเข้าใจวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัดพระธรรมกาย จากมุมมองของหนังสือพิมพ์
ไทย ซึ่งเป็นการศึกษาด้วยวิธีการทางภาษาศาสตร์

บทที่ 3

กลวิธีทางความหมาย

ผลการวิจัยพบว่ากลวิธีทางภาษาที่หนังสือพิมพ์ใช้แสดงมุมมองทางลบต่อวัดพระธรรมกายมี 2 กลวิธีหลักๆ คือ กลวิธีทางความหมาย และกลวิธีทางปริศนา กลวิธีแรกเป็นวิธีการแสดงความหมายซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการใช้คำศัพท์ ซึ่งมีทั้งการเลือกใช้คำศัพท์ที่มีความหมายทางลบในระดับหนึ่งอยู่ก่อนแล้ว และศัพท์บางคำที่ไม่ได้มีความเป็นลบอยู่ก่อน แต่เมื่อนำมาใช้กล่าวถึงฝ่ายวัดพระธรรมกายก็ก่อให้เกิดความหมายในทางลบ เช่น มีการนำชื่อของเจ้าอาวาสเมื่อก่อนออกบวชมาอ้างถึงเจ้าอาวาสในปัจจุบัน ความหมายทางลบที่ได้จึงมีทั้งความหมายที่เกิดจากคำศัพท์เองและความหมายทางลบตามการใช้ ส่วนกลวิธีที่สองเป็นการแสดงความเห็นหรือเป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึก (mood) และการแสดงทัศนคติ (attitude) ในด้านลบ ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการใช้ภาษาในระดับอนุพหุพจน์ขึ้นไป รวมถึงวิธีการอื่นที่เกี่ยวข้องกับภาษา

ในบทนี้จะกล่าวถึงแต่เฉพาะกลวิธีทางความหมาย ซึ่งจำแนกย่อยได้เป็น 4 กลวิธี ได้แก่ การให้สมญา การใช้ความเชื่อเบื้องต้นเป็นเครื่องมือ (presupposition manipulation) การใช้อุป-ลักษณะ และการเลือกใช้คำศัพท์

หนึ่ง ในการยกตัวอย่างข่าวประกอบการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้พยายามคงลักษณะเดิมเอาไว้ ทั้งการเว้นวรรค การขึ้นบรรทัดใหม่ และความต่างของขนาดตัวอักษร เช่น ข้อความในพาดหัวจะมีขนาดใหญ่กว่าข้อความในวรรคนำ และหากข้อความแต่ละบรรทัดภายในหนึ่งพาดหัวข่าว มีขนาดอักษรใหญ่เล็กแตกต่างกัน ผู้วิจัยก็จะยังคงรักษาความต่างนั้นๆ ไว้ ให้ใกล้เคียงกับต้นฉบับ ซึ่งบางตัวอย่างสามารถดูเทียบกับต้นฉบับได้ในภาคผนวก ข ตามเลขหน้าที่ใส่ไว้ในวงเล็บ ส่วนคำสำคัญที่อยู่ในข้อความข่าวที่ผู้วิจัยกำลังพูดถึง จะขีดเส้นใต้กำกับไว้ต่างหาก

3.1 การให้สมญา

การให้สมญา คือ การนำคำอื่นมาใช้อ้างถึงวัดพระธรรมกายและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวัด ซึ่งไม่ตรงกับชื่อจริงในปัจจุบัน หรือชื่อที่ฝ่ายวัดพระธรรมกายใช้เรียกตนเอง ชื่อ หรือสมญาที่ตั้งให้ใหม่นั้นมีลักษณะต่างๆ กัน โดยจัดแบ่งตามกลุ่มบุคคลและองค์กรดังนี้

3.1.1 ชื่อที่ใช้อ้างถึงวัดพระธรรมกาย หนังสือพิมพ์อ้างถึงวัดพระธรรมกายด้วยชื่อต่างๆ กัน 2 ลักษณะ

3.1.1.1 ชื่อที่ไม่บ่งบอกสถานภาพว่าเป็นวัด หรือองค์กรทางพุทธศาสนา เช่น ธรรมกาย ธรรมโกย
ชื่อ "ธรรมกาย" นั้น ตรงกับ 2 พยางค์สุดท้ายของชื่อจริงของวัดพระธรรมกาย แต่ต่างกัน
ที่ไม่มีคำว่า วัด หรือ พระ นำหน้า นอกจากนี้ คำว่า "ธรรมกาย" ยังมีที่มาจากวิชา
ธรรมกาย ซึ่งเป็นชื่อเรียกการปฏิบัติสมาธิตามแบบของวัดพระธรรมกาย ในการอ้างถึงวัด
พระธรรมกายด้วยคำดังกล่าวจึงอาจหมายถึงกลุ่มคนที่เชื่อและฝึกฝนวิชาธรรมกาย ซึ่งยัง
ไม่เป็นที่ยอมรับว่าเป็นแนวการคำสอนที่ถูกต้องตรงตามที่มีระบุไว้ในพระไตรปิฎก
นอกจากนี้ยังมีการตัดแปลงคำดังกล่าว โดยการเปลี่ยนหน่วยศัพท์หรือขั้วท้าย ธรรมกาย
เป็น ธรรมโกย โดยยังคงเสียงพยัญชนะต้นและตัวสะกดให้คล้องกับพยางค์เดิม แต่ได้
ความหมายใหม่ในลักษณะที่ว่าเป็นกลุ่มกอบโกยผลประโยชน์จากธรรมะ นอกจากนี้ ใน
บางครั้งยังพบที่มีการอ้างถึงธรรมกายว่า "สำนักฉาว" ชื่อนี้ไม่ปรากฏในพาดหัวแต่อย่างใด
ปรากฏแต่ในพาดหัวรอง และวรรณคดี ในลักษณะเป็นการอ้างซ้ำ หลังจากที่ปรากฏคำว่า
"ธรรมกาย" ในพาดหัวแล้ว แม้จะไม่มีข้อความเด่นมากเท่ากับคำว่าธรรมกาย แต่ก็เป็นการ
อ้างถึงสิ่งเดียวกัน และเป็นการบ่งบอกสถานภาพของวัดพระธรรมกายว่าเป็นสำนักที่ฝึก
วิชาอย่างหนึ่งมากกว่าจะเป็นวัด

ตัวอย่าง 1 'ธรรมกาย' พลิกเล่นเกมใหม่
เปิดวัด 'ลุยสู้'
... สำนักฉาวปรับท่าที
ใหม่ เชื้อเชิญนักข่าวเข้าวัด ...

(มติชน 30 พ.ค. 42 ตุลาคม ๖๖ ข หน้า 112)

ในตัวอย่างข่าวนี้ คำว่า "ธรรมกาย" ปรากฏในพาดหัว ในเนื้อหาว่าธรรมกายพลิกแพลงเกมใหม่
โดยเปิดวัดต้อนรับนักข่าว ส่วนคำว่า "สำนักฉาว" ปรากฏในวรรณคดี ในการอ้างซ้ำได้ชื่อ
"ธรรมกาย" ซึ่งก็ยังคงหมายถึงสิ่งเดียวกัน คือ วัดพระธรรมกาย

3.1.1.2 ชื่อที่ระบุว่าเป็นวัด หนังสือพิมพ์มีการอ้างถึงวัดพระธรรมกาย โดยมีคำว่า วัด เป็นส่วน
ประกอบหนึ่งของชื่อ เช่น วัดฉาว วัดธรรมกาย การใช้คำว่า "วัดฉาว" อ้างถึงวัด
พระธรรมกายดังนี้ ไม่แสดงลักษณะความเป็นปัจเจกของวัดพระธรรมกายแต่อย่างใด แต่
เป็นการจัดประเภทให้เข้าข่ายวัดที่มีความเสื่อมเสียทางศีลธรรม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง 2 พล่านเกณฑ์พระ
สร้างภาพ

ดร. ตรึงวัฒนา

(สยามรัฐ 29 พ.ค. 42 ภูมิภาคผนวก หน้า 116)

ส่วนชื่อ วัชรธรรมกาย ก่อนข้างจะใกล้เคียงกับชื่อจริง แต่ก็ได้ตัดคำว่า พระ ออก (จากชื่อเต็มว่า วัชรธรรมกาย)

ตัวอย่าง 3 วัชรธรรมกาย

เหิมจาบจ้วง

บังอาจใช้ตราสัญลักษณ์ 72

พรรษา...

(สยามรัฐ 4 ก.ค. 42)

3.1.2 ชื่อที่ใช้อ้างถึงเจ้าอาวาส หนังสือพิมพ์อ้างถึงเจ้าอาวาสวัชรธรรมกายด้วยชื่อที่แสดงมุมมองทางลบใน 2 ลักษณะ

3.2.2.1 ชื่อที่ไม่บ่งบอกสถานภาพว่าเป็นพระ เช่น ไชยบุญย์ ไอ้แวน

ไชยบุญย์ เป็นชื่อเดิมของเจ้าอาวาสเมื่อครั้งก่อนออกบวช (นายไชยบุญย์ สุทธิผล) จึงเป็นการบ่งบอกถึงสถานภาพที่เป็นฆราวาส คำนี้ปรากฏทั้งเป็นคำเดี่ยว และเป็นส่วนขยายของคำอื่น เช่น โฉนไชยบุญย์ ปลาไหลไชยบุญย์ ซึ่งหมายถึง โฉนที่ชื่อไชยบุญย์ และปลาไหลที่ชื่อไชยบุญย์ ไม่ใช่พระ ที่เดิมมีชื่อว่าไชยบุญย์ แต่สองชื่อหลังนี้จะปรากฏเฉพาะในพาดหัวรอง หรือวรรณคดี ในลักษณะเป็นการอ้างซ้ำหลังจากปรากฏชื่อไชยบุญย์ในพาดหัวแล้ว และบางครั้งอาจมีการใส่เครื่องหมายอุปประกาศเพื่อเน้นว่าหมายถึงไชยบุญย์ เช่น โฉน "ไชยบุญย์" นอกจากนี้ ในการอ้างซ้ำถึงไชยบุญย์ยังพบว่ามี โฉนเหลือ หรือ โฉนห่มเหลือ "ไชยบุญย์" ซึ่งเป็นชื่อที่เรียกตามลักษณะภายนอกที่มองเห็นได้ อันเป็นลักษณะการแต่งกายของสงฆ์ที่นุ่งห่มจีวรสีเหลือง จึงเป็นเพียงการบรรยายตามสภาพที่ปรากฏ แต่ไม่ใช่สถานภาพของเจ้าอาวาส ซึ่งน่าจะหมายความว่าแต่งกายเลียนแบบพระสงฆ์ ทั้งที่ไม่ได้เป็นพระ การเรียกเช่นนี้ผู้วิจัยพบว่ามีความสอดคล้องกับข้อความในพระลิขิตของสมเด็จพระสังฆราช ฉบับที่ 3 ลงวันที่ 30 เมษายน 2542 ความว่า

“การ โกงสมบัติผู้อื่น... ภิกษุต้องอาบัติปาราชิก ฐานทำผิดพระธรรมวินัย ... ผู้ต้องอาบัติปาราชิกนั้น ไม่ใช่พระในพระพุทธศาสนา เป็นเพียงผู้นำผ้ากา-

สาวพัสดรีไปครอง เป็นพระปลอม ..."

นอกจากนี้ยังพบว่ามีการนำคำว่า พระปลอม มาใช้ในการอ้างเข้าใจถึงไชยบุญอีกด้วย โดยอาจปรากฏเดี่ยวๆ หรือตามด้วยชื่อไชยบุญ เป็น พระปลอม "ไชยบุญ" ซึ่งต่างไปจากการใช้คำว่าพระปลอมของสมเด็จพระสังฆราชที่เป็นการกล่าวรวมๆ ถึงพระประเภทหนึ่ง แต่การใช้ของหนังสือพิมพ์ดังกล่าวนี้เป็นการอ้างถึงแบบเจาะจงรายบุคคล

นอกจากการเรียกตามลักษณะที่คล้ายคลึงกับพระแล้ว ยังมีการเรียกเจ้าอาวาสตามลักษณะการสวมแว่นอยู่เป็นประจำว่า "ไอ้แว่น" ซึ่งเป็นชื่อที่ไม่แสดงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลของเจ้าอาวาส แต่เป็นการเรียกแบบจัดกลุ่มตามลักษณะทั่วไปที่พบเห็นได้ คำว่า "ไอ้" ในภาษาพูดของคนไทยนั้น เราอาจใช้ "ไอ้" เรียกผู้อื่นเพื่อแสดงความสนิทสนมและความเอ็นดู หรือแสดงความหยาบคาย ในลักษณะเป็นการด่าว่า ในการใช้คำว่า "ไอ้" ของหนังสือพิมพ์ ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่ามีผู้ใช้เรียกเฉพาะอาชญากร หรือโจรผู้ร้าย จึงน่าจะเป็นการใช้ในลักษณะที่สอง แต่จำกัดการใช้เฉพาะกลุ่มอาชญากร เช่น ไอ้เล็บแดง โจรปล้นทรัพย์และข่มขืน (ปรากฏเป็นข่าวหน้าหนึ่งในช่วงปลายเดือนมิถุนายน 2542) ซึ่งคนร้ายรายนี้มีลักษณะสำคัญตรงที่ทาเล็บสีแดงที่นิ้วก้อย ในบางกรณีหนังสือพิมพ์จะเรียกในลักษณะ ไอ้ + ชื่อเล่น เช่น ไอ้โอ่ง ไอ้วัง โอ่ง และ วัง เป็นชื่อเล่นของนักฟุตบอลทีมชาติ คือ คุสิต เฉลิมแสน และ รัชชชัย คำรงค์อ่อนตระกูล ซึ่งก่อคดีทำร้ายร่างกายพนักงานเสิร์ฟของธนบุรีคาเฟ่ (ปรากฏเป็นข่าวหน้าหนึ่งในช่วงต้นเดือนมิถุนายน 2542) แม้ว่าทั้งคู่จะถือเป็นบุคคลสำคัญของประเทศ แต่เมื่อกระทำความผิดจนถูกแจ้งความดำเนินคดี หนังสือพิมพ์ก็พากันเรียกว่า "ไอ้..." ผู้วิจัยไม่พบว่าในการรายงานข่าวกีฬาจะมีการเรียกบุคคลทั้งสองด้วยคำว่า "ไอ้" ตามตัวอย่างที่กล่าวมานี้ เมื่อหนังสือพิมพ์เรียกเจ้าอาวาสว่า "ไอ้แว่น" ก็เท่ากับว่าหนังสือพิมพ์มองว่า เจ้าอาวาสเป็นอาชญากรตั้งแต่ยังไม่มีการดำเนินคดีทางอาญา

ตัวอย่าง 4   มส. หักสังฆราช !
                         อู๋ม 'ไอ้แว่น'

(ข่าวสด 11 พ.ค. 42)

นอกจากนี้ ยังพบว่ามีกรตั้งชื่อตำแหน่งให้กับเจ้าอาวาสซึ่งไม่แสดงสถานภาพว่าเป็นพระ หรือผู้นำ
วัด ได้แก่ เจ้าสำนัก เจ้าสำนักฉาว

ตัวอย่าง 5

...

เจ้าสำนักคืนคืนที่ 9 พ.ศ.

หวังพลิกมติมหาเถรฯ

(มคชน 8 พ.ศ. 42)

คำนี้มีความสอดคล้องกับที่มีการอ้างถึงธรรมกายว่า "สำนักฉาว" ตามที่ได้กล่าวมาแล้ว แต่ไม่ได้
หมายความว่าต้องปรากฏร่วมในหน้าเดียวกันกับสำนักฉาวทุกครั้งไป และยังมีความแตกต่าง
กันที่ คำว่า ฉาว อาจไม่ปรากฏร่วมทุกครั้งทีอ้างถึงเจ้าสำนัก เนื่องจากการอ้างซ้ำหลังจาก
ปรากฏชื่อของเจ้าอาวาสแล้ว หรือหลังจากปรากฏชื่อของวัดแล้ว จึงไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด
ว่าเป็นบุคคลอื่น และการปรากฏร่วมกับคำว่า ฉาว อาจเป็นการหมายถึงตัวเจ้าอาวาสเองก็เป็นได้
และคำว่า "เจ้าสำนัก" นี้ ก็ไม่ได้แสดงสถานภาพว่าเป็นผู้นำวัด แต่น่าจะหมายความว่าเจ้าอาวาส
เป็นหัวหน้าสำนักที่ฝึกสอนวิชาธรรมกาย หรือเป็นผู้นำลัทธิธรรมกาย ในทำนองเดียวกับลัทธิฝ่า
หลุนกง ซึ่งถูกเรียกว่าเป็นเจ้าสำนักด้วยเช่นกัน และปรากฏเป็นข่าวในช่วงเดียวกัน
อย่างไรก็ตาม ชื่อตำแหน่งว่า "เจ้าสำนัก" นี้ ไม่ปรากฏว่ามีใช้ในการอ้างซ้ำได้ชื่อ "ไอ้แวน" แต่อย่าง
ใด แต่ปรากฏได้ชื่อไชยบูลย์ และชื่ออื่นๆ ที่จะกล่าวถึงต่อไปในกลุ่มที่สอง

3.2.2.1 ชื่อที่แสดงร่องรอยความเป็นพระ เช่น เดียรถีย์ อลัชชี รัมมชโย

คำว่า เดียรถีย์ และอลัชชี แปลว่า พระที่ทุศีล หรือประพฤตินิยมนัยสงฆ์ ซึ่งยังคงแสดงร่องรอยว่า
เป็นพระ ส่วนชื่อ รัมมชโย แม้จะตรงกับภิกษุฉายาของเจ้าอาวาส แต่หนังสือพิมพ์เรียกชื่อ
ดังกล่าวโดยลำพังไม่มีคำว่า พระ นำหน้า ไม่ว่าจะในพาดหัว พาดหัวรอง หรือบรรณานำ ซึ่งต่าง
ไปจากพระวัดอื่น เช่น พระพยอม หลวงพ่อปัญญา พระธรรมปิฎก ซึ่งจะไม่มีกรเรียกด้วยภิกษุ
ฉายาแต่เพียงลำพัง (ยกเว้นพระธรรมปิฎก ในบางครั้งมีการเรียกเพียงภิกษุฉายา แต่ในการอ้างซ้ำ
พบว่ามีการใช้สรรพนามว่า ท่าน ซึ่งก็ยังคงแสดงการยกย่อง) การอ้างถึงเช่นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าไม่
น่าจะเกิดจากข้อจำกัดในเรื่องพื้นที่บนหน้ากระดาษที่ทำให้หนังสือพิมพ์เรียกเจ้าอาวาสแต่เพียงว่า
รัมมชโย แต่น่าจะเป็นการมองว่าเจ้าอาวาสเหลือความเป็นพระอยู่น้อยเต็มที ในบางครั้งอาจมี
ส่วนขยายนำหน้า เช่น อดีตรัมมชโย หรือมีส่วนขยายต่อท้าย เช่น รัมมชโย - ธรรมโกโย ในการอ้าง
ซ้ำ หากมีการอ้างถึงว่าเป็นพระ ก็จะมีคำว่า ฉาว ติดตามด้วยทุกครั้ง ในทำนองเดียวกับที่
เรียก วัดฉาว แต่จะปรากฏเฉพาะในการอ้างซ้ำ ไม่มีปรากฏในพาดหัว ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง 6

ແລ່ເໍ້ 'ເດຶຍຣຖຶຍ໌'

โงงที่คืน

... แฉพระฉาวเล่นเล่ห์ส่งทนายเดินสาย
 กล่อมเจ้าของที่ดินเดิม ทำหนังสือบริจาค
 ย้อนหลัง

(สยามรัฐ 23 มิ.ย. 42)

ส่วนตำแหน่งผู้นำวัดของเจ้าอาวาสก็จะมีการใส่คำว่า "อดีต" นำหน้า ทำนองเดียวกับอดีตธัมมชโย เป็น อดีตเจ้าอาวาส คำว่า "อดีตเจ้าอาวาส" นี้ ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการเรียกตามพระลิขิตของสมเด็จพระสังฆราช ฉบับที่ 4 ลงวันที่ 1 พ.ค. 2542 ความว่า

"ได้แจ้งให้เป็นที่เข้าใจชัดเจนกันแล้วก่อนหน้านี้ ว่าในตำแหน่งผู้เป็นสมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก ได้ทำหน้าที่เกี่ยวกับเรื่องอดีตเจ้าอาวาส วัดพระธรรมกาย เพื่อเทิดทูนรักษาพระพุทธศาสนาให้พ้นถูกทำลาย สมบูรณ์ที่สุดแล้วตามอำนาจ ..."

ก่อนหน้านี้ผู้วิจัยไม่พบว่ามีการอ้างถึงด้วยคำว่า อดีตเจ้าอาวาส แต่อย่างไร มิแต่อดีตธัมมชโย หากจะอ้างถึงด้วยตำแหน่งก็จะมีคำว่า ฉาว มาขยายความ เป็น เจ้าอาวาสฉาวหรือเรียกด้วยตำแหน่งอื่น คือ เจ้าสำนัก ตามที่ได้ยกตัวอย่างไปแล้ว

อย่างไรก็ตามชื่อที่ใช้อ้างถึงเจ้าอาวาสทั้งสองกลุ่ม คือ ชื่อที่ไม่บ่งบอกความเป็นพระ และชื่อที่ยังคงแสดงร่องรอยความเป็นพระ สามารถปรากฏร่วมกันในข่าวเดียวกันได้ แต่ทุกครั้งที่ปรากฏร่วมกันชื่อในกลุ่มที่ 1 จะปรากฏในส่วนพาดหัว และชื่อในกลุ่มที่ 2 จะปรากฏในพาดหัวรองหรือบรรณานุกรมในลักษณะเป็นการอ้างซ้ำ ชื่อในกลุ่มที่ 1 จึงมีความโดดเด่นมากกว่า เนื่องจากปรากฏในตำแหน่งแรก และมีขนาดตัวอักษรใหญ่กว่า

3.1.3 ชื่อที่ใช้อ้างถึงพระรูปอื่นๆ ของวัดพระธรรมกาย

นอกจากเจ้าอาวาสแล้ว พระรูปอื่นๆ ที่ตกเป็นข่าวหน้าหนึ่งบ่อยครั้ง มีเพียงรองเจ้าอาวาส ส่วนพระลูกวัดรูปอื่นๆ มีเพียงพระสุธรรมโม ตำแหน่งผู้ช่วยเจ้าอาวาส พระสุธรรมโมปรากฏเพียงครั้งเดียวเมื่อมีการออกหมายเรียกสอบปากคำจากเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในการอ้างถึงรองเจ้า

อวาต และผู้ช่วยเจ้าอวาต หนังสือพิมพ์อ้างอิงทั้งสองด้วยภิกษุฉายา คือ ทตตชีโว และสุธรรมโม ไม่มีคำว่า พระ นำหน้า แต่อย่างไร

ตัวอย่าง 7   ฟ้องแฉวัณิกกรรม
                                 โคนทั้งคู่
                                 ไอ้แวน-ทตตชีโว

(ข่าวสด 22 พ.ค. 42 คูภาพผนวก ข หน้า 124)

บางครั้งพบว่ามีกรข่อชื่อ ทตตชีโว ที่อ้างถึงรองเจ้าอวาต ลงเหลือเพียง ทตต หรือใส่เครื่องหมายไปยาลน้อยเป็น ทตตฯ ผู้วิจัยไม่พบว่าในช่วงข้อมูลที่เลือกศึกษานี้จะมีการใช้ชื่ออื่นๆ อีก รวมทั้งไม่มีการนำชื่อเมื่อครั้งก่อนออกบวชว่า เผด็จ มาใช้อ้างถึงรองเจ้าอวาตแต่อย่างไร ชื่อของรองเจ้าอวาตที่ปรากฏใช้ในหนังสือพิมพ์จึงไม่มีความหลากหลายมากเท่ากับของเจ้าอวาต การที่หนังสือพิมพ์ไม่ได้ตั้งชื่อให้กับรองเจ้าอวาตมากมายเช่นเจ้าอวาตแสดงว่าหนังสือพิมพ์ไม่ได้ให้ความสนใจรองเจ้าอวาตมากนัก ทั้งๆ ที่รองเจ้าอวาตก็ต้องขอหากระทำผิดด้วย รวมทั้งชื่อที่ใช้อ้างถึงก็มาจากภิกษุฉายาซึ่งยังคงร่องรอยความเป็นพระอยู่ อันแสดงมุมมองทางลบน้อยกว่าเมื่อเทียบกับเจ้าอวาต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรองเจ้าอวาตไม่ได้เป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมากเท่ากับเจ้าอวาต และในตำแหน่งรองเจ้าอวาตก็ไม่มีอำนาจสั่งการความเป็นไปในวัดมากเท่ากับเจ้าอวาต กิจกรรมและโครงการต่างๆ จึงน่าจะเป็นผลมาจากการตัดสินใจของเจ้าอวาตเป็นหลัก เมื่อกิจกรรมและโครงการของวัดถูกมองว่าไม่เหมาะสม ผู้ที่จะต้องรับผิดชอบมากที่สุดก็ย่อมจะเป็นเจ้าอวาต อีกทั้งคำฟ้องร้องของผู้เสียหายหลายรายก็ล้วนแต่กล่าวโทษเจ้าอวาตโดยตรง รองเจ้าอวาตจึงน่าจะเป็นเพียงผู้ร่วมกระทำผิด แต่ไม่ได้เป็นผู้ริเริ่ม หรือเป็นต้นคิดทั้งหมด รองเจ้าอวาตจึงไม่ได้เป็นแก่นกลางหรือเป็นจุดสนใจของเรื่องราวทั้งหมดที่เป็นข่าว

3.1.4 ชื่อที่อ้างถึงผู้ศรัทธาต่อวัดพระธรรมกาย/เจ้าอวาต

กลุ่มผู้ศรัทธาได้แก่ฆราวาสที่เป็นเจ้าหน้าที่ของทางวัด คนกลุ่มนี้จะพักอาศัยอยู่ที่วัด ทำงานและรับเงินเดือนจากวัด อีกกลุ่มหนึ่งได้แก่ผู้ที่มาร่วมกิจกรรมกับทางวัด ซึ่งจะเรียกตนเองว่าเป็น ญาติธรรม หากญาติธรรมคนใดทำหน้าที่เป็นอาสาสมัครช่วยแบ่งเบางานของเจ้าหน้าที่ประจำ เช่น เมื่อวัดมีงานใหญ่ประจำปี อาจทำหน้าที่ช่วยบอกบุญหรือช่วยประสานงานกับหน่วยงานอื่น อาสาสมัครประเภทนี้จะเรียกว่าเป็น กัลยาณมิตร ในการอ้างถึงคนเหล่านี้ หนังสือพิมพ์ไม่ได้ใช้ชื่อเรียกตามการจัดกลุ่มของสมาชิกฝ่ายวัดพระธรรมกายแต่อย่างไร หนังสือพิมพ์มักเรียกรวมว่า สาวก หรือ สมุน เช่น สมุน-ธรรมกาย สมุนธรรมโย

ตัวอย่าง 8 สมุนธรรมโกยเหิม

ชู้วางบีม !

...

(ข่าวสด 1 พ.ค. 42)

คำว่า สวาก หรือ สมุน ใช้อ้างถึงทั้งในแง่ที่หมายถึงผู้ศรัทธาต่อวัด โดยปรากฏร่วมกับชื่อวัด เช่น สวากธรรมกาย สวากสำนักฉาว สมุนธรรมกาย ดังตัวอย่างข้างต้น และสามารถปรากฏร่วมกับชื่อของเจ้าอาวาส ในลักษณะว่าเป็นผู้ศรัทธาต่อเจ้าอาวาส เช่น สวากไชย-บุลย์ สมุนไฉ่แวน สมุนฉิมชโย (ดูตัวอย่างในภาคผนวก ข หน้า 119) คำว่า สมุน ซึ่งมีความหมายว่า ผู้ติดตามหรือผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชาของผู้อื่น ซึ่งมักใช้เรียกโจรในระดับลูกน้อง เมื่อนำมาอ้างถึงกลุ่มผู้ศรัทธาต่อวัดพระธรรมกายและเจ้าอาวาส จึงทำให้ฝ่ายวัดพระธรรมกายดูเหมือนเป็นกลุ่มโจร และเจ้าอาวาสก็กลายเป็นหัวหน้าโจร แม้จะไม่มีมีการเรียกเจ้าอาวาสโดยตรงว่า โจร แต่โดยความหมายของคำว่า สมุน บ่งชี้ความสัมพันธ์ไปถึงเจ้าอาวาสด้วย เนื่องจากสมุนไม่ใช่กลุ่มคนที่เกิดขึ้นเองอย่างอิสระ เมื่อมีลูกสมุนก็ย่อมต้องมีหัวหน้าโจร จึงก่อให้เกิดภาพในด้านลบทั้งต่อเจ้าอาวาสและลูกศิษย์ ส่วนคำว่า สวาก ให้ความหมายทางลบรุนแรงน้อยกว่า เนื่องจากคำนี้ให้ความหมายเพียงแค่ว่าเป็นผู้ศรัทธาต่อความเชื่อใดความเชื่อหนึ่ง ดังเช่นที่มีการเรียกสวากลัทธิฝ่าหลุนกง สวากลัทธิวันสิ้นโลก ซึ่งอาจจะไม่เป็นภัย หรือมีลักษณะผิดกฎหมายเช่นการเป็นโจร

ในบางครั้งมีการอุปโลกน์ผู้ศรัทธาว่าเป็น "ลูกค้า" ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง 9 ธรรมกายคืน 'ลูก' ลูกค้า

ตั้งรางวัลเพิ่มสมาชิกกัลยาณมิตร

(มติชน 28 มิ.ย. 42)

ลูกค้าที่วันนี้ก็คือ กัลยาณมิตรที่เข้าร่วมโครงการเปิดบ้านกัลยาณมิตรของวัดพระธรรมกายนั่นเอง ซึ่งมีความเด่นกว่าด้วยขนาดตัวอักษร และปรากฏในบรรทัดแรก ก่อนคำว่ากัลยาณมิตร คำว่า "ลูกค้า" จะปรากฏเฉพาะในข่าวที่เกี่ยวข้องกับงานบุญของวัด ซึ่งจะมีการเชิญชวนให้ผู้มาร่วมงานทำบุญกับทางวัด ซึ่งน่าจะครอบคลุมถึงผู้ศรัทธารายใหม่ด้วย คำนี้จึงมีที่ใช้แตกต่างจาก "สวาก" และ "สมุน" ที่มักใช้หมายถึงกลุ่มผู้ศรัทธาที่ออกมาเคลื่อนไหวปกป้องชื่อเสียงของวัดและเจ้าอาวาส ซึ่งน่าจะมีความเกี่ยวข้องหรือผูกพันกับวัดมานานแล้ว ในขณะที่ผู้ศรัทธาที่ถูกเรียกว่า "ลูกค้า" อาจไม่มีหน้าที่ปกป้องวัดเพียงแต่นำเงินมาให้วัด

อย่างไรก็ตามผู้วิจัยพบว่าการอ้างถึงผู้ศรัทธาด้วยคำว่า ศิษย์... ได้แก่ ศิษย์ธรรมกาย ศิษย์ธัมมชโย ซึ่งจะแสดงมุมมองทางลบน้อยที่สุด แต่คำนี้ไม่ปรากฏในพาดหัวข่าว ปรากฏแต่ในวรรคนำ จึงไม่มีความเด่นมากนัก ส่วนคำว่า ศิษย์ธัมมชโย จะมีความใกล้เคียงลูกศิษย์พระมากที่สุด แต่คำนี้ส่วนใหญ่ปรากฏแต่ในวรรคนำเช่นกัน หากปรากฏเป็นพาดหัวก็จะปรากฏแต่ในข่าว กรอบเล็ก จึงไม่มีความเด่นมากนัก หากเป็นการอ้างถึงผู้ที่เคยศรัทธาต่อวัดพระธรรมกาย/เจ้าอาวาส ก็จะมีคำว่า อดีต นำหน้า เช่น อดีตศิษย์ธัมมชโย ไม่ปรากฏว่ามีการอ้างถึงผู้ที่เคยศรัทธาต่อวัดพระธรรมกายด้วยคำว่า สาวก หรือ สมุน ในลักษณะ อดีตสาวก หรือ อดีตลูกสมุน ซึ่งแสดงว่าหนังสือพิมพ์มีมุมมองทางลบต่อบุคคลเหล่านี้น้อยกว่ากลุ่มผู้ศรัทธาในปัจจุบัน หนังสือพิมพ์อาจมองว่าคนเหล่านี้หลงผิดไป เพราะที่แรกคิดว่าวัดพระธรรมกายเป็นพุทธองค์กร จึงได้เข้าไปเกี่ยวข้องด้วย เจตนาในครั้งนั้นคงตั้งใจจะฝากตัวเป็นลูกศิษย์วัด หรือลูกศิษย์พระ คงมิได้ตั้งใจจะไปเป็นสมุนโจร หรือสาวกของลัทธิใด

หากเป็นการอ้างถึงเฉพาะกลุ่มผู้ศรัทธาที่มีความใกล้ชิดกับเจ้าอาวาส ที่มักได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานบางอย่างแทน ซึ่งถือเป็นคนสำคัญที่เจ้าอาวาสให้ความไว้วางใจ หนังสือพิมพ์เรียกคนเหล่านี้ว่า กุนซื่อ เหล่ากุนซื่อ

ตัวอย่าง 10   กรมศาสนาเจ้าทุกข์เอง !
                  แจ้งเท็จ-ยักยอก-ละเว้น
                  แถมให้สอบสวนขยายผล
                  เอาผิดถึงเหล่ากุนซื่อด้วย

(ข่าวสด 12 มิ.ย. 42 ตุลาคมพจนก ข หน้า 121)

ในตัวอย่างข่าวนี้นี้ กรมการศาสนาเป็นฝ่ายแจ้งความต่อกองปราบในฐานะเจ้าทุกข์ เพื่อฟ้องร้องเอาผิดกับเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกายใน 3 ข้อหา คือ แจ้งความเท็จ ยักยอกทรัพย์ และเป็นเจ้าพนักงาน (ในตำแหน่งเจ้าอาวาส) ละเว้นปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ และคาดว่ากรมสอบสวนของตำรวจจะขยายผลไปถึงผู้ศรัทธาที่ใกล้ชิดเจ้าอาวาสว่าอาจร่วมกันกระทำผิดด้วย หนังสือพิมพ์อ้างถึงกลุ่มผู้ศรัทธาที่ใกล้ชิดเจ้าอาวาสว่า เหล่ากุนซื่อ กุนซื่อ เป็นคำภาษาจีน แปลว่าที่ปรึกษา เช่น กุนซื่อของเบ้ง ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีในวรรณกรรมสามก๊ก การอ้างถึงกลุ่มผู้ศรัทธาที่ใกล้ชิดว่าเป็นที่ปรึกษาย่อมจะสะท้อนมุมมองทางลบต่อเจ้าอาวาสด้วย เนื่องจากผิดวิสัยที่พระสงฆ์จะมีที่ปรึกษา เพราะพระสงฆ์ต่างหากที่จะต้องเป็นผู้ชี้ทางหลุดพ้น หรือเป็นที่พึ่งที่ปรึกษาให้กับฆราวาส การอ้างถึงกลุ่มผู้ศรัทธาที่ใกล้ชิดด้วยชื่อดังกล่าวจึงมีผลทำให้เจ้าอาวาสดูเหมือนเป็น

มราวาสธรรมดาๆ คนหนึ่งที่ยังต้องมีที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำช่วยเหลือ ซึ่งต่างไปจากวัดไทยทั่วไปที่จะมีเพียงกรรมการวัดซึ่งมีมรรค-ทายกเป็นหัวหน้าคอยให้ความช่วยเหลือติดต่อประสานงานระหว่างพระกับคนนอกวัด เช่น กรณีมีงานบุญประจำปี แต่คนเหล่านี้กลับถูกมองว่าเป็นที่ปรึกษา ไม่ใช่กรรมการวัด ผู้วิจัยเห็นว่าอาจเป็นเพราะโครงสร้างของวัดพระธรรมกายที่มีขนาดองค์กรใหญ่กว่าวัดทั่วไปมาก โครงการและกิจกรรมของวัดก็มีขนาดใหญ่ และยังมีธุรกิจ ในเครืออีกจำนวนหนึ่ง (อภิญา เพื่อฝูงสกุล 2541 : 48) สิ่งนี้อาจทำให้หนังสือพิมพ์มองว่าเจ้าอาวาสจำเป็นต้องมีที่ปรึกษาเพื่อช่วยบริหารองค์กรที่มีขนาดใหญ่ มากกว่าจะมีแค่กรรมการวัดหรือมรรคทายกเอาไว้ช่วยงานเล็กๆ น้อยๆ

ตัวอย่าง 11 แฉไอ้แวนไป กับสีกาดูย
 ที่พิจิตร
 ชื่อ 'เหมืองทอง'
 ล่าม 10 ล้าน
 ป. สอบมัด

(ข่าวสด 2 ก.ค. 42 คุณภาพนก ข

การระบุชื่อเล่นดังนี้ไม่พบในการอ้างถึงผู้ศรัทธาที่เป็นผู้ชายแต่อย่างใด ซึ่งอาจเป็นการเรียกตามอย่างเจ้าอาวาส ซึ่งนับว่าเป็นกรณีการอ้างถึงที่แปลกไปจากชื่อกลุ่มอื่นๆ ซึ่งโดยมากไม่นิยมเรียกในมุมมองเดียวกับฝ่ายวัดพระธรรมกาย แต่ทั้งนี้อาจเป็นการบ่งชี้ว่าเจ้าอาวาสมีความสนิทสนมกับโยมผู้หญิงเหล่านี้มากเป็นพิเศษ หากจะระบุเพียงชื่อเล่นว่า ดู่ย หรือ ปู่ ก็จะสามารถเป็นว่าหนังสือพิมพ์แสดงความสนิทสนมกับคนเหล่านี้เสียเอง แต่การเรียกจากมุมมองของเจ้าอาวาสด้วยคำว่า สีกา แล้วตามด้วยชื่อเล่น น่าจะสะท้อนความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายได้ลึกซึ้งกว่า นอกจากนี้ยังพบว่ายังมีตัวอย่างหนึ่งที่สอดคล้องกัน คือในกรณีที่ไม่มีกระบุชื่อในข่าวหน้าหนึ่ง พบว่ามีการอ้างถึงผู้ศรัทธาเพศหญิงว่า สีกาคุใจ ซึ่งยิ่งแสดงถึงความสนิทสนมของทั้งสอง

ตัวอย่าง 12 3 สีกาคุใจรวยละ !
 แอลซ์ซี
 โอนเงินวัดเข้าบัญชี

(สยามรัฐ 17 ก.ค. 42)

3.1.5 ชื่อที่ใช้อ้างถึงผู้ที่เสียหายจากการบริจาคทรัพย์สินให้กับวัดพระธรรมกาย/เจ้าอาวาส

คนกลุ่มนี้เดิมถือได้ว่าเป็นกลุ่มเดียวกันกับผู้ศรัทธาต่อวัดพระธรรมกาย เนื่องจากเคยมีความศรัทธาถึงขั้นบริจาคทรัพย์สินให้กับทางวัด แต่ในปัจจุบันคนกลุ่มนี้กลายเป็นคนละฝ่ายกับวัดพระธรรมกาย กล่าวคือ กลายเป็นโจทก์ยื่นฟ้องวัดพระธรรมกาย โดยอ้างว่าถูกล่อลวงให้บริจาคทรัพย์สิน หนังสือพิมพ์เรียกคนกลุ่มนี้ว่า "เหยื่อ" ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นเพราะสาเหตุที่คนเหล่านี้อ้างว่าถูกล่อลวง ทำให้หนังสือพิมพ์มองว่าคนกลุ่มนี้ตกเป็นเหยื่อการล่อลวงของวัดพระธรรมกาย คำว่า "เหยื่อ" อาจปรากฏเดี่ยวๆ หรือปรากฏร่วมกับชื่อที่อ้างถึงวัด เช่น เหยื่อธรรมกาย เหยื่อวัดฉาว ส่วนตัวอย่างการปรากฏร่วมกับชื่อเจ้าอาวาสพบเพียงครั้งเดียว คือ เหยื่อไชยบุญ (เดลินิวส์ 28 มิ.ย. 42) ซึ่งอยู่ในข่าวกรอบเล็ก ชื่อที่แสดงความหมายว่าเป็นเหยื่อของเจ้าอาวาสจึงไม่มีความโดดเด่นมากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริจาคตั้งใจบริจาคทรัพย์สินให้กับวัด มิได้ให้กับเจ้าอาวาสโดยตรง และในการติดต่อเรียกรับหรือการเชิญชวนร่วมทำบุญก็มิได้เป็นหน้าที่โดยตรงของเจ้าอาวาส แต่เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่หรือกลุ่มกัลยาณมิตร ซึ่งเป็นฆราวาสผู้คอยทำหน้าที่แทนในนามของวัด ผู้บริจาคเหล่านี้จึงถูกมองว่าเป็นเหยื่อของวัดมากกว่าจะเป็นเหยื่อของเจ้าอาวาสโดยตรง นอกจากคำว่า เหยื่อ จะเกิดร่วมกับชื่อที่อ้างถึงวัดแล้ว ยังปรากฏร่วมกับคำอื่นๆ ได้อีก เช่น เหยื่อบุญ ซึ่งดูจะมีมุมมองทางลบต่อวัดพระธรรมกายน้อยกว่าเหยื่อธรรมกาย เนื่องจากไม่ปรากฏชื่อของฝ่ายที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ล่อลวง เป็นแต่เพียงเหยื่อของการทำบุญ

นอกจาก "เหยื่อบุญ" แล้ว ยังพบว่ามี เหยื่อบาป... คือ เหยื่อบาปบริสุทธิ์ ปรากฏในส่วนของภาคแสดง (predicate) บรรยายลักษณะของผู้ฟ้องร้องที่เป็นเด็ก

ตัวอย่าง 13

ฟ้องธรรมกาย

เด็ก 10 ขวบ แค้น

โดนรีด

... หนูน้อยวัย 10 ขวบ จูงมือ

น้องสาววัย 5 ขวบ ขอเป็นโจทก์ฟ้อง

"ไชยบุญ" เป็นเหยื่อบาปบริสุทธิ์

แม่หลงมัวไปทำบุญหมดเงินกว่า 2

แสน

(เดลินิวส์ 6 มิ.ย. 42 ลูกศรชนวน ข หน้า 125)

การเรียกผู้ฟ้องร้องที่เป็นเด็กเล็กกว่า เหยื่อบาปบริสุทธิ์ ซึ่งต่างไปจากการเรียกผู้ฟ้องร้องที่เป็นผู้ใหญ่ นั้น อาจเกิดจากสาเหตุที่ว่าเด็กไม่ใช่ผู้ที่บริจาทรัพย์สิน ไม่ได้ต้องการทำบุญ แต่ต้องมารับผลเสียหายที่เกิดขึ้น จึงเป็นการรับบาปที่ตนไม่ได้ก่อ

โดยส่วนใหญ่แล้ว สื่อมวลชนมักไม่ระบุชื่อจริงของผู้เสียหายหรือผู้ฟ้องร้องในข่าวหน้าหนึ่ง โดยเฉพาะในพาดหัวข่าว อาจมีการอ้างถึงบ้างในวรรคหน้า แต่ส่วนใหญ่แล้วจะพูดถึงในหน้าใน อาจเป็นเพราะคนเหล่านี้โดยส่วนใหญ่เป็นชาวบ้านธรรมดาๆ ซึ่งมีใช้บุคคลสำคัญหรือเป็นคนที่ มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมาก่อน ชื่อที่หนังสือพิมพ์ใช้อ้างถึงจึงมักเป็นชื่อที่แสดงการจัดประเภท มากกว่า ชื่อที่แสดงลักษณะปัจเจก

3.1.6 ชื่อที่ใช้อ้างถึงกลุ่มอื่นๆ ที่ให้การสนับสนุนฝ่ายวัดพระธรรมกาย

กลุ่มนี้ผู้วิจัยจัดแยกออกจากกลุ่มผู้ศรัทธา เนื่องจากบางรายยังไม่มีการยืนยันตัวตน ชัดเจนว่าจะเป็นคนกลุ่มเดียวกับผู้ศรัทธาวัดพระธรรมกาย เช่น ผู้ที่ออกไปปลิวโจมตีพระสังฆราช และกล่าวหาบุคคลต่างๆ ที่วิพากษ์วิจารณ์วัดพระธรรมกายในทางลบ คนกลุ่มนี้ถูกเรียกว่าเป็น แก๊ง... เช่น แก๊งนรกออกไปปลิวหุนหุนธรรมกาย แต่ถ้าหากเป็นพระที่ไม่ได้ขึ้นสังกัดกับวัดพระธรรมกาย แต่แสดงออกว่าสนับสนุนวัดพระธรรมกายจะถูกเรียกในลักษณะว่าเป็นผู้เนรคุณ

ตัวอย่าง 14 ...

มีอบเหลืองทรีพี

ล่อพระเนรหุน

อสังขิธรรมกาย

(เดลินิวส์ 21 พ.ค. 42)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มีอบเหลือทิ้งที่หมายถึงพระและเณรจากต่างจังหวัดที่เดินทางมาให้กำลังใจพระผู้ใหญ่หลายรูปที่เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม ซึ่งกรรมการมหาเถรสมาคมเองก็ถูกสื่อมวลชนและบุคคลที่มีชื่อเสียงที่เคลื่อนไหวคัดค้านวัดพระธรรมกายมองว่าให้การสนับสนุนวัดพระธรรมกาย และไม่เคารพเชื่อฟังสมเด็จพระสังฆราช เนื่องจากพิจารณาความกรณีวัดพระธรรมกายล่าช้า และพิจารณาไม่สอดคล้องกับคำวินิจฉัยในพระลิขิต จึงถูกมองว่าเป็นกบฏ

ตัวอย่าง 15 สิ้นหวังเถระ

กบฏสังฆราช

(สยามรัฐ 11 พ.ค. 42)

ดังนั้นกลุ่มที่สนับสนุนกรรมการมหาเถรสมาคมจึงถูกมองว่าเนรคุณต่อสมเด็จพระสังฆราชด้วยเช่นกัน เพราะแทนที่จะให้กำลังใจสมเด็จพระสังฆราชซึ่งเป็นผู้นำสูงสุดของฝ่ายสงฆ์ กลับให้การสนับสนุนฝ่ายที่ปฏิบัติขัดกับประมุขสงฆ์ ผู้วิจัยเห็นว่ากรณีที่หนังสือพิมพ์มองว่าพระเหล่านี้เป็นกบฏหรือเป็นผู้เนรคุณต่อสมเด็จพระสังฆราชนั้น น่าจะเกิดจากการที่พระเหล่านี้จะได้รับความสมศักดิ์หรือได้เลื่อนสมณศักดิ์ หรือได้เป็นกรรม การมหาเถรสมาคมนั้นจะต้องได้รับความเห็นชอบในการแต่งตั้งจากองค์สมเด็จพระสังฆราชด้วย พระเหล่านี้จึงถูกมองว่าเนรคุณหรือทรยศต่อผู้ที่ให้การสนับสนุนตนมาก่อน

3.2 การใช้ความเชื่อเบื้องต้นเป็นเครื่องมือ (presupposition manipulation)

ซิมป์สัน (Simpson 1993: 124 -125) กล่าวถึงความเชื่อเบื้องต้นในภาษาว่า เกิดขึ้นได้จากการใช้คำบางคำ หรือวลีบางประเภท ที่มีได้มีความหมายแต่เฉพาะที่กำลังถูกใช้อย่างถึง เช่น คำกริยาว่า stop ไม่ได้มีความหมายเพียงคำว่า 'หยุด' หรือ 'เลิก' แต่ยังเกี่ยวพันไปถึงการกระทำอื่นที่เกิดขึ้นก่อนหน้าที่จะหยุดลง ตัวอย่าง เช่น

a) The dog has stopped sleeping in its kennel.

b) The dog has previously slept in its kennel.

ในการกล่าวข้อความ (a) ผู้พูดก็ได้ชี้ให้เห็นว่าข้อความ (b) เป็นจริง ผู้พูดได้แนะนำความหมายในข้อความ (b) ให้กับผู้ฟังไปโดยปริยาย โดยไม่ต้องชี้แจงหรือบอกอย่างตรงๆ เนื่องจากความหมายของคำว่า stop ทำให้ผู้ฟังสันนิษฐานได้ว่าเหตุการณ์ b เกิดขึ้นไปก่อนแล้ว

คำที่มีความหมายในลักษณะดังกล่าวนี้ เมื่อนำมาใช้อ้างอิง สามารถทำให้สิ่งที่ไม่เป็นความจริง หรือยังไม่แน่ว่าจะจริง กลายเป็นเรื่องจริงไปได้ เช่นในตัวอย่างข้างต้น ข้อความ a สามารถยืนยันความจริงของข้อความ b ได้ โดยที่ผู้ฟังมักไม่ทันนึกคิดหรือย้อนกลับไปถามว่า เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้าการหยุดนั้นเป็นจริงหรือ

การอาศัยความเชื่อเบื้องต้นเป็นเครื่องมือจึงเป็นวิธีการใช้ภาษาที่แนะนำความหมายอื่น ๆ ซึ่งแฝงอยู่ ไปพร้อมๆ กับความหมายตรงที่ได้ตามตัวอักษร โดยถือเอาว่าผู้ฟังมีความรู้หรือความเชื่อร่วมกันกับผู้พูด จึงไม่ต้องชี้แจงความหมายที่แฝงอยู่นั้นอย่างตรงไปตรงมา

ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์มีการแนะนำความหมายอื่นที่เกี่ยวข้องใน 2 ลักษณะ ได้แก่ การแนะนำเป็นเรื่องจริงหรือมีอยู่จริง และการแนะนำถึงเหตุการณ์อื่นที่เกิดขึ้นก่อนหน้า

3.2.1 การแนะนำเป็นเรื่องจริงหรือมีอยู่จริง แสดงด้วยนามวลี ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ นามวลีที่อ้างถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายวัดพระธรรมกาย และนามวลีที่อ้างถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายวัดพระธรรมกาย

3.2.1.1 นามวลีที่อ้างถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายวัดพระธรรมกาย เช่น มือปืนธรรมกายมส.สายธรรมกาย นามวลีเหล่านี้ซึ่งมีชื่อที่อ้างถึงวัดพระธรรมกายเป็นส่วนประกอบหนึ่งของวลีมีผลยืนยันว่า บุคคลเหล่านี้มีตัวตนและเกี่ยวข้องกับวัดพระธรรมกายจริงกล่าวคือ ธรรมกายมีมือปืน หรือธรรมกายจ้างมือปืนเอาไว้จริงๆ และธรรมกายมีกรรมการมหาเถรสมาคมจำนวนหนึ่งเป็นพวกพ้อง (อยู่สายเดียวกัน) การสร้างนามวลีในลักษณะเช่นนี้ สามารถยืนยันความเป็นจริงได้สูงกว่าข้อความที่เป็นประโยชน์ว่า "ธรรมกายมีมือปืน" หรือ "ธรรมกายมี มส. เป็นพวก" เนื่องจากข้อความทั้งสองอาจเป็นจริงหรือไม่ก็ได้ ซึ่งต่างไปจากการนำเสนอเป็นนามวลีเพื่อใช้อ้างถึง ซึ่งสามารถยืนยันการมีอยู่จริงได้แต่แรกแล้ว

ตัวอย่าง 16   ตร.สั่งรับมือ
มือป็นธรรมกาย

(ข่าวสด 25 พ.ค. 42)

ในรายละเอียดหน้าใน ตำรวจเองก็ยังไม่ยืนยันว่าวัดพระธรรมกายจะจ้างมือป็นเอาไว้แต่อย่างใด แต่เนื่องจากก่อนหน้านี้มีใบปลิวโจมตีสมเด็จพระสังฆราชและพระรูปอื่นๆ ที่มีภิกษุพาทย์วิจารณ์วัดพระธรรมกายในทางลบ รวมทั้งมีโทรศัพท์ขู่ฆ่า หากไม่เลิกยุ่งเกี่ยวกับวัดพระธรรมกาย เช่น พระพยอม พระธรรมปิฎก ทางตำรวจจึงได้จัดกำลังอารักขาบุคคลเหล่านี้ เพราะเกรงจะเกิดเหตุปองร้าย ไม่ว่าจะว่าวัดพระธรรมกายจะจ้างมือป็นไว้จริงหรือไม่ก็ตาม แต่การใช้นามวลีว่า "มือป็นธรรมกาย" ได้ยืนยันไปล่วงหน้าแล้วว่า บุคคลกลุ่มนี้มีตัวตนและเกี่ยวข้องกับวัดพระธรรมกายจริง ตำรวจจึงได้สั่งการรับมือ และนามวลีว่า มส.สายธรรมกาย หรือ มส.สายธรรมชโย ก็มีผลชี้นำความหมายในทำนองเดียวกันนี้ได้เช่นกัน

ตัวอย่าง 17   มส.สายธรรมชโยเล่นเกม
แผ่นนอกหวังเลื่อน
ประชุม

(สยามรัฐ 3 พ.ค. 42)

แม้ว่ากรรมการมหาเถรสมาคมบางรูปจะปฏิเสธว่าไม่เกี่ยวข้องกับเจ้าอาวาส หรือปฏิเสธว่าไม่มีพระเถระรูปไหนเข้าข้างเจ้าอาวาสก็ตาม แต่การอ้างถึงด้วยนามวลีดังกล่าวมีผลยืนยันข้อเท็จจริงไปล่วงหน้าแล้วว่า มีกรรมการมหาเถรสมาคมจำนวนหนึ่งเป็นพวกเดียวกับเจ้าอาวาสจริง

3.2.1.2 นามวลีที่อ้างถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวัดพระธรรมกาย เช่น เล่ห์ธรรมกาย เล่ห์ไชยบุญย์ แผนวัดฉาว นามวลีว่า "เล่ห์ธรรมกาย" หรือ "แผนวัดฉาว" มีผลยืนยันความเป็นจริงว่า "ธรรมกายมีเล่ห์" และ "วัดฉาวมีแผน"

ตัวอย่าง 18   ແຜນວັດຊາວ
                          ເສີມພຣະ
                          2 ນິກາຍ ຫນັກ

(สยามรัฐ 23 พ.ศ. 42 คูภาคผนวก ข หน้า 115)

ในตัวอย่างข่าวนี้นี้แสดงว่าวัดพระธรรมกายมีแผนในการเสียมพระ 2 นิกายเช่นกัน   ไม่ว่าวัดพระธรรมกายจะมีแผนการดังกล่าวจริงหรือไม่ก็ตาม   แต่การอ้างถึงด้วยนามวลีว่า "แผนวัดจาว..." มีผลยืนยันไปล่วงหน้าแล้วว่า วัดจาวมีแผน และในบางครั้งยังพบว่ามีส่วนขยายหลังคำว่า แผน เช่น แผนร่ำยวัดจาว ซึ่งยิ่งแสดงมุมมองทางลบต่อวัดพระธรรมกายรุนแรงมากขึ้นไปอีกว่าทั้งร่ำยกายและเจ้าเล่ห์เพทุบาย

3.2.2 การแนะนำเหตุการณ์อื่นที่เกิดขึ้นก่อนหน้านี้นี้ แสดงด้วยคำกริยา เช่น คาย (ที่ดิน/เงินบริจาค) คำว่า "คาย" สามารถแนะนำความหมายอื่นได้อีกว่า ได้กินเข้าไปแล้ว คำนี้เกิดร่วมกับทรัพย์สินและเงินบริจาค   ซึ่งเป็นการอุปโลกน์ว่าทรัพย์สินและเงินบริจาคเป็นเหมือนอาหารที่เจ้าอาวาสได้กินเข้าไปแล้ว

ตัวอย่าง 19   ຮັມມະໂຍໂມຄາຍ
                          ທີ່ພົ້ນໄປ!
                          ຄິນໃຫ້ວັດຊຮຣມກາຍ

(ไทยรัฐ 7 พ.ศ. 42 คูภาคผนวก ข หน้า 134)

แม้ว่าคำนี้จะมีปรากฏอยู่ในรูปปฏิเสธ เช่น ຮັມມະໂຍໂມຄາຍ หรือ ໂມຍອມຄາຍ ก็ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความหมายว่าได้กินเข้าไปแล้ว   หากไม่ได้นำเสนอในรูปแบบการอุปโลกน์ว่าที่ดินเป็นเช่นอาหาร ด้วยคำว่า "คาย"   หนังสือพิมพ์ก็มักใช้คำว่า "คืน"   ซึ่งก็ยังคงแนะนำความหมายในทำนองเดียวกันว่า ก่อนหน้านี้นี้ได้เอาไปไว้กับตัว หรือเอาไปเป็นของตัวเอง

ตัวอย่าง 20   ຍັງໄກ່ກິໂມຍອມຄິນທີ່
                          ຮັມມະໂຍທຸ່ມ
                          ຈ້າງທນາຍ 35 ລ້ານ
                          ຄິນສູ່ຄວາມທັງທາງໂລກ-ຮຣຣມ

...

(สยามรัฐ 9 มิ.ย. 42)

เช่นเดียวกันกับการปฏิเสธคำว่า "ตาย" การปฏิเสธว่า ไม่คืน หรือ ไม่ยอมคืน ก็ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความหมายว่าได้เอาที่ดินไปเป็นของตัวเองแล้ว คำทั้งสองนี้แสดงมุมมองทางลบในประเด็นที่มีการฟ้องร้องเจ้าอาวาสว่าอัยกษอกรทรัพย์ โดยนำทรัพย์สิน (ที่ดิน) และเงินบริจาคมาใช้เป็นการส่วนตัว จากตัวอย่างข้างนี้ ธรรมเนียมการศาสนาตรวจพบว่า เจ้าอาวาสถือครองที่ดินอยู่หลายแปลง ทางเจ้าอาวาสยืนยันว่าที่ดินที่ได้มาเป็นการบริจาคให้จากญาติโยมที่ศรัทธาในตัวท่าน โดยตั้งใจมอบให้ท่านโดยตรง จึงใส่ชื่อเจ้าอาวาสไว้ในโฉนดที่ดิน แต่ทางกรมศาสนาเห็นว่าเป็นการไม่เหมาะสมที่พระสงฆ์จะถือครองทรัพย์สิน หรือสะสมทรัพย์ใดๆ จึงขอให้เจ้าอาวาสโอนชื่อในโฉนดเป็นชื่อวัดเสีย แต่เจ้าอาวาสปฏิเสธที่จะโอนที่ดินเหล่านั้น และได้จ้างทนายไว้สู้ความ หากกรมการศาสนาจะแจ้งความดำเนินคดี แม้ว่าเจ้าอาวาสจะปฏิเสธว่าไม่ได้ยักยอกทรัพย์ เนื่องจากผู้บริจาคมอบให้เป็นของเจ้าอาวาสอยู่ก่อนแล้ว แต่การใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์ดังกล่าวบ่งชี้ว่าที่ดินไม่ใช่ของเจ้าอาวาส แต่เจ้าอาวาสกลับเอาไปเป็นของตัวเอง จึงต้องคืนหรือคายกลับออกมา

3.3 การใช้อุปลักษณ์

ในหัวข้อนี้จะเป็นการศึกษากลวิธีทางความหมาย ที่แสดงถึงการเปรียบเทียบเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายวัดพระธรรมกายเป็นเหมือนอีกเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งโดยมากมักให้ภาพเหตุการณ์อื่นที่รุนแรงกว่า หรือเลวร้ายกว่าที่เป็นจริง โดยการใช้ภาษาเปรียบเทียบเพื่อสร้างภาพพจน์ (figure of speech) ซึ่งเป็นการใช้คำที่ให้ความหมายไม่ตรงตามตัวอักษร อันมีผลให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ (image) ได้มากกว่าการใช้ภาษาอย่างตรงไปตรงมา คือ การใช้อุปลักษณ์ และวิธีการอื่นที่ใช้อุปลักษณ์ตีความ ได้แก่ การใช้สำนวน และการใช้คำที่ให้ความหมายกำกวม

3.3.1 การใช้อุปลักษณ์

อุปลักษณ์ เป็นวิธีการทางความหมายอย่างหนึ่งที่แสดงการเปรียบเทียบให้เห็นว่าสิ่งที่กำลังพูดถึงมีลักษณะบางประการเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่ง เพียงแต่ไม่ใช้การเปรียบเทียบโดยตรง ไม่ใช้การกล่าวตรงๆ ว่าสิ่งนี้เป็นสิ่งนั้น หรือเป็นเหมือนสิ่งนั้น แต่จะแสดงผ่านด้วยการเลือกใช้คำศัพท์ในบริบทหนึ่งๆ เช่น แสดงด้วยคำคุณศัพท์ ในข้อความว่า sharp criticism แทน strong criticism หมายความว่า คำวิจารณ์ที่รุนแรงนั้นคม (เหมือนมีด) (Routledge Dictionary 1996)

ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์มีการใช้อุปลักษณะในการรายงานข่าวเกี่ยวกับวัดพระธรรมกาย ทำให้เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับฝ่ายวัดพระธรรมกายดูเหมือนเป็นอีกเหตุการณ์หนึ่งที่มีลักษณะรุนแรงเกินจริง เช่น การจัดการขั้นเด็ดขาดกับเจ้าอาวาส หนังสือพิมพ์มีการใช้อุปลักษณะเกี่ยวกับการจัดการขั้นเด็ดขาดกับเจ้าอาวาส ทั้งในการดำเนินคดีทางสงฆ์และทางโลกด้วยคำกริยาที่เกี่ยวกับการใช้ดาบตัด เช่น ลงดาบ เชือด ฟัน

ตัวอย่าง 21

ลงดาบแรกอลัชชี
จู่ศาลสงฆ์
ปลดฟันเจ้าอาวาส

(สยามรัฐ 3 ก.ค. 42)

"ลงดาบแรก" ในที่นี้หมายถึงการเริ่มต้นกระบวนการสอบสวนอธิกรณ์ฝ่ายสงฆ์ การอุปลักษณะการจัดการขั้นเด็ดขาดกับเจ้าอาวาสนั้น หากอยู่ในขั้นเตรียมการ ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการใดๆ ก็จะมีการอุปลักษณะว่า ลัปดาห์

ตัวอย่าง 22

...

ดูตามลัปดาห์รอเชือด ส่งคนปรึกษาอัยการ
สูงสุด
กันพลาด จิตเส้นตาย "ธัมมชโย" ต้องภายในคืน...

(สยามรัฐ 4 มิ.ย. 42)

ตามหัวข้อข่าวนี้ นายอาคม* ได้ทำหนังสือหรือไปยังกระทรวงยุติธรรม เพื่อสอบถามเกี่ยวกับข้อกฎหมาย ในการแจ้งความเอาผิดกับเจ้าอาวาส หากไม่ยอมโอนที่ดินเป็นชื่อวัด การลัปดาห์จึงเป็นการเตรียมความพร้อมในการดำเนินคดีทางกฎหมายกับเจ้าอาวาส

ส่วนคำว่า "ฟัน" มีที่ใช้แตกต่างไปจากคำว่า "เชือด" ในการปรากฏร่วมกับคำอื่น คำว่า "เชือด" จะเกิดร่วมเฉพาะกับเจ้าอาวาสหรือละเจ้าอาวาสไว้ในฐานที่เข้าใจ ในขณะที่คำว่า "ฟัน" จะเกิดร่วมได้ทั้งกับเจ้าอาวาสหรือละเจ้าอาวาสไว้ในฐานที่เข้าใจ และเกิดร่วมกับคำที่เกี่ยวกับคดีความผิด เช่น อาญา หรือ คดีอาญา

* นายอาคม เองจ้วน ได้รับสมญาจากหนังสือพิมพ์ว่า "ดูตาม"

ตัวอย่าง 23   จัด กม.แพ่ง พิน 'ธัมมชโย'
 ยักยอกทรัพย์

...

(มติชน 3 พ.ค. 42)

ตัวอย่าง 24   แจ็งกองปราบแล้ว
    พินอาญา
 3 ข้อหา-จับไอ้แวน

(ข่าวสด 12 มิ.ย. 42 คูภาคผนวก ข หน้า 121)

ส่วนผู้ที่มีหน้าที่หรือมีอำนาจพินได้นั้น มีทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น ตำรวจ และพระสงฆ์ที่มีอำนาจในการปกครองสงฆ์ด้วยกัน เช่น กรรมการมหาเถรสมาคม หากผู้ที่มีหน้าที่เหล่านี้ไม่กล้าจัดการขึ้นเด็ดขาดในการเอาผิดกับเจ้าอาวาส ก็จะมีการอุปถัมภ์ว่าเป็นการเงี้ยวค้ำไว้

ตัวอย่าง 25   มหาเถรฯ เงี้ยว
    ไม่กล้าพิน
 ปาราชิกธัมมชโย

(ไทยรัฐ 7 พ.ค. 42 คูภาคผนวก ข หน้า 132)

ผู้วิจัยไม่พบว่าคำที่อ้างถึงพระสงฆ์ชั้นปกครองจะเกิดร่วมกับคำว่า เชือด แต่อย่างไร คำว่า พิน และ ลงดาบ จึงมีที่ใช้กว้างขวางกว่า กล่าวคือ ใช้ได้ทั้งในแง่การดำเนินคดีทางสงฆ์ และคดีทางโลก ส่วนคำว่า "เชือด" จำกัดใช้แต่ทางโลกเท่านั้น การใช้คำว่า "เชือด" กับเจ้าอาวาสดังนี้ น่าจะเกิดจากมโนทัศน์ที่ว่า เจ้าอาวาสเป็นเหมือนเป็ดไก่ที่กำลังจะถูกเชือด ดังเช่นที่เรามีจำนวนการใช้คำว่า "เชือด" ในภาษาไทยว่า เชือดไก่ให้ลิงดู จึงเป็นการแสดงมุมมองทางลบต่อเจ้าอาวาสว่าสมควรจะได้รับการปฏิบัติในฐานะที่ต่ำกว่ามนุษย์

ส่วนการอุปถัมภ์ด้วยกริยาว่า "พิน" หรือลงดาบ น่าจะเกิดจากมโนทัศน์ที่ว่าเจ้าอาวาสเป็นนักโทษในสมัยโบราณที่ต้องโทษสูงสุด คือ ประหารชีวิตด้วยการตัดศีรษะ และผู้วิจัยยังพบตัวอย่างการใช้ภาษาที่สอดคล้องกัน คือ การบรรยายตำรวจ หรือการทำงานของตำรวจว่ามุ่งหมายเอาชีวิตของเจ้าอาวาส เช่น ใช้คำว่า รุกฆาต หรือมีส่วนขยายที่มชุดสอบสวนว่าเป็นมีระดับพระกาฬ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงเป็นเหมือนเพชรฆาต หรือมัจจุราช (พระกาฬเป็นอีกชื่อหนึ่งของพญายม) แต่ผู้วิจัยไม่พบว่ามีการบรรยายพระชั้นปกครองในลักษณะนี้ เพราะอาจเป็นการคิดลึที่พระจะฆ่า

คนจริงๆ หรือทำตัวเป็นมัจจุราชเสียเอง ซึ่งต่างไปจากกฎหมายทางโลกที่เอื้อให้ตำรวจสามารถวิสามัญฆาตกรรมคนร้ายได้ เช่นเดียวกันกับคำว่า "เชือด" ที่ไม่ปรากฏใช้ในการดำเนินคดีทางสงฆ์ เนื่องจากจะเป็นการทำผิดศีลอีกเช่นกัน หากพระจะฆ่าสัตว์ตัดชีวิต

นอกจากการอุปถัมภ์การจัดการขั้นเด็ดขาดกับเจ้าอาวาสด้วยกิริยาที่ใช้ดาบตัดแล้ว ยังมีกิริยาในลักษณะที่ใช้นิ้วมือกดให้แหลกละเอียด คือ กิริยาว่า บี

ตัวอย่าง 26   ตั่ง กก. บี 'ไอ้แวน'

ยัดทรัพย์!

เร่งสกัด 'มส.' โดคร่ม

(ข่าวสด 7 พ.ค. 42)

การใช้คำว่า บี ในการใช้อุปถัมภ์การจัดการขั้นเด็ดขาดกับเจ้าอาวาสมีลักษณะต่างไปจากการใช้กิริยาที่เกี่ยวกับดาบตรงที่ไม่เกี่ยวข้องกับกฎหมายในการดำเนินคดีฟ้องร้อง แต่เป็นมาตรการอื่นๆ เช่น ตั้งกรรมการ* (เฉพาะกิจตรวจสอบเจ้าอาวาส) หรือทำหนังสือยื่นคำขาดถึงเจ้าอาวาสให้ปฏิบัติตาม แต่จะไม่เกี่ยวข้องกับตำรวจโดยตรง การอุปถัมภ์ด้วยกิริยาว่า "บี" ดังนี้ น่าจะเกิดจากมโนทัศน์ที่ว่า เจ้าอาวาสเป็นเหมือนมดหรือแมลง ซึ่งมีขนาดเล็กมากจนอาจถูกกดให้แหลกได้ด้วยเพียงปลายนิ้ว ซึ่งสามารถทำให้เจ้าอาวาสถึงตายได้เช่นเดียวกันกับการถูก "เชือด" และ "ฟัน"

การใช้อุปถัมภ์เกี่ยวกับการจัดการขั้นเด็ดขาดกับเจ้าอาวาสจึงล้วนแต่เป็นการใช้ศัพทจากกลุ่มของการฆ่าให้ตายทั้งสิ้น แต่ต่างกันที่วิธีการและฐานะของเจ้าอาวาสในบทบาทผู้ถูกฆ่า ซึ่งในความเป็นจริงคงไม่ถึงขนาดต้องประหารชีวิต หรือเอาถึงตาย หากการพิจารณาคดีพบว่าเจ้าอาวาสผิดจริง ในทางสงฆ์ เจ้าอาวาสจะต้องโทษขั้นปาราชิก คือ ฟ้นสภาพจากความเป็นพระ ส่วนการพิจารณาความทางโลก นอกจากจะถูกจับสึกจากความเป็นพระแล้ว ยังอาจถูกดำเนินคดีทางอาญา ซึ่งอาจถึงขั้นจำคุก ในข้อหาข้อโกงทรัพย์ แต่ไม่ว่าจะเป็นการพิจารณาคดีความในทางใด หากพบว่ามีผิด เจ้าอาวาสจะต้องโทษประการหนึ่งที่เหมือนกัน คือ การสึก

* อักษรย่อ กก. ที่ปรากฏในพาดหัวข่าว หมายถึง กรรมการ

หรือพ้นจากสภาพความเป็นพระ ในประเด็นการสึกหรือการปาราชิกนั้น หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอด้วยการใช้ชื่อนามนัย (metonymy) ในลักษณะส่วนย่อยแทนส่วนรวมทั้งหมด กล่าวคือ ใช้คำว่า จิวร หรือ ผ้าเหลือง เป็นสัญลักษณ์แทนความเป็นพระ

ตัวอย่าง 27 'ไชยบุญ'ประกาศสั้น
ไม่ถอดจิวร
อ้างปฎิญาณบวชไม่สึก

(มติชน 7 พ.ค. 42)

ในที่นี้ การ "ไม่ถอดจิวร" ก็คือการ "ไม่สึก" นั่นเอง หากเป็นการเรียกร้องให้จับเจ้าอาวาสสึก หนังสือพิมพ์ก็มักนำเสนอว่า จับถอดจิวร หรือ จับถอดผ้าเหลือง

ตัวอย่าง 28 ประท้วง 'ไชยบุญ'
กรีดเลือด
จับถอดผ้าเหลือง

(เดลินิวส์ 18 พ.ค. 42)

จากตัวอย่างข้างนี้ นายสะอาด เมฆรุ่งนภา หัวหน้าชมรมพุทธชาวใต้ ไม่พอใจผลการพิจารณากรณีวัดพระธรรมกายของมหาเถรสมาคม ที่ไม่มีการตัดสินให้เจ้าอาวาสปาราชิก นายสะอาดและคณะ จึงได้ทำพิธีสาปแช่งเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกายที่บริเวณท้องสนามหลวง โดยการกรีดเลือดที่บริเวณท้องแขนแล้วนำมาทาที่รูปของเจ้าอาวาส พร้อมกับสาปแช่งให้ตาย นายสะอาดเป็นผู้หนึ่งที่ยืนยันว่าเคยหลงศรัทธาในวัดพระธรรมกายและตัวเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นอีกผู้หนึ่งที่หนังสือพิมพ์อ้างถึงว่า อดีตศิษย์ แต่เมื่อทราบถึงพฤติกรรมที่ไม่ชอบมาพากลของเจ้าอาวาสแล้ว ก็คิดกลับใจ ไม่คิดเกี่ยวข้องกับฝ่ายวัดพระธรรมกายอีก และกลายมาเป็นฝ่ายตรงกันข้ามที่เรียกร้องให้มีการจับเจ้าอาวาสสึก

นอกจากการถอดจิวรที่หมายถึงการสึก หรือการพ้นจากสภาพความเป็นพระแล้ว ยังพบว่ามีตัวอย่างอื่นอีกที่เกี่ยวกับผ้าจิวร ซึ่งแสดงถึงการหมดสภาพความเป็นพระได้เช่นกัน

ตัวอย่าง 29

อาคมยันชอกซ์ด

จิ๋วรหลุดแน

(สยามรัฐ 17 มิ.ย. 42)

ในที่นี้ นายอาคมยืนยันว่ามีหลักฐานเพียงพอที่จะเอาผิดกับเจ้าอาวาสชอกซ์ดหายกยอกทรัพย์ หนังสือพิมพ์ได้นำเสนอคำยืนยันของนายอาคม พร้อมทั้งแสดงความมั่นใจว่าผ้าจี๋วรจะหลุดจากตัวเจ้าอาวาสอย่างแน่นอน การที่ "ผ้าจี๋วรหลุด" ย่อมหมายถึงการหมดสภาพความเป็นพระนั่นเอง ดังนั้นการถอดผ้าจี๋วรออก หรือ หากผ้าจี๋วรไม่อยู่ติดกับตัวเสียแล้ว ก็แปลว่าหมดความเป็นพระแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าหนังสือพิมพ์อาจมองว่าเจ้าอาวาสเป็นพระก็แต่เพียงภายนอก คือ การนุ่งห่มจี๋วร ความเป็นพระของเจ้าอาวาสจึงอยู่ที่ผ้าจี๋วร มิใช่เป็นพระจากข้างในหรือเป็นด้วยใจ ดังนั้นเพียงถอดผ้าจี๋วรออก เจ้าอาวาสก็จะกลายเป็นฆราวาสธรรมดาๆ คนหนึ่ง

3.3.2 การใช้สำนวน

สำนวน ในที่นี้ ผู้วิจัยใช้หมายถึง คำหรือวลีซึ่งเดิมมีที่มาทางความหมายหนึ่งจากการตีความโดยใช้อุปลักษณ์ แต่เนื่องจากการใช้ข้อความดังกล่าวมาช้านาน หรือใช้กันบ่อยครั้งจนสามารถเข้าใจความหมายได้โดยแทบจะไม่ต้องตีความด้วยการใช้อุปลักษณ์ หนังสือพิมพ์มีการใช้สำนวนเพื่อให้เกิดภาพในด้านลบต่อวัดพระธรรมกายในด้านต่างๆ เช่น แสดงการยื่น-กราน แสดงความไม่ซื่อตรง

สำนวนที่แสดงการยื่นกรานหรือความดื้อรั้นของฝ่ายวัดพระธรรมกาย เช่น (ผู้)หัวชนฝา

ตัวอย่าง 32

...

'อาคม'สั่งสกัดห้ามชุมนุม

แต่ 'ธัมมชโย' ผู้หัวชนฝา

ระดมพลนับแสนทำท่าย

(ไทยรัฐ 25 พ.ค. 42 คู่ภาคผนวก ข หน้า 131)

โดยส่วนใหญ่แล้วการแสดงความดื้อรั้นของฝ่ายวัดพระธรรมกายจะเป็นการยื่นกรานที่จะปฏิบัติตามเดิมที่ทางวัดตั้งใจไว้ โดยปฏิเสธที่จะปฏิบัติตามที่รัฐสั่ง เช่น ในเรื่องการระดมคนเป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่างข้างต้น หนังสือพิมพ์เปรียบเปรยการยื่นกรานของเจ้าอาวาสที่จะระดมคน

จำนวนมาก ซึ่งเป็นการขัดคำสั่งนายอาคม ว่าเป็นการสู้แบบหัวชนฝา ซึ่งแสดงถึงความดันทุรังว่า แม้จะมีผนังมากันอยู่ตรงหน้า ก็คงพังฝ่าออกไป

ส่วนการใช้สำนวนที่แสดงความไม่ซื่อตรง เช่น เบี้ยว เล่นเกม คำว่า "เบี้ยว" หนังสือพิมพ์นิยมใช้ในกรณีที่ฝ่ายวัดพระธรรมกายผิดสัญญาหรือข้อตกลง คำนี้อาจปรากฏเดี่ยวๆ หรือปรากฏร่วมกับคำอื่น เช่น เบี้ยวนัด เบี้ยวโอนที่ แทนที่จะเป็น ผิดนัด หรือ ไม่โอนที่ตามที่ตกลงกันได้

ตัวอย่าง 33 เส้นตายใหม่'ไชยบูลย์'

7 วันคืนที่คืน

เบี้ยวเจออาญา'แจ้งเท็จ'

(สยามรัฐ 11 ก.ค. 42)

ทั้งนี้ น่าจะมาจากความหมายหลักของคำว่า "เบี้ยว" ที่แปลว่า เถ หรือ คดงอ และมีคู่ศัพท์ตรงกันข้ามว่า "ตรง" ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลายสำนวนในภาษาไทยที่เกี่ยวกับการโกงว่ามีลักษณะคดงอ เช่น คดโกง ในขณะที่สำนวนเกี่ยวกับการซื่อสัตย์ จะมีคำว่า "ตรง" เป็นส่วนประกอบ เช่น ซื่อตรง ตรงไปตรงมา ลักษณะคดงอจึงเป็นลักษณะที่ไม่ดีในวัฒนธรรมไทย ดังนั้นการใช้คำว่า "เบี้ยว" จึงน่าจะสะท้อนภาพในด้านลบว่ามีเจตนาไม่ซื่อตรงหรือหลอกลวงได้มากกว่าการกล่าวหาว่า "ผิดนัด" หรือ "ผิดสัญญา" เนื่องจากคำว่า "ผิด" แสดงความหมายว่า ผิดไปจากที่ตกลงกันได้ หรือไม่ได้ทำให้ถูกต้องตามที่ตกลงกันได้ แต่มิได้มีความหมายเกี่ยวกับลักษณะคดงอ หรือไม่ซื่อตรง ในขณะที่คำว่า "เบี้ยว" ไม่เพียงครอบคลุมความหมายว่า ผิด (นัด) แต่ยังให้ภาพของความไม่ตรง หรือลักษณะที่ไม่ซื่อตรงอีกด้วย

ส่วนสำนวนว่า "เล่นเกม" หนังสือพิมพ์ใช้บรรยายการกระทำของฝ่ายวัดพระธรรมกายแสดงความไม่จริงจัง หรืออาจมีเจตนาอื่นแอบแฝง เช่น การเปิดวัดต้อนรับนักท่องเที่ยว คำนี้ยังใช้รวมไปถึงพระเถระบางรูปที่เป็นกรรมการมหาเถรสมาคมที่หนังสือพิมพ์เชื่อว่าเป็นพวกเดียวกับวัดพระธรรมกาย เช่น กรณีที่พระเหล่านี้ขาดประชุม ในวาระที่มีการพูดถึงเรื่องวัดพระธรรมกาย

ตัวอย่าง 34 ...

มส. สายรั้มมชโยเล่นเกม

แผ่นนอกหวังเลื่อน

ประชุม

(สยามรัฐ 3 พ.ศ. 42)

หนังสือพิมพ์นำเสนอกรรมการเหล่านี้ว่าเล่นเกม แสดงให้เห็นว่าพระเถระดังกล่าวไม่จริงจังจะแก้ไขเรื่องที่เกิดขึ้น หรือมีเจตนาจะช่วยเหลือเพื่อให้ฝ่ายวัดพระธรรมกายมีเวลาเล่นเกม

3.3.3 การใช้คำที่ให้ความหมายกำกวม

การใช้คำที่ให้ความหมายกำกวม คือ การใช้คำที่ให้ความหมายที่อาจตีความได้โดยใช้อุปลักษณ์และไม่ต้องใช้อุปลักษณ์ เช่น ดิ้น อุ่ม หนังสือพิมพ์มักใช้คำว่า "ดิ้น" บรรยายพฤติกรรมของฝ่ายวัดพระธรรมกาย ในการพยายามทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ดิ้นฟ้อง ดิ้นต่อรอง ดิ้นคุกคุกค้า ผู้วิจัยเห็นว่าความหมายหนึ่งน่าจะมาจากสำนวนว่า "ดิ้นรน" และอีกนัยหนึ่งเป็นการอุปลักษณ์ให้เห็นภาพอาการดิ้นจริงๆ กล่าวคือ มีอาการเคลื่อนไหวร่างกายไปมา ซึ่งอาจก่อให้เกิดภาพในด้านลบว่ามีอาการทวนทวน หรือมีอาการไม่สงบนิ่ง ในบางครั้งจะมีส่วนขยายอาการ ดิ้น ว่า จะต้องใช้ความพยายาม หรือออกแรงเป็นอย่างมาก เช่น ดิ้นสุดฤทธิ์, ดิ้นหนัก, ดิ้นอีกเฮือก จึงเป็นการพยายามอย่างยิ่งยวดที่จะมีชีวิตอยู่ต่อไป และความหมายในเชิงอุปลักษณ์ว่าเป็นอาการดิ้นจริงๆ นั้น ยังมีความสอดคล้องกับอุปลักษณ์ที่ใช้ดาบฟัน หรือ เชือดอีกด้วย เนื่องจากการดิ้นหรือการเคลื่อนไหวไปมาอาจเป็นเพราะไม่ต้องการเป็นเป้าหนึ่งให้ใครจับฟัน หรือจับเชือดได้ง่ายๆ เมื่อดิ้นไปมาอยู่ตลอดเวลาจะทำให้ผู้ฟันฟันไม่ถูกเสียที ซึ่งจะทำให้มีชีวิตรอดต่อไปได้อีก

ตัวอย่าง 30   ไอ้แวนดิ้นฟ้อง 'ตุ้มตาม'
                  หากล้มแกล้งปีบคายที่ !

(ข่าวสด 18 มิ.ย. 42)

ก่อนหน้านี้นายอาคมได้มีหนังสือยื่นคำขาดกับกับเจ้าอาวาสว่าจะต้องโอนที่ดินทั้งหมดเป็นชื่อวัดภายใน 7 วัน มิฉะนั้นจะแจ้งความดำเนินคดี เมื่อครบกำหนดปรากฏว่า เจ้าอาวาสยอมโอนเพียงบางส่วนเท่านั้น นายอาคมจึงได้ให้ตัวแทนกรรมการศาสนาแจ้งความเอาผิดกับเจ้าอาวาส แต่ต่อมาตัวแทนของเจ้าอาวาสก็ได้ยื่นฟ้องกลับนายอาคมและเจ้าหน้าที่ของกรรมการศาสนา ขอให้ละเมิดสิทธิและละเมิดพระราชบัญญัติสงฆ์   การ ดิ้น (ฟ้อง) นัยหนึ่งอาจเป็นการดิ้นรนแก้ไขสถานการณ์ ที่ไม่ยอมเป็นฝ่ายถูกกล่าวหาแต่เพียงฝ่ายเดียว หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการให้ภาพว่าไม่ยอมอยู่นิ่งๆ รอให้ตำรวจมาจับได้ง่ายๆ ตามที่นายอาคมสั่งแจ้งความไว้ แต่กลับเคลื่อนไหวตอบโต้นายอาคม

ส่วนคำว่า "อุ้ม" ซึ่งใช้ในความหมายว่าปกป้อง (ฝ่ายวัดพระธรรมกาย) ผู้วิจัยเห็นว่า ความหมายหนึ่งน่าจะมาจากสำนวนว่า "โอบอุ้ม" หรืออาจตีความในเชิงอุปลักษณ์ได้ว่าเป็นการ อุ้มจริงๆ

ตัวอย่าง 31   เถระอุ้มเคียรถีย์
                  ไว้ศักดิ์ศรี
                  เป็น 'ประมุขสงฆ์'

(สยามรัฐ 16 พ.ค. 42)

ในที่นี้หมายถึงพระเถระชั้นผู้ใหญ่ซึ่งเป็นกรรมการมหาเถรสมาคม และวันข้างหน้าจะได้สืบต่อ ตำแหน่งสังฆราช ให้การปกป้องเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย จึงถูกมองว่าประหลาดไม่เป็นกลาง ไม่เหมาะสมจะสืบต่อตำแหน่งประมุขสงฆ์ นอกจากกรรมการมหาเถรสมาคมแล้ว ในบางครั้ง นายอาคม และนายพิภพ กาญจนะ อธิบดีกรมการศาสนาที่ถูกบรรยายว่าอุ้มวัดพระธรรมกาย/เจ้า อาวาสวัดพระธรรมกาย ด้วยเช่นกัน หากคำเนิงงานล่าช้า หรือไม่มีความเด็ดขาดในการตัดสินใจ เอาผิดกับฝ่ายวัดพระธรรมกาย การตีความคำว่า "อุ้ม" ในความหมายที่ใช้อุปลักษณ์นี้ น่าจะ เกิดจากมโนทัศน์ที่ว่าวัดพระธรรมกายหรือเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกายเป็นเด็กเล็ก หรือเป็นลูกของ คนเหล่านั้น จึงได้รับการทูลถนอม มิให้ต้องเดินเหินไปไหนมาไหนด้วยตนเอง การนำเสนอ เช่นนี้มีความสอดคล้องในประเด็นที่หนังสือพิมพ์เชื่อว่ามีการกรรมการมหาเถรสมาคมจำนวนหนึ่งซึ่ง เป็นพระเถระชั้นผู้ใหญ่ให้การสนับสนุนฝ่ายวัดพระธรรมกาย เนื่องจากคำว่า "อุ้ม" ไม่เพียง สะท้อนว่า ผู้อุ้มต้องเป็นฝ่ายที่มีกำลังหรือมีอำนาจมากกว่า แต่ยังสะท้อนถึงสายสัมพันธ์ด้วยว่า ผู้ อุ้มมีความรักใคร่เอ็นดูในตัวผู้ที่ถูกอุ้ม ดังเช่นแม่อุ้มลูก จึงยอมเป็นไปไม่ได้ที่จะฆ่าลูกตัวเองได้ลง คอ ดังนั้นจึงไม่อาจจัดการขั้นเด็ดขาดกับฝ่ายวัดพระธรรมกายได้

3.4 การเลือกใช้คำศัพท์

ในหัวข้อนี้จะเป็นการจำแนกตามการเลือกใช้คำศัพท์ที่มีความหมายทางลบอยู่ในตัว คำศัพท์เองแต่แรกแล้ว เมื่อถูกนำมาใช้ในการกล่าวถึงฝ่ายวัดพระธรรมกาย ก็จะยิ่งแสดง ความหมายในทางลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกายอย่างเด่นชัด แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ การเลือกใช้ คำอ้างถึง การเลือกใช้คำบรรยายพฤติกรรม และการเลือกใช้คำบรรยายลักษณะ

3.4.1 การเลือกใช้คำอ้างอิง

กลวิธีนี้อาจมีความซ้ำซ้อนกับกลวิธีการให้สมญาอยู่บ้าง เนื่องจากเป็นการใช้คำนามหรือนามวลีเพื่ออ้างถึงฝ่ายวัดพระธรรมกาย แต่หัวข้อนี้จะเน้นคำนามหรือนามวลีที่มีความหมายทางลบอยู่แต่แรกแล้ว เช่น มาร มารศาสนา

ตัวอย่าง 35   ชาวพุทธกรีดเลือด
                       บุก'ธรรมกาย'วันนี้
                       ... กรีดเลือดไล่เดียรฉัตร ชาวพุทธ
                       นี้
                       บุกวัดฉาวปรามมาร ...

(สยามรัฐ 29 พ.ค. 42)

ตัวอย่างนี้เป็นการรายงานข่าวการประท้วงของกลุ่มชมรมพุทธชาวดิ่ นำโดยนายสะอาด เมฆ-รุ่งนภา ซึ่งก่อนหน้านี้ได้ทำพิธีสาปแช่งเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกายที่บริเวณท้องสนามหลวง โดยกรีดเลือดตนเองแล้วนำไปทาที่รูปหน้าของเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย นายสะอาด และคณะ ได้ให้สัมภาษณ์ว่าจะเดินทางไปประท้วงต่อที่หน้าวัดพระธรรมกาย หนังสือพิมพ์นำเสนอว่าเป็นการทำเพื่อปราม "มาร" ซึ่งก็หมายถึงปรามเจ้าอาวาสนั่นเอง คำว่า มาร มีความหมายทางลบอยู่แต่แรกแล้ว คือ หมายถึงผู้ทำลาย หรือเป็นอุปสรรคขัดขวาง หรืออาจตีความโดยใช้อุปลักษณ์ว่าเป็นมารที่คอยมุ่งทำร้ายและขัดขวางการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

ผู้วิจัยแยกคำนี้ต่างหากจากกลวิธีการให้สมญาและการอุปลักษณ์ เนื่องจากเห็นว่ามีความหมายทางลบเด่นชัดอยู่แต่แรก เมื่อเปรียบเทียบกับชื่อ ไชยบุญย์ นามวลีนี้ไม่ได้มีนัยทางลบอยู่แต่แรก ต่อเมื่อนำมาอ้างถึงเจ้าอาวาสในภาวะปัจจุบันจึงเกิดความหมายทางลบ หรือการอ้างถึงผู้ทำบุญในเชิงอุปลักษณ์ว่าเป็น ลูกค้า คำว่า ลูกค้า ก็ไม่ได้มีความหมายทางลบอยู่แต่แรก ต่อเมื่อนำมาอ้างถึงผู้ทำบุญให้กับวัดพระธรรมกาย จึงเกิดความหมายทางลบ แต่คำว่า มาร แม้จะปรากฏใดๆ ก็มีความหมายทางลบอยู่แล้ว เมื่อนำมาอ้างถึงเจ้าอาวาสก็ยิ่งแสดงความหมายทางลบอย่างเห็นได้ชัด

3.4.2 การเลือกใช้คำบรรยายพฤติกรรม

คำบรรยายพฤติกรรมที่มีความหมายทางลบที่หนังสือพิมพ์ใช้รายงานข่าว เช่น แฉ จาบจ้วง

ตัวอย่าง 36

แฉแผนวัดฉาว

เสียมพระ

2 นิกาย ชนกัน

(สยามรัฐ 23 พ.ค. 42)

หนังสือพิมพ์มักใช้คำว่า แฉ กล่าวถึงเรื่องราวของฝ่ายวัดพระธรรมกาย คำว่า แฉ ไม่ได้เพียงมีความหมายว่า ตีแผ่หรือเปิดเผยเรื่องราว แต่ยังให้ความหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องไม่ดีไม่งาม จึงพลอยทำให้เรื่องราวที่เกี่ยวกับฝ่ายวัดพระธรรมกายเป็นเรื่องไม่ดีไม่งามไปด้วย

ส่วนคำว่า จาบจ้วง ซึ่งให้ความหมายว่าเป็นการลบหลู่ดูหมิ่น หรือไม่ให้ความเคารพ คำนี้ปรากฏใช้ในข้อความ เช่น จาบจ้วงพระไตรปิฎก จาบจ้วงพระสังฆราช และรวมไปถึงจาบจ้วงพระมหากษัตริย์

ตัวอย่าง 37

วัดธรรมกาย

เหิม จาบจ้วง

บังอาจใช้ตราสัญลักษณ์ 72 พรรษา...

(สยามรัฐ 4 ก.ค. 42)

ในที่นี้วัดพระธรรมกายนำตราสัญลักษณ์เฉลิมพระชนมายุครบ 72 พรรษา มาใช้ประกอบพิธีงานบุญที่วัด ซึ่งทางสำนักพระราชวังยังไม่ได้อนุญาตให้นำไปใช้ จึงถูกนำเสนอว่า จาบจ้วง พระมหากษัตริย์

3.4.3 การเลือกใช้คำบรรยายลักษณะอาการ

หนังสือพิมพ์มีการเลือกใช้คำบรรยายลักษณะทางลบต่างๆ ของฝ่ายวัดพระธรรมกาย เช่น เหิม โอหัง กร้าว ซึ่งแสดงลักษณะก้าวร้าว หรือกระด้างกระเดื่อง

ตัวอย่าง 38

ธรรมกายกร้าว

แข็งข้อ

ต่อรองคืนที่ดิน

(ไทยรัฐ 30 พ.ค. 42 คูภาคผนวก ข หน้า 130)

นอกจากคำที่แสดงลักษณะก้าวร้าว หรือกระด้างกระเดื่องแล้ว ยังมีคำที่แสดงลักษณะเสื่อมเสีย หรือเป็นเรื่องไม่ดีไม่งาม เช่น ฉาวโฉ่

ตัวอย่าง 39

'ธัมมชโย'ฉาวโฉ่

ยุ่ง 'ลึกา'

...

(สยามรัฐ 13 มิ.ย. 42)

หรือแม้แต่การนำคำว่า ฉาว ไปประกอบกับคำอื่นๆ เช่น วัดฉาว พระฉาว ก็ล้วนเป็นการจงใจ เลือกใช้คำที่มีความหมายทางลบอยู่แต่แรก มาประกอบเป็นชื่ออ้างถึงฝ่ายวัดพระธรรมกาย ซึ่งแสดงถึงลักษณะที่ไม่ดีไม่งาม หรือความเสื่อมเสียของฝ่ายวัดพระธรรมกาย

โดยสรุปแล้ว กลวิธีทางความหมายที่ปรากฏในการรายงานข่าวเกี่ยวกับวัดพระธรรมกายในหนังสือพิมพ์ไทยมีอยู่ 4 กลวิธี ได้แก่ การให้สมญา การใช้ความเชื่อเบื้องต้นเป็นเครื่องมือ การใช้อุปลักษณ์ และการเลือกใช้คำศัพท์ กลวิธีการเลือกใช้คำศัพท์เป็นวิธีการที่แสดงความหมายทางลบได้ค่อนข้างจะชัดเจนที่สุด เนื่องจากศัพท์ที่เลือกใช้มีความหมายทางลบในระดับหนึ่งอยู่ก่อนแล้ว ส่วนกลวิธีที่หนังสือพิมพ์นิยมใช้มากที่สุด คือ การใช้อุปลักษณ์ วิธีการนี้ปรากฏใช้อย่างกว้างขวางคาบเกี่ยวกับทุกกลวิธี เช่น ในกลวิธีการให้สมญา มีการอ้างถึงผู้ทำบุญว่าเป็นลูกค้า อ้างถึงเจ้าอาวาสว่า ปลาไหลไชยบุญ ตัวอย่างทั้งสองสามารถอธิบายได้ทั้งเป็นกลวิธีการให้สมญา และการใช้อุปลักษณ์ เนื่องจากการให้สมญาเกี่ยวข้องกับการใช้คำนามหรือนามวลี ซึ่งในการใช้อุปลักษณ์ก็สามารถแสดงด้วยนามวลีได้เช่นกัน ต่างกันตรงที่ว่า การให้สมญาเป็นการใช้นามวลีเพื่ออ้างถึงตัวตนบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่การอุปลักษณ์ด้วยคำนามเป็นการสื่อว่า บุคคลที่อ้างถึงนั้นมีลักษณะบางประการร่วมกันกับอีกสิ่งหนึ่ง เช่น มีความลึนไหลเหมือนที่ปลาไหลมี แต่เนื่องจากการใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์ไม่เพียงแต่เป็นการอ้างถึงบุคคล แต่ชื่อหรือสมญาที่ใช้อ้างถึงยังบ่งบอกถึงลักษณะที่ผู้ใช้นั้นมีร่วมกับสิ่งอื่น การจำแนกกลวิธีทางความหมายตามการใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์จึงมีความคาบเกี่ยวกันอยู่

บทที่ 4

กลวิธีทางปริจเฉท

ในบทที่แล้วเป็นการจำแนกกลวิธีทางความหมายที่แสดงมุมมองทางลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกาย โดยความหมายทางลบที่ได้ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการใช้คำศัพท์ ส่วนในบทนี้จะเป็นการศึกษากลวิธีทางปริจเฉท ซึ่งเป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่หนังสือพิมพ์ใช้แสดงมุมมองทางลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกาย กลวิธีนี้ได้เป็นการแสดงความหมายทางลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกายโดยตรง ดังเช่นกลวิธีทางความหมายในบทที่แล้ว แต่เป็นการแสดงความเห็นหรืออารมณ์ความรู้สึก (mood) และทัศนคติ (attitude) ในด้านลบ ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการใช้ภาษาในระดับเหนืออนุพากย์ และวิธีอื่นที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา (paralinguistic)

ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์มีการใช้กลวิธีทางปริจเฉท ซึ่งจำแนกย่อยได้เป็น 4 กลวิธี ได้แก่ การประเมินตามความเชื่อมั่น (epistemic modalization) การตีความ การอ้างคำกล่าวบุคคลอื่น และการใส่เครื่องหมายและขนาดตัวอักษร

4.1 การประเมินตามความเชื่อมั่น (epistemic modalization)

กลวิธีการประเมินตามความเชื่อมั่นเป็นการใช้ภาษา เช่น ใช้คำกริยา หรือคำวิเศษณ์ต่างๆ ที่แสดงการประเมินระดับคุณค่า ประเมินแนวโน้ม หรือทำนายความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคต ตามอัตราความเชื่อมั่นของผู้พูด/ผู้เขียน ซึ่งอาจไม่ตรงกับความเป็นจริง และอาจไม่เกิดขึ้นจริง แต่กลวิธีนี้ช่วยเพิ่มเติมความหมายทางลบให้กับข้อความได้ หนังสือพิมพ์มีการใช้กลวิธีดังกล่าว ประเมินสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัดพระธรรมกาย แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การประเมินคุณค่าของสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายวัดพระธรรมกาย และการประเมินเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายวัดพระธรรมกาย

4.1.1 การประเมินคุณค่าของสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายวัดพระธรรมกาย

หนังสือพิมพ์มีการประเมินสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายวัดพระธรรมกายว่าไร้คุณค่า หรือเป็นของไม่ดี เช่น ประเมินค่าของทรัพย์สิน ซึ่งเป็นที่ดินที่เจ้าอาวาสยินยอมโอนให้เป็นของวัด ว่าเป็นแปลงที่มีมูลค่าต่ำมาก

ตัวอย่าง 40

ค้ายศุขที่ดิน'139 ไร่'

เล่มที่ 'ไชยบุญลย์'

ແຂ່ງແປງສຸດກະຈອກ

(มติชน 14 พ.ค. 42 คูภาคผนวก ข หน้า 113)

จากตัวอย่างนี้ เจ้าอาวาสส่งตัวแทนมอบโฉนดที่ดินให้กับอธิบดีกรมการศาสนา เพื่อโอนที่ดินเป็น
 ชื่อวัด จากเดิมที่ถือครองในนามของเจ้าอาวาส หนังสือพิมพ์ได้ประเมินค่าของที่ดินผืนดังกล่าว
 ว่าเป็นที่ดินระดับกระจอกที่สุด ลำพังเพียงแค่สำนวนว่า กระจอก ก็ให้ความหมายในแง่ลบอยู่
 แล้ว เมื่อแสดงการประเมินว่า สุด (ที่สุด) ก็ยิ่งเพิ่มความหมายทางลบมากขึ้นไปอีก ว่าคงจะเป็น
 ที่ดินในเขตที่มีราคาซื้อขายต่ำที่สุด นอกจากจะประเมินด้านคุณภาพว่าเป็นของที่แทบไม่มีค่า
 แล้ว หนังสือพิมพ์ยังประเมินด้านปริมาณอีกด้วยว่า จำนวนที่นำมาโอนนั้นก็เป็นเพียงเศษเสี้ยว
 ของที่ดินทั้งหมด ซึ่งแสดงถึงปริมาณที่ต่ำมาก เนื่องจากก่อนหน้านี้ทางวัดได้แจ้งจำนวนที่ดิน
 ทั้งหมดที่ถือครองในนามของเจ้าอาวาสต่อกรมการศาสนาว่ามีจำนวน 1,747 ไร่ 2 งาน 87 ตรว.
 ซึ่งกระจัดกระจายอยู่ในพื้นที่หลายจังหวัด แต่เมื่อถึงกำหนดวันนัดหมายโอนมอบที่ดินเป็นชื่อ
 วัด ตัวแทนเจ้าอาวาสกลับนำโฉนดมาเพียง 139 ไร่ ไม่ครบตามจำนวนที่แจ้งไว้ หนังสือพิมพ์
 จึงนำเสนอว่าเป็นเพียงเศษที่ดินที่นำมาโอน การประเมินดังกล่าวแสดงมุมมองทางลบต่อ
 เจ้าอาวาสว่าเขาแต่ของไม่ดีมามอบให้ ส่วนที่ดีๆ ที่มีอีกเป็นจำนวนมากจะเก็บไว้เอง
 ในขณะที่การประเมินคุณค่าของข้อมูลหรือหลักฐานในการเอาผิดกับเจ้าอาวาส หนังสือพิมพ์มี
 การประเมินด้านคุณภาพสูงมาก เช่น ใช้คำขยายข้อมูลหรือหลักฐานว่า ชัด เด็ด

ตัวอย่าง 41

...

ยิวพุทธหอบหลักฐานเด็ดฟ้อง

จอมฉาว 3 ข้อหาหนัก

...

(สยามรัฐ 27 พ.ค. 42)

จากตัวอย่างนี้ หนังสือพิมพ์ประเมินคุณภาพของหลักฐานที่ นายสมพร เทพสิทธา ประธานยิว
 พุทธิกสมาคม นำมายื่นต่อเจ้าคณะจังหวัดปทุมธานีว่ามีคุณภาพในเกณฑ์ดีเยี่ยม ที่อาจเอาผิดกับ
 เจ้าอาวาสชั้นเด็ดขาดได้ อีกทั้งยังประเมินข้อหาที่ฟ้องร้องด้วยคำว่า หนัก ก็จะทำให้เจ้าอาวาส
 ดูมีความผิดรุนแรง ที่อาจต้องรับโทษทัณฑ์ขั้นร้ายแรง

4.1.2 การประเมินเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายวัดพระธรรมกาย

ส่วนใหญ่เป็นการประเมินแนวโน้มหรือทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้า เช่น ประเมินผลการดำเนินคดีกับเจ้าอาวาสหนังสือพิมพ์มีการแสดงออกตั้งแต่ ค่อนข้างมั่นใจจนถึงมั่นใจมากว่าเจ้าอาวาสจะไม่สามารถรอดพ้นจากข้อกล่าวหาไปได้ เช่น ใช้คำวิเศษณ์ขยายกริยาต่างๆ ตัวอย่างการแสดงออกค่อนข้างมั่นใจของหนังสือพิมพ์ เช่น ขยายความหลังคำว่า "รอด" ด้วยคำว่า "ยาก" เป็น "รอดยาก" หรือนำเสนอคำว่า "รอด" ในรูปปฏิเสธ นำหน้าด้วยคำว่า "ท่า" มาจาก ท่าทาง ซึ่งหมายถึงมีแนวโน้ม เช่น "ธัมมชโยท่าไม่รอด" ในกรณีที่มีการแสดงความมั่นใจอย่างมากจะใช้คำว่า "แน่" ขยายความ เช่น "เสร็จแน่" ในลักษณะเป็นสำนวนว่าไม่รอดพ้นอย่างแน่นอน

ตัวอย่าง 42

เดิรถีย์เสร็จแน่

หลักฐานชัด

(สยามรัฐ 30 มิ.ย. 42)

จากตัวอย่างนี้ หนังสือพิมพ์มีการประเมินผลการดำเนินคดีกับเจ้าอาวาสว่าไม่สามารถหลุดพ้นจากข้อกล่าวหาได้อย่างแน่นอน โดยให้เหตุผลว่าเป็นเพราะหลักฐานมีความชัดเจน ซึ่งก็เป็น การประเมินตามความเชื่อมั่นของหนังสือพิมพ์อีกเช่นกัน จึงเป็นการประเมินถึง 2 ขั้นตอน คือ การประเมินคุณค่าของสิ่งที่เขาผิดกับเจ้าอาวาส แล้วจึงประเมินผลการดำเนินคดีกับเจ้าอาวาส

นอกจากนี้ยังพบว่ามีการประเมินผลขั้นสุดท้ายว่าเจ้าอาวาสจะถูกจับเข้าคุกอย่างแน่นอน เช่น

ตัวอย่าง 43

...

ล้างคุกรอบลาไหล "ไชยบุญย"

ได้ กรมศาสนาแจ้งกอบปราบฯ ดำเนิน

คดีแล้ว 3 ข้อหา

(เดลินิวส์ 12 มิ.ย. 42 ตูภาคผนวก ข หน้า 128)

ในตัวอย่างข้างนี้ กรมการศาสนาได้เข้าแจ้งความต่อกองปราบปราม เพื่อเอาผิดกับเจ้าอาวาสใน 3 ข้อหา แม้จะเป็นเพียงการเริ่มต้นกระบวนการทางกฎหมาย แต่หนังสือ-พิมพ์ได้ประเมินผลแล้วว่า เจ้าอาวาสจะติดคุกอย่างแน่นอน แม้จะไม่ใช้การประเมินโดยตรงว่าติดคุกแน่ หรือ จับเข้าคุกแน่ แต่ข้อความที่เป็นการแนะนำให้ตำรวจเตรียมการ

ดังกล่าว ซึ่งปรากฏคำว่า "ได้" ในตอนท้ายของข้อความ แสดงถึงความมั่นใจของหนังสือพิมพ์ว่า มีความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์จะจบลงเช่นนั้น คือ เจ้าอาวาสจะถูกคุมขัง จึงประเมินการเตรียมความพร้อมรองรับเจ้าอาวาสให้กับตำรวจ

4.2 การตีความ

การตีความ ในที่นี้ ผู้วิจัยใช้หมายถึงการเพิ่มเติมข้อความที่เป็นข้อคิดเห็น หรือคำวิพากษ์วิจารณ์ของหนังสือพิมพ์เอง ซึ่งไม่ได้มีคำยืนยัน หรือมีคำให้สัมภาษณ์ของฝ่ายวัดพระธรรมกายในรายละเอียดหน้าใน คำตีความหรือข้อวิจารณ์ที่เพิ่มเติมมามักเป็นการระบุถึงความคิดของฝ่ายวัดพระธรรมกายที่หนังสือพิมพ์เชื่อว่ามีแอบแฝงอยู่ โดยบอกเหตุผลของการกระทำให้เสร็จสรรพ หรือวิพากษ์วิจารณ์ในเชิงล้อเลียน ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมความหมายทางลบให้กับฝ่ายวัดพระธรรมกาย เช่น บอกวัตถุประสงค์ของการจัดงานบุญของวัดพระธรรมกาย

ตัวอย่าง 44

พล่านเกณฑ์พระ

สร้างภาพ

ตร. ตรึงวัดฉาว

(สยามรัฐ 29 พ.ค. 42 ตูภาคผนวก ข หน้า 116)

ในข้อความพาดหัวนี้ เป็นเหตุการณ์การจัดงานบุญที่วัดพระธรรมกาย ซึ่งวัดพระธรรมกายได้เชิญชวนพระวัดอื่นและประชาชนทั่วไปมาร่วมงานเป็นจำนวนมาก และมีการจ่ายเงินให้กับพระที่มาร่วมงาน หนังสือพิมพ์ไม่เพียงนำเสนอว่า เป็นการเกณฑ์พระ แต่ยังตีความว่าเป็นการสร้างภาพซึ่งในรายละเอียดของข่าว ไม่พบว่ามีคำยืนยันหรือคำให้สัมภาษณ์จากฝ่ายวัดพระธรรมกายว่าจะเป็นการทำเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี

นอกจากงานบุญของวัดแล้ว ยังพบว่ามีกรณีตีความคำต่อรองของเจ้าอาวาสเกี่ยวกับเรื่องการโอนที่ดินว่ามีความคิดอย่างอื่นแอบแฝงอยู่

ตัวอย่าง 45

...

ແລ່ເດີນคินที่ดิน

ทำเป็นพินัยกรรม

แล้วฮูปคินที่หลัง

...

(ข่าวสด 3 พ.ค. 42)

ในตัวอย่างข้างนี้ กรมศาสนาสั่งให้เจ้าอาวาสโอนที่ดินเป็นชื่อวัดทั้งหมด เจ้าอาวาสส่งตัวแทนเข้า
 เจรจาต่อรองของทำเป็นพินัยกรรมยกที่ดินให้วัดหลังมรณภาพแล้ว หนังสือพิมพ์นำเสนอว่า
 "...ทำเป็นพินัยกรรม แล้วฮูปคินที่หลัง" ข้อความว่า แล้วฮูปคินที่หลัง จึงถือเป็นคำตีความของ
 หนังสือพิมพ์เอง เนื่องจากในรายละเอียดหน้าใน ฝ่ายวัดพระธรรมกายไม่ได้กล่าวเช่นนั้น

นอกจากการตีความหนังสือพิมพ์จะเป็นการบอกวัตถุประสงค์ หรือให้เหตุผลของการกระทำที่แอบ
 แฝงอยู่ ยังมีคำตีความที่มีความหมายในเชิงล้อเลียนเจ้าอาวาสอีกด้วย

ตัวอย่าง 46

'ธัมมชโย' เล่นดิน

ไม่โอนที่ดิน

อ้างสมบัติส่วนตัว

กลัวยกให้วัดแล้วเอาไปหมนยาก

...

(สยามรัฐ 7 มิ.ย. 42 ดุภาคผนวก ข หน้า 118)

ก่อนหน้านี้นี้ตัวแทนของเจ้าอาวาสได้มาเจรจาขอผ่อนผันการโอนที่ดินออกไปก่อน แต่แล้วเจ้า
 อาวาสก็ยังไม่มีการทำอะไรที่จะโอนที่ดินทั้งหมดเป็นชื่อวัด โดยอ้างว่าผู้ศรัทธาตั้งใจยกให้เจ้าอาวาส
 โดยตรง ไม่ได้ตั้งใจยกให้วัดหนังสือพิมพ์ให้เหตุผลที่เจ้าอาวาสไม่ยอมโอนที่ดินว่า กลัวยกให้วัด
 แล้วเอาไปหมนยาก ซึ่งเป็นคำตีความของหนังสือพิมพ์เอง อีกทั้งคำตีความนี้ยังแสดงด้วยว่า
 หนังสือพิมพ์เชื่อว่าเจ้าอาวาสทำธุรกิจจริง โดยการนำทรัพย์สินที่ได้รับบริจาคมาไปหมนทำกำไร
 ซึ่งจะเป็นการทำผิดวัตถุประสงค์การบริจาคได้

4.3 การอ้างคำกล่าวบุคคลอื่น

การอ้างคำกล่าวบุคคลอื่น แม้กลวิธีนี้จะเป็นกลวิธีปกติทั่วไปของหนังสือพิมพ์ แต่การอ้างคำกล่าวบุคคลอื่นในข่าววัดพระธรรมกายนี้มีความน่าสนใจที่ บุคคลอื่นที่มีการอ้างถึงเป็นพระผู้ใหญ่ที่มีชื่อเสียง และรวมถึงบุคคลที่อาจให้คุณให้โทษกับฝ่ายวัดพระธรรมกายได้ การอ้างคำกล่าวบุคคลอื่นจึงเป็นอีกกลวิธีหนึ่งที่ทำให้เกิดภาพในด้านลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกายได้ค่อนข้างชัดเจน เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นคำกล่าวที่วิพากษ์วิจารณ์วัดพระธรรมกายในทางลบอยู่ก่อนแล้ว กลวิธีนี้จึงไม่เพียงช่วยยืนยันความผิดของฝ่ายวัดพระธรรมกายได้โดยที่จะไม่เป็นการทักท้วงเอาเองของหนังสือพิมพ์แล้ว ยังปกป้องได้ด้วยว่าใครอยู่ฝ่ายใคร และหนังสือพิมพ์เลือกที่จะอยู่ฝ่ายใคร เนื่องจากการเลือกนำเสนอคำกล่าวของบุคคลใด ย่อมอาจเป็นไปได้ว่า หนังสือพิมพ์มองเรื่องดังกล่าวในมุมมองเดียวกันกับคนคนนั้น

กลวิธีนี้ยังอาจแทรกซ้อนด้วยกลวิธีอื่นๆ ได้อีก ที่สามารถเพิ่มเติมความหมายในทางลบแก่ฝ่ายวัดพระธรรมกาย เช่น อาจมีการเลือกใช้คำอื่นที่มีนัยทางลบมากกว่าขึ้นในพาดหัวข่าว แทนคำบางคำในข้อความที่บุคคลนั้นๆ กล่าว หรืออาจมีการใช้เครื่องหมายและขนาดตัวอักษรเน้นย้ำบางข้อความ ซึ่งกลวิธีนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงอีกครั้งในรายละเอียดในหัวข้อต่อไป

คำกล่าวของบุคคลสำคัญที่หนังสือพิมพ์ให้ความสนใจนำเสนอในพาดหัวข่าว เช่น คำกล่าวของพระพะยอม

ตัวอย่าง 47   นัดคืนที่ 1,700 ไร่-ไร่ผล

ของขโมยมา

พระพยอมชี้ 'ไชยบุญ' ผิด

(มติชน 9 พ.ค. 42 ตูภาคผนวก ข หน้า 110)

จะเห็นได้ว่าการอ้างคำกล่าวในตัวอย่างข้างต้นไม่ใช่การอ้างตรง จึงไม่ได้มีการใส่เครื่องหมายอัฒประกาศกำกับคำพูดทั้งหมด แต่หนังสือพิมพ์กลับเลือกที่จะใส่เครื่องหมายอัฒประกาศกำกับเฉพาะคำสำคัญของข่าว คือ ชื่อของเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย ส่วนการเลือกใช้คำศัพท์บรรยายคำกล่าวของพระพยอมว่า "ชี้" นัยหนึ่งอาจมีความหมายว่า ชี้ขาด หรือ บ่งชี้ ซึ่งให้ความหมายในทำนองว่าเป็นคำตัดสิน มากกว่าจะใช้คำกลางๆ ว่า พระพยอมกล่าว (ว่า) ไชยบุญผิด หรือใช้คำแสดงความคิดเห็นว่า พระพยอมเห็นว่า ไชยบุญผิด

แม้ว่าพระพยอมจะมีได้มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาความในมหาเถรสมาคมก็ตาม แต่การใช้คำว่า ชี้ มีผลตัดสินหรือยืนยันความผิดของเจ้าอาวาสได้ ประกอบกับความมีชื่อเสียงและเป็นที่น่าเชื่อถือตาของคนจำนวนมากมีส่วนทำให้คำวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวดู น่าเชื่อถือ และเป็นจริงเป็นจังได้

นอกจากนี้ ยังมีการอ้างคำกล่าวของพระพยอมแบบสรุปความ เช่น

ตัวอย่าง 48

'พระพยอม' จีปลด

ไชยบุญญ์แยกพุทธ

ประกาศในวันวิสาขะ

ย้ายนิพพานเป็นอดีต

พระพยอมเร่งพระ

... พรหมโมลีจัดการอดีตเจ้า

อาวาสวัดพระธรรมกายที่ยืนยันว่านิพพานเป็น

อดีต ระบุเป็นการประกาศความแตกแยก

ต้องการแยกตัวออกจากศาสนาพุทธ...

(มติชน 31 พ.ค. 42 คูภาคผนวก ข หน้า 110)

จะเห็นได้ว่าข้อความในพาดหัวเป็นแบบสรุปความ ไม่ปรากฏคำบรรยายคำกล่าวว่าจะเป็นคำ เรียกร้อง (ให้กรรมการมหาเถรสมาคมเร่งดำเนินการกับเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย) หรือคำบรรยาย คำกล่าว พระพยอมกล่าวว่าไชยบุญญ์แยกพุทธ ต่อเมื่ออ่านลงมาถึงข้อความในวรรคนำ จึงปรากฏคำว่า ระบุ ซึ่งก็ยังคงแสดงความหมายบ่งชี้แบบจำเพาะเจาะจงได้มากกว่าคำว่า กล่าว

นอกจากคำกล่าวของพระที่มีชื่อเสียงแล้ว ยังมีการนำคำกล่าวของเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินมาตรการต่างๆ กับเจ้าอาวาสมาขึ้นเป็นพาดหัว

ตัวอย่าง 49

หาช่องพินอาญา'ไชยบุญย์'

มท.1 ลั่น 'ลี้ก'

จับยึดคุก-ห้ามประกัน

(มติชน 3 มิ.ย. 42 คูภาคผนวก ข หน้า 114)

ในที่นี้เป็นกรนำคำกล่าวของพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งรองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ซึ่งกำกับดูแลงานสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และกรมที่ดิน อันอาจให้คุณให้โทษกับเจ้าอาวาสได้ มาขึ้นเป็นพาดหัวข่าว และมีการเลือกใช้คำบรรยายคำกล่าวของพลตรีสนั่น ด้วยคำว่า 'ลั่น' ซึ่งแสดงถึงเสียงพูดอันดัง และแสดงความจริงจังซึ่งชั่งในการดำเนินคดีกับเจ้าอาวาส และจะเห็นได้ว่าการอ้างคำกล่าวของเจ้าหน้าที่รัฐมีวิธีการไม่ต่างจากคำกล่าวของพระพยอม คือ ไม่ใช่การอ้างตรง แต่กลับมีการใส่เครื่องหมายอัญประกาศกำกับเฉพาะคำสำคัญว่า ลี้ก (ไม่ได้ใส่กำกับตั้งแต่ "ลี้ก จับยึดคุก ห้ามประกัน") ส่วนวลีว่า จับยึดคุก ในรายละเอียดหน้าในปรากฏเป็นวลีว่า จับเข้าคุก คำว่า ยึด จึงน่าจะเป็นคำของหนังสือพิมพ์เอง ที่ดัดแปลงเพื่อเพิ่มเติมความหมายให้กับคำกล่าวของ พลตรี สนั่น ขจร-ประศาสน์ ให้มีความรุนแรงยิ่งขึ้น นัยหนึ่งอาจเป็นการแสดงความเห็นของหนังสือพิมพ์เองว่าไม่ต้องปฏิบัติกับเจ้าอาวาสในแบบที่สุภาพมากนัก เพราะไม่ใช่พระในสายตาของหนังสือพิมพ์อีกต่อไปแล้ว เนื่องจากชื่อเจ้าอาวาสที่ปรากฏในบรรทัดแรกก็เป็นชื่อที่ไม่แสดงความเห็นพระแต่อย่างใด

นอกจากการเลือกใช้คำว่า ลั่น บรรยายคำกล่าวแล้ว ยังมีคำอื่นๆ อีก เช่น ลี้ม

ตัวอย่าง 50

'ธัมมชโย' ไกล้คุก

'เสธ.' ลี้ม

จับลี้ก-ห้ามประกัน

(สยามรัฐ 3 มิ.ย. 42)

นี่เป็นตัวอย่างจากหนังสือพิมพ์อีกฉบับหนึ่งที่น่าเสนอเรื่องเดียวกัน คือ คำกล่าวของ พลตรี สนั่น ขจรประศาสน์ เกี่ยวกับการดำเนินมาตรการขั้นเด็ดขาดกับเจ้าอาวาส ซึ่งจะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์นำเสนอคำกล่าวของพลตรีสนั่นไปในทำนองเดียวกัน แม้จะไม่ใช่คำบรรยายคำกล่าวที่ว่า ลั่น แต่การใช้คำว่า ลี้ม ก็แสดงออกถึงความจริงจังซึ่งชั่งในการเอาผิดกับเจ้าอาวาสด้วย

เช่นกัน แต่ต่างกันที่คำหลังให้ความหมายในลักษณะเป็นเสียงชู้คำราม ซึ่งการนำเสนอเช่นนี้ ต่างไปจากการอ้างคำกล่าวของฝ่ายวัดพระธรรมกาย ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง 51

...

สาวกชู้ลั่น 'อย่าฆ่าพ่อ'

แต่ไชยบุญย์เป็นเรื่องแน่

...

(มติชน 29 พ.ค. 42)

ในตัวอย่างที่ยกมานี้ "สาวกชู้ลั่น..." ไม่ใช่ "สาวกฮีม..." หรือ "สาวกลั่น..." แม้ว่าคำทั้งสอง คือ ชู้ (ลั่น) และ ฮีม จะแสดงลักษณะชู้คำราม แต่การทำเสียง ฮีม เป็นการชู้จากผู้ที่อำนาจมากกว่า ในลักษณะเป็นการปรามมิให้อีกฝ่ายลงดี โดยที่ยังมิได้เอ่ยปากเป็นคำพูดใดๆ ก่อน ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการก้าวร้าวเช่น ชู้ (ลั่น) และในคำกล่าวของฝ่ายวัดพระธรรมกาย (ในส่วนของที่อยู่ในเครื่องหมายอัฒประกาศ) เรายังได้เห็นมุมมองที่แตกต่างกัน คือ ผู้ศรัทธามองว่าเจ้าอาวาสเป็นญาติผู้ให้กำเนิด แสดงความเคารพยกย่องว่าเป็นพ่อ ในขณะที่หนังสือพิมพ์ไม่เพียงแต่ไม่นับว่าเป็นญาติผู้ใหญ่คนหนึ่ง แต่ยังไม่ยอมรับความเป็นพระของเจ้าอาวาสอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากข้อความต่อมาที่อยู่นอกเครื่องหมายอัฒประกาศ ซึ่งน่าจะเป็นการดัดแปลงคำกล่าวของผู้ศรัทธา ให้เรียกเจ้าอาวาสว่า ไชยบุญย์ แทนที่จะเป็นพ่อ หรือหลวงพ่อ

4.4 การใส่เครื่องหมายและขนาดตัวอักษร

นอกจากข้อความที่มีนัยทางลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกายดังที่ได้แสดงไว้ข้างต้นแล้ว หนังสือพิมพ์ยังมีการใส่เครื่องหมายต่างๆ กำกับข้อความและใช้ขนาดตัวอักษรต่างๆ กัน เพื่อเพิ่มเติมความหมายให้กับรูปภาพ หรือแสดงทัศนคติบางอย่าง เครื่องหมายที่หนังสือพิมพ์นิยมใช้กำกับรูปภาพ ได้แก่ เครื่องหมายอัฒประกาศ ("...") และอัศเจรีย์ (!)

4.4.1 การใส่เครื่องหมายอัฒประกาศ

เครื่องหมายอัฒประกาศที่ปรากฏใช้ในหนังสือพิมพ์มีทั้งชนิดที่เป็นตัวคู่ "..." และตัวเดี่ยว '...' ซึ่งความต่างในเรื่องนี้เป็นไปตามลักษณะอักษร (Font) เช่น ไทยรัฐ ใช้อัฒประกาศเดี่ยวในข้อความพาดหัว พาดหัวรอง และใช้อัฒประกาศคู่ในข้อความวรรคหน้า ซึ่งทั้งสองส่วนมีลักษณะของตัวอักษรคนละแบบกัน เมื่อใช้อัฒประกาศเดียวกับตัวอักษรแบบใด ก็จะใช้แบบนั้นคงที่ไปตลอด

ไม่แปรไปตามคำหรือข้อความที่เลือกกำกับ และพบว่าเป็นลีลาเฉพาะ (style) ของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ เช่น ข่าวสดนิยมใช้แต่ัญประกาศเดี่ยว ไม่ใช้ัญประกาศคู่เลย และมีความคงที่ เช่นนั้นตลอดการเสนอข่าว ทั้งข่าววัดพระธรรมกายและข่าวอื่นๆ จึงไม่พบว่ามีนัยสำคัญทางความหมาย

ในการใช้เครื่องหมายัญประกาศในภาษาไทย พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ระบุว่า (2538 หน้า 931) เครื่องหมายัญประกาศใช้เขียนคร่อมคำหรือข้อความที่เป็นคำพูด หรือเพื่อเน้นข้อความให้เด่นชัดขึ้นจากผลการศึกษาศึกษาการเสนอข่าววัดพระธรรมกาย ผู้วิจัยพบว่ามีการใช้ัญประกาศทั้งในการกำกับคำพูด และใช้เน้นข้อความ ซึ่งไม่เพียงแต่เป็นการทำให้เด่นชัดขึ้น แต่ยังเป็นการแสดงทัศนคติบางอย่างต่อฝ่ายวัดพระธรรมกาย

ผลการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์นิยมเลือกใส่เฉพาะที่เป็นคำสำคัญในเนื้อหาข่าว มีทั้งที่เป็นนามวลีและกริยาวลี และยังใส่กำกับจำนวนตัวเลขที่สำคัญๆ อีกด้วย นามวลีที่หนังสือพิมพ์เลือกใส่เครื่องหมายัญประกาศกำกับล้วนแล้วแต่เป็นชื่อที่อ้างถึงบุคคลสำคัญๆ ในข่าว โดยเฉพาะฝ่ายวัดพระธรรมกายซึ่งเป็นแก่นกลางของเหตุการณ์ทั้งหมดที่เป็นข่าว และบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นมักเป็นผู้ที่มีตำแหน่งหน้าที่สำคัญ อันอาจให้คุณให้โทษฝ่ายวัดพระธรรมกายได้ เช่น พระสังฆราช มหาเถรสมาคม นายอาคม เองฉ้วน เป็นต้น ดังนั้นนามวลีที่มีการใส่เครื่องหมายกำกับจึงมีแต่ชื่อเฉพาะหรือวิสามันนามเป็นส่วนใหญ่

ส่วนการใส่เครื่องหมายกำกับชื่อที่อ้างถึงฝ่ายวัดพระธรรมกายพบว่า ชื่อที่แสดงลักษณะปัจเจกหรือที่เป็นวิสามันนามจะมีการใส่เครื่องหมายกำกับ เช่น คำว่า "ธรรมกาย" ในขณะที่ชื่อที่แสดงการจัดประเภท เช่น วัดจิว สำนักจิว ไม่พบว่ามีกรใส่เครื่องหมายัญประกาศกำกับแต่อย่างใด ไม่ว่าจะปรากฏในพาดหัว พาดหัวรอง หรือวรรคนำ

สำหรับการใส่เครื่องหมายกำกับชื่อของเจ้าอาวาส ซึ่งมีความหลากหลายมากกว่าชื่อวัด พบว่ามีลักษณะในทำนองเดียวกัน คือ หนังสือพิมพ์นิยมใส่ที่ชื่อเฉพาะหรือชื่อที่แสดงลักษณะปัจเจก เช่น ไชยบุญย์ ธีมชโย ในขณะที่ชื่อที่แสดงการจัดประเภท เช่น อลัชชี เดียรถีย์ พระจิว หรือชื่อตำแหน่ง เช่น เจ้าสำนัก จะไม่มีการใส่เครื่องหมายกำกับ ไม่ว่าจะปรากฏในพาดหัวข่าว หรือส่วนอื่นๆ ก็ตาม (ยกเว้นกรณีที่เกิดขึ้นกับคำอื่น เช่น เล่ห์ 'เดียรถีย์')

ตัวอย่าง 52

'รัम्मชโย' ไกล่คูก
'เสธ.' ฮีม
จับสี่ก-ห้ามประกัน

(สยามรัฐ 3 มิ.ย. 42)

ตัวอย่าง 53

อลัชชียักยกอวกัด
อินไปสวิต
เข้าบัญญัติสี่กาคุใจ

(สยามรัฐ 22 ก.ค. 42)

ตามที่ได้รายงานไว้ในหัวข้อการตั้งชื่อแล้วว่า ชื่อ "ไชยบุญย์" มีการเกิดร่วมกับคำอื่นๆ ได้อีกในการอ้างถึงตัวเจ้าอาวาส เช่น เกิดหลังคำว่า ปลาไหล, ไล้น, พระปลอม หนังสือพิมพ์จะใส่เครื่องหมายัญประกาศกำกับที่ชื่อไชยบุญย์ ในลักษณะ ปลาไหล "ไชยบุญย์", ไล้น "ไชยบุญย์", พระปลอม "ไชยบุญย์" ไม่พบว่ามีการใส่เครื่องหมายกำกับที่คำว่า ปลาไหล ไล้น หรือ พระปลอม ซึ่งน่าจะเป็นการเน้นความว่าหมายถึง ไชยบุญย์ ไม่ใช่ปลาไหลตัวใดก็ได้ หรือไล้นคนใดก็ได้ เช่นเดียวกัน คำว่า พระปลอม ตามที่ได้วิเคราะห์ไว้ในหัวข้อการให้สมญานามน่าจะเป็นการนำคำกล่าวในพระลิขิตของสมเด็จพระสังฆราชมาใช้ แต่เนื่องจากในพระลิขิตมิได้ทรงระบุเจาะจงว่าหมายถึงผู้ใด เมื่อหนังสือพิมพ์นำมาใช้ร่วมกับชื่อไชยบุญย์เพื่อหมายถึงเจ้าอาวาสโดยเฉพาะ จึงต้องใส่เครื่องหมายกำกับเพื่อแสดงความชี้เฉพาะเจาะจง ว่าหมายถึงเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย นอกจากจะเป็นการเพิ่มระดับความชี้เฉพาะเจาะจงแล้ว การใส่ัญประกาศยังอาจเป็นการเน้นให้จับตาดูบุคคลดังกล่าวเป็นพิเศษ ว่าปลาไหลตัวนี้ หรือไล้นคนนี้ต้องสงสัย ไม่ใช่ปลาไหลหรือไล้นธรรมดาๆ

ส่วนชื่อ "ไฉ่แวน" ซึ่งเรียกตามบุคลิกลักษณะของเจ้าอาวาส แม้จะไม่แสดงความเป็นปัจเจกบุคคล เช่นชื่อไชยบุญย์ หรือรัम्मชโย แต่ผู้วิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์นิยมใส่เครื่องหมายกำกับด้วยเช่นกัน ดังที่ได้ตั้งข้อสังเกตแต่ต้นแล้วว่า การใส่เครื่องหมายัญประกาศมักใส่กำกับชื่อที่เป็นวิสามันนาม อันแสดงความชี้เฉพาะเจาะจง และเลือกใส่เฉพาะบุคคลสำคัญ ดังนั้นการใส่เครื่องหมายให้กับชื่อ "ไฉ่แวน" จึงน่าจะเป็นการแสดงความชี้เฉพาะเจาะจง หรือเพิ่มระดับความชี้เฉพาะให้ ไฉ่แวน มีความหมายเป็นปัจเจกบุคคล ไม่ใช่ผู้ที่สวมแวนคนใดก็ได้ และน่าจะเป็นการบ่งชี้ด้วยว่าเป็นบุคคลสำคัญ ซึ่งจะทำให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ และไม่เข้าใจผิดว่าเป็นอาชญากรธรรมดาทั่วไป หรือเป็นอาชญากรรายอื่นที่ไม่ใช่เจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย หากชื่อนี้ปรากฏร่วมกับชื่ออื่น

หนังสือพิมพ์ก็จะยังคงใส่เครื่องหมายกำกับที่ชื่อ ไอ้แวน เช่น "ไอ้แวน" ธัมมชโย หรืออาจใส่คลุมทั้งสองชื่อ แต่ไม่พบว่ามีการใส่ที่ชื่อหลังในลักษณะ ไอ้แวน "ธัมมชโย" ทั้งที่ชื่อธัมมชโยเป็นที่รู้จักมาก่อน จึงน่าจะเป็นการเน้นว่าสถานภาพของเจ้าอาวาสว่าได้เปลี่ยนไปจากเดิมเสียแล้ว หรือมีสถานภาพอย่างอื่นเพิ่มขึ้นมา ซึ่งการทำเช่นนี้มีลักษณะเดียวกันกับ ไอ้โอง และ ไอ้วัง นักฟุตบอลทีมชาติที่ก่อคดีทำร้ายร่างกายพนักงาน เสรีฟธนบุรีคาเฟ่ ซึ่งหากมีการระบุชื่อจริงตามหลังชื่อ "ไอ้..." หนังสือพิมพ์จะใส่เครื่องหมายกำกับที่ชื่อ "ไอ้..." ในลักษณะ "ไอ้โอง" ดุสิตเฉลิมแสน และ "ไอ้วัง" ธวัชชัย ดำรงค์อ่องตระกูล ไม่พบว่ามีการใส่ที่ชื่อจริงแต่อย่างใด ทั้งที่ผู้อ่านน่าจะคุ้นเคยกับชื่อหลังมากกว่า แต่เมื่อมีการตั้งสมญาหรือตั้งชื่อให้ใหม่ย่อมแสดงว่ามีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น จึงน่าจะเป็นการเน้นถึงสถานภาพของทั้งสองที่เปลี่ยนไป เสมือนเป็นการตีป้ายฉลากอันใหม่ให้ (ปิดซ่อนทับชื่อเดิม) เพื่อเน้นว่าเขาควรจัดอยู่ในประเภทอาชญากรมากกว่าประเภทเดิมที่เขาเป็น

ในกรณีที่ชื่อของฝ่ายวัดพระธรรมกายเกิดร่วมกับคำอื่นในลักษณะนามวลี หนังสือพิมพ์ก็มักใส่เครื่องหมายอัญประกาศกำกับที่ชื่อของฝ่ายวัดพระธรรมกายมากกว่าจะใส่คลุมทั้งหมด เช่น เล่ห์ 'ธรรมกาย', เล่ห์ 'ไชยบุญย์' ซึ่งน่าจะเป็นการเน้นว่าเกี่ยวข้องกับฝ่ายวัดพระธรรมกายโดยเฉพาะ เนื่องจากเป็นคำสำคัญของเนื้อหาข่าว และแสดงความชี้เฉพาะเจาะจงให้กับนามที่มาข้างหน้าว่าเป็นเล่ห์ของใคร หรือใครมีเล่ห์ดังกล่าว

ส่วนกริยาวลีที่หนังสือพิมพ์นิยมใส่เครื่องหมายอัญประกาศกำกับ ส่วนใหญ่เป็นเหตุการณ์สำคัญ ที่เกี่ยวกับเจ้าอาวาส เช่น ข้อความว่า สึก จับสึก โอนที่ หรือแม้แต่คำที่ให้ความหมายในเชิงอุปสรรคณ์การจัดการขั้นเด็ดขาดว่า ฟัน

ตัวอย่าง 54

สอบ 'ไชยบุญย์' คืบ

2 สัปดาห์สรุป 'ฟัน'

(มติชน 27 มิ.ย. 42)

การใส่เครื่องหมายอัญประกาศกำกับกริยาวลีเหล่านี้ แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ดังกล่าว การจับสึก หรือการจัดการขั้นเด็ดขาดใดๆ กับเจ้าอาวาสเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องทำ หรือต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษ

และบางครั้งมีการใส่เครื่องหมายอัฒประกาศกำกับคำพูดของฝ่ายวัดพระธรรมกาย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อความที่เกี่ยวกับความเป็นความตาย จึงน่าจะเป็นการยืนยันว่าฝ่ายวัดพระธรรมกายพูดเช่นนั้นจริงๆ สื่อมวลชนไม่ได้เขียนขึ้นเอง

ตัวอย่าง 55

'ไชยบุญย์' กร้าวไม่ลึก

ลั่น 'ยอมตาย'

สาวกขอถวายชีวิตบ๊อง

(มติชน 24 พ.ค. 42)

นอกจากนามวลีและกริยาวลีที่เป็นคำสำคัญแล้ว จำนวนตัวเลขก็มีการใส่เครื่องหมายกำกับ แสดงการเน้นหรือให้ความสำคัญ เช่น จำนวนที่ดินที่เจ้าอาวาสยินยอมโอนเป็นชื่อวัด

ตัวอย่าง 56

ค้ายเศษที่ดิน'139 ไร่'

เล่ห์ 'ไชยบุญย์'

แฉแปลงสุดกระจอก

(มติชน 14 พ.ค. 42)

การใส่เครื่องหมายกำกับจำนวนดังกล่าว น่าจะมีนัยสัมพันธ์กับการประเมินว่า "เศษ" เพื่อเน้นให้จับตาดูเป็นพิเศษ ว่าจำนวนดังกล่าวต้องสงสัย (น้อยจนน่าสงสัย เนื่องจากจำนวนที่วัดแจ้งไว้กับกรมการศาสนามีมากถึง 1, 747 ไร่ 2 งาน 87 ตรว.)

4.4.2 การใส่เครื่องหมายอัศเจรีย์

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานระบุเพียงว่า (2538 หน้า 963) อัศเจรีย์ เป็นเครื่องหมายที่ใส่กำกับหลังคำอุทาน แต่ผู้วิจัยพบว่าในการรายงานข่าวเกี่ยวกับวัดพระธรรมกาย หนังสือพิมพ์มีการใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์กำกับกริยาวลี และอนุพากย์ต่างๆ ที่บรรยายเรื่องราวเกี่ยวกับฝ่ายวัดพระธรรมกาย (ไม่ใช่คำอุทาน เช่น อู๋! ใจ!) ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการแสดงถึงทัศนคติและอารมณ์ต่างๆ ที่หนังสือพิมพ์มีต่อฝ่ายวัดพระธรรมกาย เช่น แสดงความตื่นเต้นหรือดีใจ เมื่อเริ่มมีการดำเนินมาตรการจัดการขั้นเด็ดขาดกับเจ้าอาวาส

ตัวอย่าง 57

แจ้งจับแล้ว !

'ไชยบุญลย์'ยกยกที่ดิน

(มติชน 12 มิ.ย. 42)

ผู้วิจัยเห็นว่ากรำกับข้อความดังนี้น่าจะเป็นการแสดงออกว่า นี่เป็นสิ่งที่รอคอยมานานแล้ว เมื่อมีใครทำอะไรสักอย่างหนึ่ง (ในการจัดการกับเจ้าอาวาส) จึงเป็นเรื่องน่ายินดี

บางครั้งเป็นการแสดงความเด็ดขาด หรือจริงจังซึ่งซัง เกี่ยวกับมาตรการจัดการขั้นเด็ดขาดกับเจ้าอาวาส เช่น

ตัวอย่าง 58

ตั้ง กก.บี 'ไอ้แวน'

ยึดทรัพย์ !

...

(ข่าวสด 7 พ.ค. 42)

ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็นว่า เจ้าอาวาสสมควรจะถูกลงโทษอย่างจริงจังและเด็ดขาด ไม่ควรมีการลดหย่อนผ่อนปรนใดๆ

บางครั้งเป็นการแสดงอาการตกใจ หรือความน่าสะพรึงกลัวของฝ่ายวัดพระธรรมกาย เช่น

ตัวอย่าง 59

สมุนธรรมโกยเหิม

ชูวางบีม !

...

(ข่าวสด 1 พ.ค. 42)

4.4 ขนาดของตัวอักษร

หนังสือพิมพ์มีการใช้ขนาดตัวอักษรต่างๆ กัน แสดงให้เห็นความสำคัญของข้อความแต่ละข้อความไม่เท่ากัน โดยเฉพาะในพาดหัวข่าว มีการใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ทำให้ข้อความหนึ่งเด่นกว่าข้อความอื่นๆ เช่น

ตัวอย่าง 59   คายเศษที่ดิน'139 ไร่'
เลขที่ 'ไชยบุญย์'
 แฉแปลงสุตกระจอก

เพียงคำว่า เลขที่ไชยบุญย์ ก็มีผลซึ่งนำความหมายทางลบต่อเจ้าอาวาสอยู่แล้ว   เมื่อมีการเน้นย้ำด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่ ก็ยิ่งจะกลายเป็นเรื่องจริงจังและรุนแรงมากยิ่งขึ้น   นอกจากนี้ยังมีการใช้เน้นบางข้อความในคำกล่าวของบุคคลอื่น เช่น ของขโมยมา ในคำกล่าวของพระ พยอมดังที่ได้แสดงตัวอย่าง (47) ไปแล้วข้างต้น

และผู้วิจัยยังสังเกตพบว่า   การใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่มีส่วนสัมพันธ์ไปกับข้อความที่กำกับด้วยเครื่องหมายอัศเจรีย์   ข้อความที่มีการใส่เครื่องหมายอัศเจรีย์กำกับมักจะมีขนาดตัวอักษรใหญ่กว่าข้อความอื่นๆ ดังที่ได้แสดงตัวอย่างไปแล้วข้างต้น   ซึ่งน่าจะเป็นการเน้นอารมณ์ความตื่นตัวให้มากยิ่งขึ้น เสมือนรูปแทนเสียงพูดอันดัง   ซึ่งแสดงว่าหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญกับเรื่องที่กำลังพูดถึง   ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่ไม่ดีของฝ่ายวัดพระธรรมกาย หรือการจัดการชั้นเด็ดขาดกับเจ้าอาวาส

โดยสรุปแล้ว   กลวิธีทางปริศนาที่ปรากฏใช้ในการรายงานข่าววัดพระธรรมกาย มีอยู่ 4 กลวิธี   ประกอบด้วยกลวิธีที่เป็นวิธีการทางภาษาโดยเฉพาะ 3 กลวิธี คือ การประเมินตามความเชื่อมั่น   การตีความ   และการอ้างคำกล่าวบุคคลอื่น   และอีก 1 กลวิธี เป็นวิธีการทางกราฟฟิกและการใช้สัญลักษณ์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษา คือ การใส่เครื่องหมายและขนาดตัวอักษร   ซึ่งเป็นกลวิธีที่ปรากฏร่วมกับทุกๆ กลวิธี   แม้จะปรากฏบ่อยครั้งและใช้อย่างกว้างขวาง แทรกซ้อนได้ในทุกกลวิธี   แต่ก็เป็นวิธีที่ช่วยเพิ่มเติมความหมายทางลบให้กับกลวิธีอื่น มากกว่าจะมีนัยทางลบอยู่แต่แรก   เช่นเดียวกัน   กลวิธีการประเมินตามความเชื่อมั่นก็เป็นการเพิ่มเติมความหมายทางลบให้กับข้อความ   ในขณะที่กลวิธีการตีความ   และการอ้างคำกล่าวบุคคลอื่นก่อให้เกิดความหมายทางลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกายได้อย่างชัดเจน   เนื่องจากเป็นคำวิพากษ์วิจารณ์ของหนังสือพิมพ์เอง   และเป็นการเลือกคำกล่าวของผู้ที่วิพากษ์วิจารณ์ฝ่ายวัดพระธรรมกายในทางลบอยู่ก่อนแล้วมานำเสนอ   ซึ่งกลวิธีการอ้างคำกล่าวบุคคลอื่นสามารถแทรกซ้อนด้วยกลวิธีอื่นๆ ได้ไม่จำกัด   จึงมีผลให้ข้อความที่มีความหมายทางลบอยู่ก่อนแล้ว   มีความเป็นลบเด่นชัดขึ้นไปอีก

บทที่ 5

ความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมุมมอง

ตามที่ได้ศึกษาการใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์ไทยที่แสดงมุมมองทางลบต่อวัดพระธรรมกาย ในบทที่ 3 และ 4 พบว่ามี 2 กลวิธีหลักๆ คือ กลวิธีทางความหมาย และกลวิธีทางปริเฉท กลวิธีแรกเป็นวิธีการแสดงความหมายทางลบที่ส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการใช้คำศัพท์ ซึ่งมีทั้งการเลือกใช้คำศัพท์ที่มีความหมายทางลบในระดับหนึ่งอยู่ก่อนแล้ว เมื่อนำมาใช้กล่าวถึงฝ่ายวัดพระธรรมกายก็ยิ่งเป็นการแสดงมุมมองทางลบได้อย่างเด่นชัด และศัพท์บางคำที่ไม่ได้มีความเป็นลบอยู่ก่อน แต่เมื่อนำมาใช้กล่าวถึงฝ่ายวัดพระธรรมกายก็ก่อให้เกิดความหมายในทางลบ เช่น กลวิธีการให้สมญาด้วยการนำชื่อของเจ้าอาวาสก่อนออกบวชมาอ้างถึงแทนภิกษุชญา ความเห็น หรือเป็นการแสดงอารมณ์ความรู้สึก (mood) และการแสดงทัศนคติ (attitude) ในด้านลบ ซึ่งส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการใช้ภาษาในระดับอนุพากย์ขึ้นไป รวมถึงวิธีการอื่นที่เกี่ยวข้องกับภาษา (paralinguistic) คือ การใส่เครื่องหมายและขนาดอักษร ซึ่งมีส่วนเพิ่มเติมความ เป็นลบต่อข้อความที่กล่าวถึงวัดพระธรรมกาย

ในบทนี้จะเป็นการอภิปรายผลความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมุมมองทางลบที่หนังสือพิมพ์ไทยมีต่อวัดพระธรรมกายในประเด็นต่างๆ ซึ่งจะต่างจากบทก่อนๆ ที่เป็นการศึกษาเฉพาะวิธีการทางภาษา กล่าวคือ ศึกษาตัวบท (text) เป็นหลัก ในบทนี้ ผู้วิจัยจะอภิปรายให้เห็นว่ากลวิธีต่างๆ ข้างต้น เมื่อปรากฏใช้ร่วมกันในการรายงานข่าววัดพระธรรมกายแล้ว สื่อให้เห็นถึงความไม่ดีของฝ่ายวัดพระธรรมกายในเรื่องใดบ้าง และเรื่องดังกล่าวหรือประเด็นที่พูดถึงเกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมอะไรบ้าง เช่น สถาบัน บทบาท จารีต ตัวอย่างการใช้ภาษาหรือกลวิธีที่ผู้วิจัยหยิบยกขึ้นมาอภิปรายในแต่ละประเด็นจะเป็นตัวอย่างที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความเด่นชัดในการแสดงมุมมองทางลบในประเด็นนั้นๆ มากกว่ากลวิธีหรือตัวอย่างอื่นๆ เพื่ออภิปรายให้เห็นภาพแทนของวัดพระธรรมกายว่ามีลักษณะสำคัญในทางลบอะไรบ้าง มิได้จะเป็นการอภิปรายแบบแบ่งแยกแต่ละประเด็นกับแต่ละกลวิธีออกจากกันอย่างเด็ดขาด เนื่องจากการใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์มิได้เป็นเช่นนั้น

อนึ่งในการจำแนกประเด็นต่างๆ ผู้วิจัยถือตามเกณฑ์มุมมองทางลบที่กำหนดไว้ในบทที่ 1 กล่าวคือ เรื่องราวที่หนังสือพิมพ์นำเสนอเกี่ยวกับวัดพระธรรมกายบ่งบอกว่าวัดพระธรรมกายมีลักษณะและพฤติกรรมต่างไปจากแบบแผนหรือบทบาทที่วัดหรือพระควรจะเป็นหรือควรมี ก็จะสามารถสรุปลักษณะหรือการกระทำดังกล่าวเป็นประเด็นทางลบ

5.1 ประเด็นทางลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกาย

ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์มีมุมมองทางลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกายในด้านต่างๆ สรุปได้ 7 ประเด็น แบ่งเป็นประเด็นต่อวัด 6 ประเด็น และประเด็นเกี่ยวกับเจ้าอาวาสโดยเฉพาะ 1 ประเด็น ประเด็นทางลบต่อวัดพระธรรมกาย 6 ประเด็น ได้แก่ การขู่โกง การมีเล่ห์เหลี่ยม การเป็นกลุ่มความเชื่ออย่างอื่นที่เป็นภัยต่อพุทธศาสนา การทำทนายประมุขสงฆ์ การทำทนายอำนาจรัฐ และการทำทนายพระมหากษัตริย์ และประเด็นทางลบต่อเจ้าอาวาสโดยเฉพาะ คือ เรื่องชู้สาว

5.1.1 การขู่โกง

ผลการศึกษาพบว่าหนังสือพิมพ์มีการนำเสนอเรื่องราวการฟ้องร้องฝ่ายวัดพระธรรมกาย และการจัดงานบุญของวัดในลักษณะว่า ฝ่ายวัดพระธรรมกายกำลังขู่โกงทรัพย์สินและเงินทำบุญ หรือมีเจตนาจะขู่โกงเงินทำบุญ ซึ่งการขู่โกงนั้นขัดแย้งกับวินัยสงฆ์ข้อ 2 ในหมวดปาราชิก ที่ห้ามภิกษุลักทรัพย์หรือถือเอาของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ ราคาตั้งแต่ 5 มาสก และในการนำเสนอการจัดงานบุญของวัดยังมีลักษณะของการทำธุรกิจอีกด้วย ซึ่งขัดแย้งกับบทบาทที่วัดควรจะมี คือ เป็นสถานที่บำเพ็ญกุศล หรือประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ไม่ใช่สถานประกอบการทางธุรกิจ ซึ่งการทำธุรกิจนั้นก็สื่อเจตนาว่าจะมีการขู่โกง

กลวิธีทางภาษาที่หนังสือพิมพ์นิยมใช้สื่อประเด็นการขู่โกง มี 6 กลวิธี ได้แก่ การใช้อุปสรรคณ์ การให้สัญญา การเลือกใช้คำศัพท์ การประเมินตามความเชื่อมั่น การใช้ความเชื่อเบื้องต้นเป็นเครื่องมือ และการอ้างคำกล่าวบุคคลอื่น

ตัวอย่างกลวิธีการใช้อุปสรรคณ์ที่ปรากฏใช้ ในการรายงานข่าว เช่น

ตัวอย่าง

ธรรมกายดิน 'ดูด' ลูกค้า

ตั้งรางวัลเพิ่มสมาชิกกัลยาณมิตร

'ธรรมกาย' ปรับกลยุทธ์ใหม่เรียกศรัทธาคืน... (มติชน 28 มิ.ย. 42)

ดังตัวอย่างการใช้ภาษาที่ยกมาข้างต้น มีการให้สมญาผู้เข้าร่วมโครงการทำบุญของวัดพระธรรมกายว่า ลูกค้า ซึ่งจัดว่าเป็นกลวิธีการใช้อุปลักษณ์ด้วยเช่นกัน เมื่อพิจารณาประกอบกับการใช้ศัพท์ทางการตลาดว่า ปรับกลยุทธ์ แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์มองว่าโครงการทำบุญนี้เป็นการทำธุรกิจ แม้ว่ามุมมองทางลบที่ปรากฏในตัวอย่างข้างต้นนี้อาจจะยังดูไม่รุนแรงถึงขั้นที่ว่าจะมีการช้อโกงกัน แต่การอุปลักษณ์การทำบุญเป็นการทำธุรกิจดังนี้ก็อาจสื่อเค้าได้ว่า เมื่อเป็นเรื่องของธุรกิจ ก็อาจจะมีการชงชิงผลประโยชน์กัน และหากจะพิจารณาความหมายของกิริยาที่บรรยายว่า ดู (ลูกค้า) ซึ่งความหมายหนึ่งอาจเป็นการ ดึงดู หรือเป็นการอุปลักษณ์ที่ทำให้ภาพเกินจริงว่าเป็นการออกแรงเหนียว หรือ ดึง (ลูกค้า) เข้าหาตัว ทำให้ภาพที่ได้ดูจะสื่อไปในทางลบว่ามีแนวโน้มว่า ผู้ทำบุญอาจจะถูกลวงหรือจะต้องเสียทรัพย์สินจำนวนมากได้ เพราะวัดดูจะพยายามทุกวิถีทางที่จะดึง ลูกค้า ซึ่งก็คงจะไม่ปล่อยให้ ลูกค้า มีอิสระมากนัก ซึ่งดูจะเป็นการ ค้า ที่ไม่ยุติธรรมเท่าไร เพราะอาจจะยังไม่ทันคิดไตร่ตรอง ก็ถูกดึงเข้าร่วมโครงการไปแล้ว เนื่องจากกิริยาว่า ดู ให้ความหมายว่า (ผู้กระทำจะต้อง) ออกแรงเหนียวหรือดึงสิ่งหนึ่งสิ่งใดเข้าหาตัว ซึ่งต่างไปจากการพูดว่า หา (ลูกค้า) เนื่องจากคำว่า หา ไม่ได้ให้ภาพของการออกแรงมากเท่ากับคำว่า ดู และไม่มี ความหมายที่แสดงทิศทางเข้าหาตัว การที่วัดออกแรงดึงดังนี้จะดูจะเป็นการบีบบังคับศรัทธาของผู้ทำบุญ ซึ่งจะกลายเป็นว่า วัดเป็นฝ่ายกำหนดหรือควบคุมปริมาณความศรัทธา การกระทำดังนี้อมขัดกับค่านิยมและความเชื่อเดิมที่ว่า การทำบุญควรจะเกิดจากความศรัทธาของผู้ที่ ทำ ผู้ทำบุญเป็นฝ่ายกำหนด หรือเป็นฝ่ายเลือกเองว่าจะ ทำ หรือจะ ไม่ทำ และจะ ทำ เป็นจำนวนเท่าใด ไม่ใช่วัดเป็นฝ่าย ดึง หรือ ยื้อยุด ดูให้ ทำ

อีกตัวอย่างหนึ่งของการใช้คำว่า ดู ที่เกิดร่วมกับคำอื่นๆ ซึ่งแสดงมุมมองทางลบได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง

โครงการใหม่ไฉ่แว่น

บ้านกัลยาณมิตรดูเงิน

ธรรมกายพบวิธีดูทรัพย์อีกแล้ว ...

(ข่าวสด 28 มิ.ย. 42)

ในการนำเสนอของหนังสือพิมพ์ฉบับที่สองนี้แสดงวัตถุประสงค์ของวัดชัดเจนกว่า ว่าวัดมุ่งหมายดูเงิน (ของ ลูกค้า) กล่าวคือ จะเอาเงินหรือทรัพย์สินของผู้เข้าร่วมโครงการ ไม่ใช่จะดึงเอาแต่ตัวมาร่วมโครงการเฉยๆ โครงการนี้เป็นเพียงกลวิธีหนึ่งในการหาเงินเข้าวัด จึงไม่แน่ว่าเมื่อเข้าร่วมแล้วจะได้บุญจริงหรือไม่ แต่ที่แน่ๆ จะถูกดูทรัพย์สินก่อน และผู้วิจัยยังพบว่ามีการใช้สำนวน คือ สำนวนว่า แหกตา โดยปรากฏร่วมกับ ดูทรัพย์ เป็น วัดฉวางแหกตาดูทรัพย์ (สยามรัฐ 11 ก.ค. 42)

ซึ่งยังแสดงมุมมองทางลบอย่างชัดเจนว่ามีการโกงทรัพย์สินของผู้ทำบุญ ในภาษาไทยยังมีสำนวนอื่นอีกที่เกี่ยวข้องกับ ตา และให้ความหมายที่เกี่ยวข้องกับการหลอกลวง คือ ตบตา แต่การที่หนังสือพิมพ์เลือกใช้ แหกตา ไม่ใช่ ตบตา น่าจะเป็นเพราะความหมายของ แหกตา ให้ภาพที่รุนแรงกว่า และให้ความหมายในทางลบได้มากกว่า เนื่องจากแสดงถึงการโกงกันอย่างชัดแจ้ง เปิดเผย (ขณะที่ ตบตา เป็นการลวงมิให้จับผิดได้ด้วยตาเปล่า เช่น ด้วยวิธีการปลอม ซึ่งไม่ใช่การโกงแบบซึ่งๆหน้า ที่จะจับผิดได้ง่ายกว่า) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสื่อมวลชนได้นำเสนอข่าวนี้มานาน (ก่อนหน้าช่วงที่ผู้วิจัยเลือกข้อมูลมาศึกษา) มีการวิพากษ์วิจารณ์วัดพระธรรมกายในทางลบเกี่ยวกับการเรียกรับเงินทำบุญในคอลัมน์ต่างๆ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีหลายคนรู้เท่าทันการขโมยและการหลอกลวงของวัด แต่วัดก็ยังจะทำเช่นนั้นต่อไปอย่างเปิดเผย

นอกจากคำว่า ดูด แล้ว ยังมีคำว่า รูด ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง	ฟ้องธรรมกาย
	เด็ก10ขวบแค้น
	โดน <u>รูด</u>
	...
	แม่
	<u>หลงลม</u> ไปทำบุญหมดเงินกว่า 2 แสน

(เดลินิวส์ 6 มิ.ย. 42)

ในบางครั้ง รูด อาจปรากฏร่วมกับคำอื่น เช่น รูดบุญ (รูดเงินทำบุญ) ในข้อความว่า (ธรรมกาย) ระดมคนรูดบุญไม่เลิก (มติชน 3 พ.ค. 42) คำว่า รูด อาจตีความในความหมายหนึ่งได้ว่ามาจากสำนวนว่า รูดไถ ซึ่งแสดงความหมายในทางขโมยอย่างชัดเจน หรืออาจตีความโดยใช้อุปลักษณ์ว่าเป็นการออกแรงกด หรือจับเค้น (เอาเงินทำบุญออกมาจากตัว) หากฝ่ายที่รูดออกแรงมาก ฝ่ายที่ถูกรูดก็ยิ่งจะเจ็บมากขึ้น ซึ่งหมายความว่า มีเงินอยู่กับตัวเท่าไร ก็อาจจะถูกรูดไปจนเกลี้ยง จนตัวเรียบหรือลืบได้ คำว่า รูด (ไถ) แม้จะแสดงมุมมองทางลบในประเด็นการขโมย แต่ก็ต่างไปจากคำว่า ดูด เนื่องจากไม่แสดงทิศทางเข้าหาตัวผู้กระทำ หากจะขโมยด้วยวิธี รูด ผู้รูดจะต้องเข้าประชิดตัวผู้ถูกรูด แล้วจึงเค้นเอาสิ่งที่ต้องการมาใส่ตัวได้ ในขณะที่ ดูด อาจต้องใช้ของล่อ หรือออกแรงดึงอีกฝ่ายเข้ามา ซึ่งดูจะบีบบังคับน้อยกว่าเมื่อเทียบกับ รูด ที่เข้าหาแบบประชิดตัว ไม่รอให้อีกฝ่ายสมยอมเดินมาหาเอง ผู้วิจัยเห็นว่า ที่มาของคำนี้น่าจะเกิดจากวิธีการเรียกรับเงินทำบุญที่วัดเป็นฝ่ายเข้าหาประชาชน คือไม่ใช่เพียงรอรับอยู่ที่วัดเมื่อมีงานบุญในงานวิจัยของอภิญญา (2541 : 26) รายงานว่า ทางวัดมีโครงการเผยแพร่ธรรมและบอกรูปแบบ

เข้าหาญาติโยม โดยมีเจ้าหน้าที่ของทางวัดเป็นผู้ทำหน้าที่ส่วนนี้ เจ้าหน้าที่ที่เพิ่งเข้ามาทำงานใหม่ๆ จะถูกส่งไปฝึกงานกับรุ่นพี่ในโครงการ "ธรรมมาถึงหน้าบ้าน" (knock - door program) เพื่อทำหน้าที่เผยแพร่ธรรมและบอกรับบุญตามบ้านต่างๆ ที่มีการจัดแบ่งสาขางานตามพื้นที่ต่างๆ ในเขตกรุงเทพฯ อย่างเป็นระบบ อภิญญา (2541 : 52) ยังได้รายงานถึงอาสาสมัครช่วยบอกรับบุญที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ประจำ แต่จะมาช่วยงานในช่วงก่อนจะมีงานบุญใหญ่ๆ เรียกว่าเป็นอาสาสมัครยามิตร ตัวอย่างอาสาสมัครกลุ่มหนึ่งเล่าถึงประสบการณ์ของลูกทีมที่เป็นนักศึกษาที่ไม่เคยบอกรับบุญมาก่อนว่า "ใช้วิธีอธิษฐานจิตให้เข้มแข็งจนสามารถบอกรับบุญได้ะไปหมด ตั้งแต่คนแปลกหน้าในรถเมล์ไปจนถึงลูกค้าในร้านก๋วยเตี๋ยว ผู้ที่ไม่มีโทรศัพท์ก็อาศัยโทรศัพท์บ้านเพื่อนที่ละหลายๆ ชั่วโมง บอกรับบุญกันอย่างไม่คิดชีวิต สุดท้ายคือการเตะประตูตัวเองจนถึงบาทสุดท้ายเข้าสมทบ"

ในมุมมองของฝ่ายวัดพระธรรมกายถือว่าเป็นการ "บอกรับบุญ" แบบถึงบ้านถึงตัว ถือเป็นเรื่องกุศล ที่ต้องทำอย่างสุดกำลัง ตรงกันข้ามกับมุมมองของหนังสือพิมพ์ที่มองว่าเป็นการรีด(ไถ) แบบถึงที่ถึงตัว เป็นการรบกวนอันทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เจ้าหน้าที่ทั้งประจำและอาสาสมัครอาจจะได้บาปมากกว่าบุญ ส่วนผู้ที่บอกรับบุญ ก็ยังไม่แน่ว่าจะได้บุญจริง แต่ที่แน่นอนลำดับแรก คือ จะต้องจ่ายเงินในการบอกรับก่อน ซึ่งดูจะได้รับความเดือดร้อนมากกว่าจะได้บุญ อีกทั้งสำนวนว่า หลงลม (ปาก) ในตัวอย่างข้างต้น ยังแสดงความหมายในทางลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกายว่ามีการหวานล่อมด้วยวาจา ทำให้อีกฝ่ายหลงเชื่อ ซึ่งยิ่งแสดงมุมมองทางลบว่าฝ่ายวัดพระธรรมกายมีอุบายแยบยลในการล่อลวงเอาทรัพย์สิน

การที่หนังสือพิมพ์เลือกใช้คำหลากหลาย ทั้งดูดีทั้งรีด ในการแสดงมุมมองทางลบต่อเรื่องงานบุญและการเรียกรับบุญของฝ่ายวัดพระธรรมกายนี้ น่าจะเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า ฝ่ายวัดพระธรรมกายทำทุกวิถีทางที่จะฉ้อโกงทรัพย์ ถ้าไม่ได้ด้วยวิธีนี้ ก็ต้องได้ด้วยวิธีอื่น ทำให้ดูมีกลยุทธ์มาก ทั้งล่อให้มาติดกับและรุกเข้าหาเอง หรือล่อแล้วไม่มา ก็ต้องรุกเข้าถึงตัว หากเลือกใช้คำเดียวซ้ำๆ อาจไม่เห็นความหลากหลายตรงจุดนี้ มุมมองทางลบต่อวัดพระธรรมกายอาจไม่รุนแรงนัก

ส่วนกลวิธีทำให้สมญา ตัวอย่างที่สะท้อนมุมมองทางลบในประเด็นนี้ได้อย่างชัดเจน เช่น ชื่อที่อ้างถึงวัดว่า ธรรมโกย ชื่อที่อ้างถึงผู้ฟ้องร้องที่เสียหายจากการบริจาคทรัพย์สินให้กับวัดว่า เหยื่อ คำว่า "ธรรมโกย" ซึ่งเกิดจากการดัดแปลงชื่อ ธรรมกาย โดยการเปลี่ยนหน่วยศัพท์อรรถข้างท้าย เพื่อให้ความหมายในทางลบว่าเป็นการกอบโกยผลประโยชน์จากพระธรรม

แสดงให้เห็นว่าวัดพระธรรมกายกำลังหาผลประโยชน์จากคำสอนทางพุทธศาสนา โดยใช้คำสอนทางพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือหาผลกำไรใส่ตัว หากจะพิจารณาจากความหมายตรงของหน่วยศัพท์ธรรม โภช ที่หมายถึงอาการกวาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้มารวมไว้ในภาชนะ ก็จะได้เห็นว่าแสดงทิศทางเข้าหาตัวผู้กระทำ ทำนองเดียวกับ ดูด ที่แสดงทิศทางดึงเข้าหาตัวผู้กระทำเช่นกัน ความสอดคล้องในเรื่องทิศทางเข้าหาตัวผู้กระทำดังนี้จะทำให้เห็นภาพได้ว่าอาจเป็นการทำเพื่อตนเอง หรือหาผลประโยชน์ใส่ตัว ส่วนผู้ที่ฟ้องร้องถูกมองว่าตกเป็น "เหยื่อ" เช่นกรณี นางกนกวรรณ เลิศตระกูลพิทักษ์ คำว่า "เหยื่อ" อาจปรากฏเดี่ยวๆ หรือปรากฏร่วมกับชื่อที่อ้างถึงวัด เช่น เหยื่อวัดฉวาง ซึ่งปรากฏชื่อวัดพระธรรมกายในฐานะที่เป็นผู้ล่อลวง หรืออาจปรากฏร่วมกับคำอื่นๆ เช่น เหยื่อ-บุญ ซึ่งดูจะมีมุมมองทางลบต่อวัดพระธรรมกายน้อยกว่า เพราะไม่ปรากฏชื่อของฝ่ายที่ถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้ล่อลวง แต่ก็ปรากฏสิ่งที่วัดใช้เป็นเครื่องมือ คือ เรื่อง "บุญ" หรือการทำบุญ โดยชักชวนให้บริจาคทรัพย์สิน

ตัวอย่างชื่อสมญาอื่นๆ ที่สะท้อนมุมมองในลักษณะเดียวกันนี้ เช่น ชื่อที่อ้างถึงผู้ศรัทธาว่า สมุน ไม่ว่าจะ เป็น สมุนธรรมกาย/ธรรมโยช สมุนไฉ่ว่น/ธัมมชโย แม้ชื่อของเจ้าอาวาสที่เกิดร่วมกับคำว่า สมุน จะเป็นชื่อที่ยังแสดงร่องรอยความเป็นพระก็ตาม แต่คำว่า สมุน บ่งชี้ความสัมพันธ์ไปถึงเจ้าอาวาสด้วย เนื่องจาก สมุน ไม่ใช่กลุ่มคนที่เกิดขึ้นเองอย่างอิสระ คำนี้จึงไม่ได้มีความหมายอยู่อย่างโดดๆ เมื่อมีลูกสมุน ก็ต้องมีหัวหน้าใจ ทั้งหมดนี้จึงเป็นกลุ่มใจ เมื่อคำเรียกบ่งบอกว่าเป็นใจ คนเหล่านี้ย่อมมีนิสัยฉ้อโกงเป็นธรรมดา และฉ้อโกงอย่างเป็นขบวนการ การบอกบุญต่างๆ จึงเชื่อถือไม่ได้ว่าทำเพื่อศาสนา แต่กลับจะเป็นการหลอกลวงเอาทรัพย์สิน โดยเฉพาะชื่อเจ้าอาวาสว่า ไฉ่ว่น แสดงมุมมองทางลบอย่างชัดเจนว่า หนังสือพิมพ์เชื่อว่าเจ้าอาวาสได้กระทำผิดจริง และจัดว่าเป็นอาชญากรรายหนึ่งไปแล้ว

ส่วนเรื่องราวที่เป็นประเด็นสำคัญในช่วงข้อมูลที่ถูกวิจัยเลือกศึกษาซึ่งทำให้เจ้าอาวาสถูกมองว่ามีความผิด คือ เรื่องการถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดิน ซึ่งกรมศาสนาตรวจพบว่าเจ้าอาวาสถือครองที่ดินไว้ในชื่อของเจ้าอาวาสเองเป็นจำนวนมาก จึงมีคำสั่งให้เจ้าอาวาสโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นชื่อวัดเสีย เนื่องจากเป็นการไม่เหมาะสมที่พระสงฆ์จะสะสมทรัพย์ และจะเป็นการทำผิดวัตถุประสงค์การบริจาคที่ผู้บริจาคให้ไว้เพื่อการศาสนา ไม่ใช่เพื่อการส่วนตัว เจ้าอาวาสได้ส่งตัวแทนขอผิดผ่อนการโอนอยู่หลายครั้ง และยอมทยอยโอนให้เพียงบางส่วน ในที่สุดกรมการศาสนาก็ได้แจ้งความกับกองปราบปรามเพื่อเอาผิดกับเจ้าอาวาสฐานยกยอกทรัพย์และแจ้งความเท็จ นอกจากนี้ยังมีองค์กรทางพุทธศาสนาต่างๆ ได้ยื่นฟ้องในทางสงฆ์กล่าวหาเจ้าอาวาสว่าฉ้อโกงที่ดิน แต่เรื่องนี้เจ้าอาวาสปฏิเสธว่า ไม่ได้มีการล่อลวง หรือบีบบังคับผู้บริจาค และผู้

บริจาคตั้งใจบริจาคให้เจ้าอาวาสโดยตรง ไม่ใช่ให้วัด ที่ดินเหล่านี้จึงถือเป็นของเจ้าอาวาส ไม่ได้ยกยก หรือซื้อโกงผู้ใดมา แต่เมื่อพิจารณาการใช้ภาษาในการถ่ายทอดเรื่องราวเหล่านี้แล้ว พบว่าหนังสือพิมพ์ไม่เชื่อในคำปฏิเสธของเจ้าอาวาสแต่อย่างใด แต่กลับจะเชื่อว่าเจ้าอาวาสซื้อโกงทรัพย์สินจริง

ในการนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวกับการฟ้องร้องเจ้าอาวาสโดยเฉพาะพบว่ามีการใช้กลวิธีอื่นๆ อีก 4 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ การประเมินตามความเชื่อมั่น การใช้ความเชื่อเบื้องต้นเป็นเครื่องมือ และการอ้างคำกล่าวบุคคลอื่น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเจ้าอาวาสซื้อโกง หรือมีเจตนาซื้อโกง

ในกลวิธีการเลือกใช้คำศัพท์ หนังสือพิมพ์มีการเลือกใช้คำศัพท์ที่สื่อเจตนาซื้อโกง เช่น หมก (ทรัพย์สิน)

ตัวอย่าง

ตามไถ่ล่า

ทรัพย์สินล้มชโย

หมกไว้ซื้อ

(ไทยรัฐ 8 พ.ค. 42)

จากตัวอย่างนี้ซึ่งเกี่ยวกับการตรวจสอบจำนวนที่ดินที่เจ้าอาวาสถือครอง มีการเลือกใช้คำศัพท์คำว่า "หมก" ซึ่งให้ความหมายทางลบว่ามีการซุกซ่อน หรือแอบซ่อน ย่อมแสดงให้เห็นเจตนาการซื้อโกงได้ เพราะหากบริสุทธิ์ใจจริงแล้ว ก็คงไม่ต้องหลบๆ ซ่อนๆ หรือทำลับๆ ล่อๆ อีกทั้งจำนวนที่ซุกซ่อนไว้ก็มีมาก ซึ่งเห็นได้จากการประเมินด้านปริมาณด้วยคำว่า ซื้อ การซื้อโกงครั้งนี้จึงอาจกลายเป็นความผิดขั้นรุนแรงได้ เพราะจำนวนที่ซื้อโกงไม่ใช่น้อยๆ

เมื่อพิจารณาประกอบกับการใช้กลวิธีการใช้ความเชื่อเบื้องต้นเป็นเครื่องมือ เช่น กริยาว่า ขาย หรือ คืน (ทรัพย์สินและเงินบริจาค) ก็ยังจะเป็นการยืนยันความผิดของเจ้าอาวาสได้อย่างเด่นชัด เนื่องจากแสดงให้เห็นว่าเจ้าอาวาสเอาทรัพย์สินไปไว้เป็นของตัวเอง ทั้งที่ไม่ใช่ของตัวเอง เพราะหากเป็นของเจ้าอาวาสอยู่ก่อนแล้ว คงไม่ต้องขายหรือคืนกลับมา และการใช้คำว่า ขาย ก็จัดว่าเป็นกลวิธีการอุปลักษณะอีกด้วย และเมื่อเทียบกับคำว่า ดูด ซึ่งอาจจะยังไม่ได้กลืนลงไป หรือใช้อุปกรณ์อย่างอื่นช่วย ไม่ได้ใช้ปาก ขาย คุณจะให้ภาพการซื้อโกงรุนแรงกว่า เนื่องจากมีการนำเข้าสู่ร่างกายไปก่อนแล้ว และจะต้องนำกลับออกมา หรือขับออกมาทางปาก

นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ยังมีการอ้างคำกล่าวอันหนึ่งของพระพยอม ซึ่งยิ่งชี้ชัดว่าเจ้าอาวาสห้องโถงทรัพย์

ตัวอย่าง

นิตศึนที่ 1,700 ไร่-ไร่ผล

ของขโมยมา

พระพยอมชี้ 'ไชยบุญ' ผิด (มติชน 9 พ.ค. 42)

การนำความเห็นของพระที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม ซึ่งตัดสินชี้ขาดว่าเจ้าอาวาส ผิด ยิ่งเป็นการสนับสนุนมุมมองทางลบที่มีต่อเจ้าอาวาสให้รุนแรงและชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนี้ จะไม่เป็นการที่หักเอาเองของหนังสือพิมพ์แล้ว หนังสือพิมพ์ยังมีโอกาสแสดงออกว่าเห็นด้วยใน ประเด็นนี้ เช่น โดยการใช้นิตศึนตัวอักษรเน้นข้อความว่า ของขโมยมา ถ้าฟังเพียงแค่ "ขโมย" ก็มีความหมายในทางข้อโง่งซึ่งสื่อไปในทางลบอยู่แล้ว เมื่อมีการเน้นมากเข้า ก็ยิ่งจะดูร้ายแรงเป็นจริงเป็นจังมากยิ่งขึ้น ทำให้ดูเหมือนเจ้าอาวาสจะข้อโง่งจริง โดยที่ศาลยังมีได้ตัดสิน

โดยภาพรวมของวัดพระธรรมกายแล้ว เจ้าอาวาสเองก็มีส่วนเกี่ยวข้อง และถูกนำเสนอว่าเป็นพวกข้อโง่งด้วยเช่นกัน แต่ในการนำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวกับการฟ้องร้องเจ้าอาวาส โดยเฉพาะ มีการใช้กลวิธีที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น ซึ่งยิ่งจะเป็นการเน้นให้เห็นภาพความผิดของเจ้าอาวาส ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเจ้าอาวาสอยู่ในฐานะผู้นำองค์กร หากฝ่ายวัดพระธรรมกายจะ ข้อโง่งทรัพย์สินและเงินทำบุญจริง เจ้าอาวาสก็จะอยู่ในฐานะหัวหน้าขบวนการ หรือเป็นผู้บงการ การนำเสนอเน้นภาพในด้านลบของผู้นำ ย่อมจะมีผลต่อภาพลักษณ์ของทั้งองค์กรได้เช่นกัน

5.1.2 การมีเล่ห์เหลี่ยม

"เล่ห์เหลี่ยม" ที่จะอธิบายในประเด็นนี้ จะไม่เกี่ยวข้องกับการข้อโง่งทรัพย์สินและเงินทำบุญ แม้จะดูมีความคาบเกี่ยวกันอยู่บ้าง เนื่องจากได้อธิบายมุมมองของหนังสือพิมพ์ว่า ฝ่ายวัดพระธรรมกายมีกลอุบายต่างๆ ในการลวงเอาทรัพย์สิน แต่ในหัวข้อนี้จะเป็นเรื่องอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการข้อโง่งทรัพย์สินและเงินทำบุญ แต่จะเป็นการมองว่าฝ่ายวัดพระธรรมกายมีกลอุบายแอบแฝงอยู่เบื้องหลังการกระทำต่างๆ เช่น ในการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อมวลชน หรือมีชั้นเชิงในการต่อรองหรือแก้ข้อกล่าวหา หนังสือพิมพ์นำเสนอภาพแทนของฝ่ายวัดพระธรรมกายว่าเป็นพวกเจ้าเล่ห์ ไม่น่าไว้วางใจทั้งวาจาและการกระทำ และมักมีอากัปกริยาไม่สงบสำรวม ซึ่งลักษณะการมีเล่ห์เหลี่ยมขัดแย้งกับบทบาทของสงฆ์ที่เป็นผู้อบรมศีลธรรม ในฐานะที่เป็นผู้ทรงศีล

จึงไม่ควรจะมีลักษณะเช่นนั้น และอาการไม่สำรวจยังขัดแย้งกับวินัยสงฆ์ ในหมวดเสขียกัณฑ์ ที่กำหนดให้สงฆ์ต้องสำรวจกิริยาทำทาง

กลวิธีที่หนังสือพิมพ์นิยมใช้ในการเสนอมุมมองทางลบในประเด็นนี้มี 5 กลวิธี ได้แก่ การใช้ความเชื่อเบื้องต้นเป็นเครื่องมือ การใช้อุปลักษณ์ การประเมินตามความเชื่อมั่น การให้สัญญา และการตีความ

ตัวอย่างจากกลวิธีการใช้ความเชื่อเบื้องต้นเป็นเครื่องมือที่สื่อประเด็นการมีเล่ห์เหลี่ยม เช่น นามวลีว่า เล่ห์กรรมกาย เล่ห์ไชยบุญลย์ การแสดงออกของวัดส่วนใหญ่ถูกมองว่ามีเล่ห์กล แอบแฝง หรือเป็นกลอุบายหนึ่ง ไม่ว่าจะกระทำในนามของวัดหรือของเจ้าอาวาสก็ตาม

ตัวอย่าง

ต่อรองโคนที่แลก 'ลุ่มคดี'

เล่ห์ 'ไชยบุญลย์'

'ยุวพุทธ' ยืนซำให้ 'จับสีก'

(มติชน 27 พ.ค. 42)

ในที่นี้ผู้เชี่ยวชาญกรมการศาสนาให้สัมภาษณ์ว่า เจ้าหน้าที่ของวัดได้มาเจรจาต่อรองขอให้ตนถอนฟ้อง และกล่าวว่าเจ้าอาวาสยินดีจะโอนที่ดินทั้งหมดเป็นชื่อวัด หนังสือพิมพ์นำเสนอการกระทำนี้เป็นเล่ห์กลของเจ้าอาวาส ไม่ว่าจะเจ้าอาวาสจะมีเล่ห์กลแอบแฝงอยู่หรือไม่ แต่การใช้ภาษาดังนี้แสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์เชื่อว่าเจ้าอาวาสมีลักษณะเช่นนั้นจริง นอกจาก "เล่ห์..." แล้ว ยังมี "แผน..." เช่น แผนวัดฉาว/ไชยบุญลย์ ซึ่งสะท้อนมุมมองทางลบว่าเป็นคนเจ้าอุบายด้วยเช่นกัน หรือหากนัดหมายให้โอนที่ดินแล้ว ไม่มาตามนัด หนังสือพิมพ์ก็จะนำเสนอด้วยสำนวนว่า เบี้ยว (นัด/โอนที่) ซึ่งสื่อเจตนาไม่ซื่อตรงได้มากกว่า ผิดนัด

เมื่อพิจารณาประกอบกับการใช้สำนวน เช่น เล่นลั่น เล่นเกม ก็จะทำให้เห็นความเจ้าเล่ห์ เนื่องจากแสดงความไม่จริงใจ ไม่ว่าจะโดยทางวาจาหรือการกระทำ ก็เชื่อถือไม่ได้

ตัวอย่าง 'ธรรมกาย' พลิกเล่นเกมใหม่
 เปิดวัด 'ลุยสู้'
 ... สำนักขาวปรับท่าที่
 ใหม่ เชื้อเชิญนักข่าวเข้าวัด ...

(มติชน 30 พ.ค. 42)

การใช้ภาษาในตัวอย่างนี้ บ่งบอกถึงความไม่จริงจังในการปฏิสัมพันธ์กับสื่อมวลชน โดยมีการอุป
 ลักษณะว่าเป็นเกมการต่อสู้ ซึ่งเห็นได้จากสำนวนว่า เล่นเกม และ กริยาวลีว่า ลุยสู้ อีกทั้งมี
 การใช้คำที่ให้ความหมายกำกวมว่า "พลิก" ซึ่งความหมายหนึ่งน่าจะมาจากสำนวนว่า พลิกแพลง
 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมีเล่ห์เหลี่ยมว่า ช่างคิดหากลอุบาย หรือดัดแปลงกลอุบายต่างๆ มาใช้กับ
 สื่อมวลชน หากจะตีความโดยใช้อุปลักษณะว่า พลิกด้านหนึ่งเป็นอีกด้านหนึ่ง การเล่นเกมกับ
 สื่อมวลชนครั้งนี้ก็จะแตกต่างจากครั้งก่อนๆ อย่างหน้ามือเป็นหลังมือ ซึ่งก็จะแสดงชั้นเชิงในการ
 "เล่นเกม" ได้ว่าวิธีการเล่นครั้งนี้ลึกลับไปอีกแบบ (ชนิดแทบจำกันไม่ได้) จึงไม่ใช่มีแต่แบบเดียว
 ด้านเดียว หรือมีวิธีการเดียวซ้ำๆ จนสื่อมวลชนจับได้ เมื่อมีหลายแบบก็จะต้องเข้าข่ายลักษณะ
 เจ้าเล่ห์เพทุบายอยู่ดี

กลวิธีการใช้คำที่ให้ความหมายกำกวมที่อาจตีความโดยใช้อุปลักษณะหรือไม่ต้องใช้อุป
 ลักษณะ นอกจากคำว่า พลิก ที่ปรากฏในตัวอย่างข้างต้นแล้ว ยังมีคำว่า ดิน ที่แสดงอาการไม่สงบ
 นิ่งด้วยเช่นกัน ต่างกันแต่เพียงว่าอาการ พลิก มีทิศทางเคลื่อนที่ไปมาจำกัดกว่า คือ ด้าน
 หนึ่งเป็นอีกด้านหนึ่ง แต่ ดิน สามารถเป็นไปได้ทุกทิศทาง และใช้ในหลายเหตุการณ์ ไม่จำกัด
 แต่การตอบโต้กับสื่อมวลชน เมื่อให้ภาพว่าวัดพระธรรมกายหรือเจ้าอาวาสเดินไปเดินมา ไม่
 ยอมอยู่นิ่งๆ ก็จะทำให้จับไม่ได้เสียที เพราะเคลื่อนไหวไปมาอยู่เรื่อย แม้จะคว่ำไว้ได้จังหวะ
 หนึ่ง ก็อาจเดินหลุดมือไปอีก ดังนั้นคำกล่าวหาใดๆ หากไม่มีน้ำหนักมากพอ หรือหลักฐานไม่
 ชัดเจนพอ ก็คงหากลอุบายหรือข้อแก้ตัวเดินหลุดไปได้อีก และตามที่ได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ 3
 แล้วว่า การใช้คำนี้ในความหมายที่เป็นอุปลักษณะมีความสอดคล้องกับอุปลักษณะการจัดการชั้น
 เด็ดขาดที่ใช้ดาบตัด เพราะเมื่อเดินไปมาอยู่ตลอด ก็จะทำให้ผู้พินพินไม่ถูกเสียที แต่อย่างไร
 เสียก็ยังมีความเป็นไปได้ว่าจะพินถูกเข้าสักทีหนึ่ง ซึ่งย่อมจะดีกว่าการใช้มือเปล่าจับหรือคว้า
 เพราะอาจจะเดินหลุดไปได้ โดยเฉพาะตัวเจ้าอาวาสที่ดูจะจับยาก เนื่องจากหนังสือพิมพ์มี
 การให้สัมภาษณ์ให้เจ้าอาวาสว่า ปลาไหลไชยบุญย์ ซึ่งบ่งบอกลักษณะลื่นไหล หรือมีข้อแก้ตัวไปได้
 เรื่อยๆ ที่จะทำให้หลุดพ้นข้อกล่าวหาไปได้ การอุปลักษณะด้วยการใช้ดาบ (เป็นอุปกรรมช่วย) จึง
 อาจพอจะจัดการกับคนเหลี่ยมจัดอย่างเจ้าอาวาสได้

นอกจากนี้ หนังสือพิมพ์ยังมีการตีความเหตุการณ์ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความมีเล่ห์เหลี่ยม เช่น

ตัวอย่าง ...
 แฉเล่ห์ดินคืนที่ดิน
 ทำเป็นพินัยกรรม
แล้วสุบคืนทีหลัง
 ...

(ข่าวสด 3 พ.ค. 42)

การตีความโดยบอกเหตุผลให้เสร็จสรรพว่า การที่เจ้าอาวาสขอทำเป็นพินัยกรรม (ยกที่ดินให้วัดหลังมรณภาพ) ก็เพื่อจะสุบคืนทีหลัง เป็นการแสดงให้เห็นเล่ห์กลหรือแผนการในใจของเจ้าอาวาสได้อย่างชัดเจนอีกอันหนึ่ง และพลอยแสดงให้เห็นถึงความโลภอยากได้อยากมี ซึ่งขัดแย้งกับหลักคำสอนทางพุทธศาสนาอีกเช่นกัน

5.1.3 การเป็นกลุ่มความเชื่ออย่างอื่นที่เป็นภัยต่อพุทธศาสนา

ผลการวิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์แสดงออกทางภาษาว่าฝ่ายวัดพระธรรมกายเป็นกลุ่มความเชื่ออย่างอื่น ไม่ได้มีสถานภาพเป็นวัดหรือเป็นพุทธองค์กร และยังเป็นภัยต่อพุทธศาสนา เพราะทำลายคำสอนเดิมในพุทธศาสนา ซึ่งเป็นการเผยแพร่คำสอนที่ต่างออกไปทำให้เกิดความแตกแยกในหมู่ชาวพุทธด้วยกัน โดยเฉพาะในหมู่สงฆ์ การก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่สงฆ์จะต้องอาบัติสังฆาทิเสส ข้อ 10 และพระสงฆ์ที่ให้การสนับสนุนก็จะพลอยต้องอาบัติไปด้วย ซึ่งผู้วิจัยพบว่าหนังสือพิมพ์พลอยมีทัศนคติในด้านลบต่อผู้ที่ให้การสนับสนุนวัดพระธรรมกายด้วยเช่นกัน

กลวิธีที่หนังสือพิมพ์นิยมใช้สื่อประเด็นนี้ มี 4 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีทำให้สมญา การใช้อุปลักษณณ์ การอ้างคำกล่าวบุคคลอื่น และการเลือกใช้คำศัพท์

ในกลวิธีทำให้สมญา หนังสือพิมพ์มีการอ้างถึงฝ่ายวัดพระธรรมกายด้วยชื่อที่ไม่แสดงสถานภาพว่าเป็นวัดหรือเป็นพระ เช่น ธรรมกาย สำนักฉาว ชื่อที่อ้างถึงกลุ่มผู้ศรัทธา เช่น สาวกธรรมกาย สาวกไชยบุญย์ และชื่อตำแหน่งเจ้าอาวาสว่า เจ้าสำนัก เจ้าสำนักฉาว

ชื่อที่อ้างถึงวัดว่า ธรรมกาย มีลักษณะทำนองเดียวกับที่หนังสือพิมพ์และคนทั่วไปมักเรียกสถานปฏิบัติธรรมอื่นๆ เช่น สอนโมกข์ สันตือโสภ แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยไม่ทราบในรายละเอียดว่าสถานปฏิบัติธรรมทั้งสอง เมื่อแรกทีก่อตั้งนั้น ได้ขอจดทะเบียนกับกรมการศาสนาเป็นวัด หรือเป็นศูนย์ปฏิบัติธรรม หากขึ้นทะเบียนเป็นอย่างหลัง การที่ไม่เรียกว่าเป็น "วัด..." ก็อาจจะไม่ผิดแปลกอะไร แต่ที่แน่ๆ วัดพระธรรมกายขึ้นทะเบียนเป็นวัด แต่การที่หนังสือพิมพ์ไม่เรียกว่า "วัด..." ย่อมแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ไม่ยอมรับสถานภาพดังกล่าว ซึ่งต่างไปจาก วัดสวนแก้ว หรือ วัดบวร ที่ไม่มีใครเรียกเพียงแค่ว่า สวนแก้ว หรือ บวร ไม่ว่าจะโดยสื่อมวลชนหรือคนทั่วไปก็ไม่มีใครปฏิบัติต่อวัดทั้งสองเช่นที่ปฏิบัติต่อ วัดพระธรรมกาย และสถานปฏิบัติธรรมสวนโมกข์พลารามและสันตือโสภ (ในที่นี้ผู้วิจัยขอใช้คำว่า สถานปฏิบัติธรรม ที่ให้ความหมายกว้างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการก่อตั้ง เพื่อจะไม่ใช่เป็นการขึ้นข้อความหมายทางลบเพิ่มเติมให้กับสถานที่ทั้งสอง อีกทั้งไม่ทราบชื่อจริงที่จดทะเบียนดังที่ได้ชี้แจงไปแล้วข้างต้น) แต่สถานปฏิบัติธรรมทั้งสองก็ได้เป็นข่าวเกรียวกราวเช่นวัดพระธรรมกาย และการอ้างถึงผู้นำของสถานปฏิบัติธรรมทั้งสองโดยทั่วไปแล้วก็ยังแสดงให้เห็นว่า คนส่วนใหญ่ยังยอมรับว่าผู้นำทั้งสองเป็นพระ คือ ท่านพุทธทาส และพระโพธิรักษ์ แม้บางครั้งเราจะได้ยินการเรียกภิกษุชานาแต่เพียงลำพังว่า พุทธทาส แต่ก็ไม่มีใครเรียกผู้ศรัทธาต่อพุทธทาสว่า สาวกพุทธทาส สาวกสวนโมกข์ หรือนำชื่อของผู้นำสถานปฏิบัติธรรมสวนโมกข์พลารามมาสร้างเป็นนามวลีว่า สาวกเงื่อม (เงื่อม พานิช เป็นชื่อเดิมก่อนออกบวช) ขณะที่หนังสือพิมพ์เรียกผู้ศรัทธาต่อเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกายว่า สาวกไชยบุญ หรือเรียกรวมว่า สาวกธรรมกาย แม้บางครั้งจะมีการเรียกว่า สาวกธัมมชโย ซึ่งดูจะมีความหมายทางลบน้อยกว่า แต่ในการอ้างถึงเจ้าอาวาสด้วยภิกษุชานานี้ หนังสือพิมพ์ไม่มีการเรียกด้วยคำว่า พระ นำหน้าเลย และในการอ้างชื่อก็ไม่มีการใช้สรรพนามว่า ท่าน แต่อย่างใด เมื่อพิจารณาประกอบกับชื่อตำแหน่งของเจ้าอาวาสว่า เจ้าสำนัก ก็ยิ่งชัดเจนว่าหนังสือพิมพ์ไม่ได้มองว่าวัดพระธรรมกายเป็นวัด แต่เป็นสำนักอะไรสักอย่างหนึ่ง และแน่นอนว่าคงไม่ใช่สำนักปฏิบัติธรรมในพุทธศาสนาเช่นที่เรียกว่าสำนักสงฆ์

ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ 3 ในหัวข้อการให้สัญญาแล้วว่า คำว่า "ธรรมกาย" มีที่มาอันหนึ่งจากชื่อเรียกวิธีการปฏิบัติสมาธิตามแบบของวัดพระธรรมกายว่า วิชาธรรมกาย หนังสือพิมพ์อาจมองว่าวัดพระธรรมกายเป็นสำนักที่ฝึกสอนวิชาธรรมกาย โดยมีเจ้าอาวาสเป็นเจ้าสำนักให้การฝึกสอนวิชาดังกล่าว และผู้ศรัทธาต่อเจ้าอาวาส/วัดพระธรรมกาย คือ ผู้ที่เชื่อและเข้ารับการอบรมในวิชาดังกล่าว ซึ่งแนวคำสอนเกี่ยวกับ "วิชาธรรมกาย" นี้ ยังไม่เป็นที่ยอมรับว่าถูกต้องตามที่มิระบุนไว้ในพระไตรปิฎก และกลายเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้ฝ่ายวัด

พระธรรมกาย โดยเฉพาะเจ้าอาวาสถูกมองว่าเป็นองค์สำคัญในพระไตรปิฎก ดังตัวอย่าง
การพาดหัวข่าว

ตัวอย่าง   ใต้แว่นยังเทศน์
                                   บิณฑ์ 'ไตรปิฎก'

(ข่าวสด 31 พ.ค.42 ตูภาคผนวก ข หน้า 122)

การใช้คำว่า บิณฑ์ ซึ่งสามารถตีความได้ 2 ความหมาย คือ หนึ่งมาจากสำนวนว่า บิณฑ์เพื่อน
และอีกความหมายหนึ่งในเชิงอุปมาอุปไมยว่าเป็นการจับพระไตรปิฎกหัก หรือ งอ ทำให้เสียรูปทรงไป
การทำให้ตำราบิดเบี้ยวเสียรูปทรง ย่อมเป็นทางหนึ่งที่อาจทำลายตำราให้เสื่อมสภาพ ซ้ำร้ายเสียหาย
โดยเร็ว แทนที่จะรักษาให้อยู่ในสภาพดี เมื่อกระทำเช่นนี้แล้วย่อมแสดงว่ามีได้เคารพ หรือเชื่อถือ
ความรู้ที่มีอยู่ในตำราเล่มดังกล่าว จึงไม่มีการเก็บรักษาเป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีการเลือกใช้
คำว่า จาบจ้วง (พระไตรปิฎก) ซึ่งแสดงถึงการลบหลู่พระคัมภีร์ด้วยเช่นกัน

หนังสือพิมพ์ไม่เพียงแต่มองว่าคำสอนของฝ่ายวัดพระธรรมกายเป็นการบิดเบือน
พระไตรปิฎกเท่านั้น แต่ยังมองว่าฝ่ายวัดพระธรรมกายเป็นกลุ่มความเชื่ออย่างอื่นที่ไม่ใช่พุทธ
แม้ในเรื่องนี้หนังสือพิมพ์จะไม่ได้กล่าวอย่างชัดเจนในการรายงาน แต่ก็ได้มีการนำคำกล่าวของ
บุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคมขึ้นพาดหัว เช่น พระพยอม กัลยาโณ

ตัวอย่าง   'พระพยอม' จับปลด
                                   ไชยบุญญ์แยกพุทธ
                                   ประกาศในวันวิสาขะ
                                   ย้านิพพานเป็นอัครดา
                                   พระพยอมเร่งพระ
                                   ... พรหมโมลีจัดการอดีตเจ้า
                                   อาวาสวัดพระธรรมกายที่ยืนยันว่านิพพานเป็น
                                   อัครดา ระบุเป็นการประกาศความแตกแยก
                                   ต้องการแยกตัวออกจากศาสนาพุทธ...

(มติชน 31 พ.ค. 42)

หนังสือพิมพ์ไม่ได้เพียงมองว่าฝ่ายวัดพระธรรมกายเป็นกลุ่มความเชื่ออย่างอื่นที่ไม่ใช่ พุทธ แต่ยังมองว่าฝ่ายวัดพระธรรมกายเป็นศัตรูหรือเป็นภัยต่อพุทธศาสนาอีกด้วย ดังเช่นการ เลือกใช้คำศัพท์ว่า มาร/มารศาสนา อ้างถึงฝ่ายวัดพระธรรมกาย

ตัวอย่าง **เชิญลายพระหัตถ์**
พระสังฆราช
สยบมารศาสนา !

(เดลินิวส์ 13 มิ.ย. 42)

5.1.4 การทำทนายประมุขสงฆ์

ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์มีมุมมองทางลบต่อฝ่ายวัดพระธรรมกายว่าไม่มีความอ่อนน้อมถ่อมตน มักลบหลู่ดูหมิ่น และไม่ให้ความเคารพต่อสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งประเด็นนี้จะต่างไปจากประเด็นที่แล้ว เนื่องจากไม่ใช่เป็นข้อขัดแย้งทางจารีตค้ำสอนทางพุทธศาสนา แต่ผู้วิจัยเห็นว่าเกิดจากค่านิยมความเคารพในตัวละครสถาบัน คือ สถาบันสงฆ์ ซึ่งเป็นสถาบันสำคัญทางพุทธศาสนาในสังคมไทย และการยอมรับในอำนาจของประมุขสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้นำสูงสุดของสถาบัน มีอำนาจในการปกครองคณะสงฆ์ไทย

กลวิธีที่นิยมใช้เสนอมุมมองทางลบในประเด็นการทำทนายประมุขสงฆ์มี 4 กลวิธี ได้แก่ การเลือกใช้คำศัพท์ การใช้ความเชื่อเบื้องต้นเป็นเครื่องมือ การให้สัมภาษณ์ และ การใช้อุปลักษณ์

ก่อนอื่นผู้วิจัยจะขอยกตัวอย่างการใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์ที่แสดงให้เห็นถึงความเคารพที่มีต่อองค์สมเด็จพระสังฆราช เช่น ความระมัดระวังในการใช้คำราชาศัพท์กับพระองค์ เช่น ใช้คำว่า ทรง ตรัส ประทาน ประชวร รวมไปถึงคำว่า อำนาจ ก็มีคำว่า พระ นำหน้าว่า "พระอำนาจ"

ตัวอย่าง **มือ กม. ชี้เล่ห์เถระ**
ช้อนอุบาย
ละเมิดพระอำนาจ

(เดลินิวส์ 21 พ.ค. 42 ตูมทศนวก ข หน้า 126)

แม้ว่าจะเป็นการนำคำกล่าว (แบบ indirect speech) ของนักกฎหมายคนหนึ่งขึ้นพาดหัว และไม่ว่านักกฎหมายคนนี้จะพูดว่า "พระอำนาจ" หรือ "อำนาจ" ก็ตาม เมื่อหนังสือพิมพ์เลือกที่จะนำเสนอด้วยคำว่า "พระอำนาจ" ย่อมแสดงถึงความเคารพยกย่อง อันเป็นการยอมรับในอำนาจของพระองค์ รวมทั้งแสดงให้เห็นว่านี่ไม่ใช่อำนาจในระดับธรรมดาๆ ทำให้การ "ละเมิด" ของพระเถระรูปอื่นๆ กลายเป็นความผิดขั้นร้ายแรงได้ หนังสือพิมพ์มีการแสดงออกว่าฝ่ายวัดพระธรรมกายกำลังทำร้ายอำนาจประมุขสงฆ์ด้วยกลวิธีการเลือกใช้คำศัพท์ เช่น ขยายความหลังชื่อเจ้าอาวาสว่า กบฏสังฆราช ใช้คำว่า heim โห้หัง ขยายความผู้ศรัทธาต่อวัดพระธรรมกาย

ตัวอย่าง

...

สาวกธรรมกายโห้หัง

โทร. หมิ่นสังฆราช

...

(มติชน 1 พ.ค. 42)

จากตัวอย่างข้างนี้ มีผู้โทรศัพท์ไปที่วัดบวรนิเวศวิหาร ต่อว่าสมเด็จพระสังฆราชที่ทรงออกหนังสือหรือพระลิขิตแสดงข้อวินิจฉัยเกี่ยวกับการประพฤติผิดพระธรรมวินัยของเจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย บางรายออกตัวว่าเป็นลูกศิษย์วัดพระธรรมกาย (จากคำให้สัมภาษณ์ของพระเลขาผู้รับสายในรายละเอียดหน้าใน) การใช้คำว่า โห้หัง ของหนังสือพิมพ์สะท้อนมุมมองว่าการกระทำของฝ่ายวัดพระธรรมกายไม่ใช่การหมิ่นประมาทธรรมดาๆ แต่เป็นการลวงละเมิดอำนาจ หรือทำร้ายผู้ที่มีอำนาจมากกว่า อย่างที่ไม่เจียมตนว่ามีอำนาจน้อยกว่า

มุมมองทางลบในประเด็นนี้ยังครอบคลุมไปถึงกลุ่มอื่นๆ ที่หนังสือพิมพ์เชื่อว่าให้การสนับสนุนฝ่ายวัดพระธรรมกาย เช่น กรรมการมหาเถรสมาคม พบว่ามีการเรียกว่า พระเถระสายธรรมกาย มส.สายธรรมกาย มส.สายธัมมชโย ซึ่งการขยายความมหาเถรสมาคมด้วยวลีว่า สายธรรมกาย/ธัมมชโย เท่ากับทำให้เชื่อ (presuppose) ว่าคนเหล่านี้มีความเกี่ยวข้อง หรืออยู่ฝ่ายเดียวกับวัดพระธรรมกาย แสดงให้เห็นว่าวัดพระธรรมกายเป็นผู้มีอิทธิพลมาก มีพระผู้ใหญ่รูปสำคัญๆ เป็นพวก อันอาจต่อกรกับประมุขสงฆ์ได้ อีกทั้งพระรูปอื่นๆ ที่ไม่ได้เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม แต่เคลื่อนไหวให้การสนับสนุนกรรมการมหาเถรสมาคม ก็มีการให้สมญาให้ว่า มีอบ เหลือทองพี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ที่อยู่ฝ่ายเดียวกับวัดพระธรรมกายหรือเข้าพวกกับผู้ให้การสนับสนุนวัดพระธรรมกายเป็นพวกเนรคุณ หรือออกตัญญู และหนังสือพิมพ์ยังได้แสดงออก

ว่าการประชุมเพื่อพิจารณากรณีวัดพระธรรมกายไม่มีความเป็นกลาง เนื่องจากกรรมการผู้
พิจารณาเป็นพวกเดียวกันกับฝ่ายวัดพระธรรมกาย ดังตัวอย่างการใช้ภาษาอีกหนึ่งตัวอย่าง

ตัวอย่าง มส. หักสังฆราช !
อุ้ม 'ไฉ่แวน'

(ข่าวสด 11 พ.ค. 42)

หนังสือพิมพ์นำเสนอว่ากรรมการมหาเถรสมาคมหักหลังพระสังฆราช ด้วยการใช้คำที่ให้ความ
ความหมายกำกวมว่า หัก นัยหนึ่งอาจต้องการอุปลักษณะให้เห็นภาพความรุนแรงที่มหาเถรกระทำ
ต่อพระสังฆราช อีกทั้งยังกำกับข้อความด้วยเครื่องหมายอัศเจรีย์ แสดงอาการตกใจอีกด้วยว่า
ทำไมกล้าทำถึงขนาดนี้ และยังเปรียบเทียบการกระทำของมหาเถรสมาคมด้วยว่า เป็นการ
"อุ้ม" เจ้าอาวาสวัดพระธรรมกาย นัยหนึ่งอาจเป็นการอุปลักษณะเพื่อเสียดสีว่า มหาเถรสมาคม
ทะนุถนอมเจ้าอาวาสราวกับเป็นลูกของตนเอง จึงฆ่า (ฟัน) ลูกตัวเองไม่ลง

5.1.5 การทำทนายอำนารัฐ

ผลการศึกษาพบว่า หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอภาพของฝ่ายวัดพระธรรมกายว่าชอบทำ
ทนายอำนารัฐ มีลักษณะกระด้างกระเดื่อง มักไม่ให้ความร่วมมือ แต่จะละเมิดคำสั่งของ
เจ้าหน้าที่รัฐ เช่น คำสั่งของกรมการศาสนา คำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

กลวิธีที่นิยมใช้เสนอมุมมองทางลบในประเด็นนี้มี 3 กลวิธี ได้แก่ การใช้อุปลักษณะ การ
เลือกใช้คำศัพท์ และการใช้ความเชื่อเบื้องต้นเป็นเครื่องมือ

ตัวอย่างกลวิธีการใช้อุปลักษณะซึ่งเป็นการใช้สำนวนว่า แข็งข้อ

ตัวอย่าง ธรรมกายกร้าว
แข็งข้อ
ต่อรองคืนที่ดิน

(ไทยรัฐ 30 พ.ค. 42 ดูภาคผนวก ข หน้า 130)

นอกจากการใช้สำนวน แข็งข้อ ที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับการใช้อุปลักษณะแล้ว ยังมีการเลือกใช้คำศัพท์ว่า กร้าว ขยายความหลัง ธรรมกาย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงลักษณะกระด้างกระเดื่อง อันสอดคล้องไปกับสำนวนว่า แข็งข้อ กลายเป็นคนแข็งกร้าว ซอบลองดี จึงอาจหาญมาต่อรองกับรัฐ แทนที่จะปฏิบัติตามโดยดี หรือโดยทันทีอย่างไม่มีเงื่อนไข อากาการแข็งกร้าวต่างๆ แสดงว่าไม่ยอมอยู่ในกรอบอำนาจรัฐ นอกจากเรื่องการโอนที่ดิน (ในชื่อเจ้าอาวาสเป็นชื่อวัด) รัฐบาลยังได้สั่งห้ามเรื่องการระดมคนเป็นจำนวนมาก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่าง

...

'อาคม'สั่งสกัดห้ามชุมนุม

แต่ 'ธัมมชโย' สู้หัวชนฝา

ระดมพลนับแสนทำทนาย

(ไทยรัฐ 25 พ.ค. 42 คูภาคผนวก หน้า 131)

ในตัวอย่างนี้มีการเลือกใช้คำศัพท์ว่า "ทำทนาย" ในข้อความสุดท้าย ซึ่งแสดงความหมายทางลบได้อย่างชัดเจนว่า กล้าลองดีกับอำนาจรัฐ ประกอบกับการใช้สำนวนว่า (สู้) หัวชนฝา ยิ่งทำให้เห็นความดันทุรังจะเอาชนะคะคานให้จงได้ และข้อความที่น่าสนใจอีกอันหนึ่ง คือ ระดมพล แทนที่จะเป็น ระดมคน ทำให้อาจตีความโดยใช้อุปลักษณะได้ว่าฝ่ายวัดพระธรรมกายกำลังทำสงครามกับภาครัฐ อีกทั้งจำนวนที่ระดมก็มีนับแสน ก็ดูจะมากพอที่จะรบกับรัฐบาลได้

นอกจากนี้ยังมีการชี้ความหมายว่า วัดพระธรรมกายมีมือปืน หรือมีการจ้างมือปืนไว้ด้วยการใช้นามวลีว่า มือปืนธรรมกาย ในข้อความว่า ตำรวจสั่งรับมือ มือปืนธรรมกาย (ข่าวสด 25 พ.ค. 42) ซึ่งดูจะเป็นการซ่อนสมกำลังไว้อย่างตั้งใจ อันจะเป็นการทำทนายการทำงานของตำรวจ ซึ่งก็เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐอีกกลุ่มหนึ่ง และกลวิธีการชี้ว่าวัดพระธรรมกายมีมือปืนยังสัมพันธ์ไปกับกลวิธีการให้สมญาที่แสดงว่าฝ่ายวัดพระธรรมกายเป็นกลุ่มโจร เพราะเมื่อเป็นโจรดังนี้แล้ว หากจะเกี่ยวข้องกับพวกมือปืน หรือมีเจ้าหน้าที่ประจำเป็นมือปืนก็คงไม่ใช่เรื่องแปลก อันจะเป็นภาระหนักอึ้งให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจที่จะต้องคอยปราบปราม

5.1.6 การทำทนายพระมหากษัตริย์

ประเด็นนี้เกิดขึ้นจากการที่วัดพระธรรมกายนำตราสัญลักษณ์เฉลิมพระเกียรติพระชนมายุครบ 72 พรรษา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ไปติดที่ในงานบุญของวัด และมีการเชิญชวน

ให้ร่วมทำบุญในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุครบ 72 พรรษา ซึ่งทางสำนักพระราชวังได้ให้สัมภาระณัวย่างมิได้อนุมัติให้ทางวัดใช้ตราสัญลักษณ์ประกอบในพิธีงานบุญ จึงกลายเป็นว่าทางวัดนำตราสัญลักษณ์ไปใช้โดยพลการ แต่เรื่องนี้ไม่เป็นข่าวเด่นมากนัก จากจำนวนหนังสือพิมพ์ทั้ง 5 ชื่อฉบับ ที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา มีเพียง 2 ฉบับที่นำเสนอเรื่องนี้ คือ สยามรัฐ และข่าวสด การที่เรื่องนี้ไม่ปรากฏเป็นข่าวเกี่ยวกรวาท่าเรื่องอื่นๆ นั้น อาจเป็นเพราะการนำตราสัญลักษณ์ไปใช้โดยพลการเป็นการทำผิดธรรมเนียมปฏิบัติ ซึ่งคงจะไม่รุนแรงถึงขั้นกลายเป็นคดีความ เนื่องจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวคงจะไม่ทรงแจ้งความจับหรือฟ้องร้องวัดพระธรรมกาย รวมทั้งสำนักพระราชวังก็คงจะไม่ทำเช่นนั้นหากไม่ทรงรับสั่ง

แม้ข่าวนี้จะเป็นเพียงประเด็นเล็กๆ แต่ภาษาที่ใช้ในการรายงานมีนัยทางลบอย่างเห็นได้ชัด กลวิธีเด่นๆ ที่ปรากฏใช้ในประเด็นนี้ คือ การเลือกใช้คำศัพท์ และการประเมินตามความเชื่อมัน ดังตัวอย่างพาดหัวข่าวจากหนังสือพิมพ์ทั้งสองฉบับ

ตัวอย่าง

วัดธรรมกาย

เหิมจาบจ้วง

บังอาจใช้ตรา 72 พรรษา

รอดยากติดคุกหัวโต ...

(สยามรัฐ 4 ก.ค. 42)

ตัวอย่าง

แฉ 'ไฉ่แฉ่น' แอบอ้าง ใช้

ตราเฉลิมพระเกียรติ

...

(ข่าวสด 7 มิ.ย. 42)

ตัวอย่างแรกเป็นการนำเสนอในนามของวัด ส่วนตัวอย่างที่สองเป็นการนำเสนอในนามของเจ้าอาวาส แต่จะเห็นได้ว่าตัวอย่างทั้งสองมีวิธีการทางภาษาคลายคลึงกันอันหนึ่ง คือ การเลือกใช้คำศัพท์ที่มีความหมายทางลบ เช่น เหิม จาบจ้วง บังอาจ แฉ คำว่า เหิม จาบจ้วง และ บังอาจ แสดงการทำทนายได้อย่างชัดเจน ส่วนคำว่า แอบอ้าง ดูจะรุนแรงน้อยกว่า เนื่องจากกระทำอย่างลับๆ ล่อๆ แต่ทั้งนี้ก็สอดคล้องกับคำว่า แฉ ที่แสดงการเปิดโปงความลับหรือเรื่องที่เก็บซ่อนไว้ แต่ทั้งหมดก็ล้วนให้ความหมายถึงการกระทำที่ไม่ดีไม่ควร อันเป็นการหมิ่นพระบรมเดชานุภาพ จากทั้งสองตัวอย่างนี้ หนังสือพิมพ์สยามรัฐจะนำเสนอเหตุการณ์รุนแรงกว่า โดยมีการประเมินอย่างค่อนข้างจะมั่นใจว่าฝ่ายวัดพระธรรมกายจะ "รอดยาก" และใช้จำนวนว่า

"หิวโต" แสดงการประเมินระดับความรุนแรงของโทษคุมขังว่า "ติดคุกหิวโต" ทำให้ฝ่ายวัดพระธรรมกายดูจะทำผิดขั้นร้ายแรง

5.1.7 เรื่องชู้สาว

มุมมองทางลบในประเด็นนี้จะเป็นมุมมองทางลบที่มีต่อเจ้าอาวาสโดยเฉพาะ ว่าเจ้าอาวาสมีความสัมพันธ์ชู้สาวกับผู้ศรัทธาใกล้ชิดที่เป็นผู้หญิง ประเด็นนี้ไม่มีผู้ใดยื่นฟ้องทั้งในทางสงฆ์และทางโลก แม้แต่การสอบสวนของตำรวจที่คาดว่าจะขยายผลถึงเรื่องชู้สาว ก็ไม่พบว่ามีหลักฐานใดๆ ที่จะมีน้ำหนักเพียงพอให้สั่งฟ้องได้ แต่การใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์ แสดงออกค่อนข้างจะมั่นใจว่า เจ้าอาวาสมีความสัมพันธ์ชู้สาวกับผู้ศรัทธาผู้หญิงที่ใกล้ชิด

กลวิธีที่หนังสือพิมพ์นิยมใช้สื่อประเด็นชู้สาวมี 3 กลวิธี ได้แก่ การใช้อุปลักษณ์ การเลือกใช้คำศัพท์ และการให้สมญา

กลวิธีการใช้อุปลักษณ์ เช่น การใช้คำที่ให้ความหมายกำกวมว่า "ยุ่ง" กับสีกา

ตัวอย่าง

'ธัมมชโย'ฉาวโฉ่

ยุ่ง 'สีกา'

...

(สยามรัฐ 13 มิ.ย. 42)

คำว่า "ยุ่ง" ที่เป็นความหมายตรงนั้น หมายถึง อาการที่เส้นสายต่างๆ มาพันเกี่ยวกัน จนต้องสางออก จึงจะเป็นระเบียบได้ หากจะตีความโดยใช้อุปลักษณ์ ก็จะได้ความหมายในทำนองว่า เจ้าอาวาสยุ่งเกี่ยวกับสีกาถึงขั้นมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งถือเป็นการทำผิดวินัยขั้นร้ายแรงที่จะทำให้เจ้าอาวาสต้องอาบัติปาราชิก (ข้อ 1 ห้ามเสพเมถุน) ทำให้หมดสภาพความเป็นพระในทันที ประกอบกับการเลือกใช้คำว่า ฉาวโฉ่ ก็ยิ่งทำให้เห็นว่าเป็นเรื่องไม่ดีไม่งาม และตามที่ได้วิเคราะห์ไว้ในบทที่ 3 ในหัวข้อการให้สมญาผู้ศรัทธาต่อเจ้าอาวาส/วัดพระธรรมกาย ซึ่งพบว่ามีความแตกต่างกันระหว่างการอ้างถึงผู้ศรัทธาใกล้ชิดที่เป็นผู้ชายกับผู้ศรัทธาใกล้ชิดที่เป็นผู้หญิง หนังสือพิมพ์มีความคงที่ในการใช้คำว่า สีกา กับผู้ศรัทธาเพศหญิง ซึ่งเป็นคำเรียกขานที่พระใช้กับโยมผู้หญิง ไม่ใช่คำที่ฆราวาสทั่วไปนำมาเรียกขานกันเอง บางครั้งพบว่ามีกริยาชู้เล่น เช่น สีกาตุ้ย สีกาปู้ หรือประกอบคำนี้กับคำว่า คูใจ เป็น สีกาคูใจ การใช้คำว่า สีกา มีผล

บ่งชี้ความสัมพันธ์ถึงเจ้าอาวาสด้วย ไม่ว่าจะคำนี้จะปรากฏในข่าวเดียวกันกับชื่อของเจ้าอาวาสที่แสดงสถานภาพว่าเป็นพระหรือไม่ก็ตาม เช่น "ไอ้แวน กับ สีกา..." หรือ "ธัมมชโย กับ สีกา..." ความสัมพันธ์ของทั้งสองก็จะยังคงเป็นพระกับโยมผู้หญิง หากนำเสนอด้วยคำที่ใช้เรียกรวมในฐานะความสัมพันธ์อื่น เช่น "ไชยบุญย์ กับ สาวกตุ้ย" หรือ "ไอ้แวน กับ สมุนตุ้ย" เจ้าอาวาสก็คงจะดูไม่มีความผิดในประเด็นนี้เลย

โดยสรุปแล้ว ภาพรวมของวัดพระธรรมกายในแง่ของบุคคล มีลักษณะสำคัญ คือ เป็นกลุ่มโจรหรือกลุ่มมิจฉาชีพ เต็มไปด้วยเล่ห์เหลี่ยม และมีลักษณะก้าวร้าวกระด้างกระเดื่อง ในแง่ของกิจกรรม ทั้งกิจกรรมงานบุญและการเรียกรับมีลักษณะเด่นๆ คือ เป็นการขโมย ล่อลวง และรีดไถ ส่วนกิจกรรมการเผยแพร่หลักคำสอนทางพุทธศาสนามีลักษณะเป็นการบิดเบือนและป้อนทำลายพุทธศาสนา

ส่วนการใช้กลวิธีทางภาษาสื่อประเด็นทางลบนั้น กลวิธีที่พบว่านิยมใช้มากที่สุด คือ การใช้อุปลักษณ์ กลวิธีนี้ปรากฏใช้ในทุกประเด็น ยกเว้นประเด็นการทำทนายพระมหากษัตริย์ ที่กลวิธีนี้ไม่ปรากฏโดดเด่นมากนัก แต่ซ้อนกับกลวิธีอื่น เนื่องจากเป็นการใช้สำนวน (ติดคุกหัวโต) เพื่อประเมินระดับโทษคุมขัง ผู้วิจัยจึงได้จัดให้เป็นกลวิธีการประเมินตามความเชื่อมั่น อีกกลวิธีหนึ่งที่ปรากฏใช้ในทุกประเด็น แต่ผู้วิจัยไม่ได้หยิบยกขึ้นอภิปรายทุกครั้ง คือ การใส่เครื่องหมายและขนาดตัวอักษร โดยเฉพาะการใช้ตัวอักษรขนาดใหญ่ เนื่องจากเห็นว่าเป็นองค์ประกอบของเป็นกลวิธีที่ใช้เสริมให้ความหมายทางลบมีความเด่นชัดยิ่งขึ้น ไม่ใช่ว่าขนาดของตัวอักษรเองมีนัยทางลบอยู่แต่แรก จึงมิได้กล่าวถึงทุกครั้งไป ส่วนกลวิธีที่ปรากฏใช้น้อยที่สุด คือ การตีความ ซึ่งเป็นการเพิ่มเติมข้อความทางลบที่เป็นข้อคิดเห็นของหนังสือพิมพ์เอง กลวิธีนี้ปรากฏแต่ในการสื่อประเด็นการมีเล่ห์เหลี่ยมของฝ่ายวัดพระธรรมกาย ส่วนสาเหตุที่ปรากฏน้อยอาจเป็นเพราะว่าเป็นการรายงานข่าว ซึ่งเป็นการบรรยายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ไม่ใช่การวิเคราะห์ข่าว ที่จะมีการวิพากษ์วิจารณ์อย่างตรงไปตรงมาได้

บทที่ 6

สรุป

วิทยานิพนธ์นี้เป็นการศึกษาการใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์ไทย เพื่อวิเคราะห์ว่ากลวิธีทางภาษาที่หนังสือพิมพ์ใช้ในการถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับวัดพระธรรมกาย บ่งบอกถึงทัศนคติหรือข้อคิดเห็นในด้านลบต่อวัดพระธรรมกายอย่างไร และภาพแทนวัดพระธรรมกายที่ได้เป็นภาพในด้านลบในเรื่องใดบ้าง

กลวิธีทางภาษาที่หนังสือพิมพ์ใช้แสดงมุมมองทางลบต่อวัดพระธรรมกายจำแนกได้เป็น 8 กลวิธี แบ่งออกเป็นกลวิธีทางความหมาย 4 กลวิธี ได้แก่ การให้สัญญา การใช้ความเชื่อเบื้องต้นเป็นเครื่องมือด้วยรูปภาพ การใช้อุปลักษณ์ และการเลือกใช้คำศัพท์ และแบ่งออกเป็นกลวิธีทางปริศนา 4 กลวิธี ได้แก่ การประเมินตามความเชื่อมั่น การตีความ การอ้างคำกล่าวบุคคลอื่น และการใส่เครื่องหมายและขนาดตัวอักษร

กลวิธีเหล่านี้ปรากฏใช้ในการสื่อประเด็นทางลบต่างๆ ต่อฝ่ายวัดพระธรรมกาย 7 ประเด็น แบ่งออกเป็นประเด็นทางลบต่อวัด 6 ประเด็น ได้แก่ การขโมย การมีเล่ห์เหลี่ยม การเป็นกลุ่มความเชื่ออย่างอื่นที่เป็นภัยต่อพุทธศาสนา การทำทนายประมุขสงฆ์ การทำทนายอานาจรัฐ และการทำทนายพระมหากษัตริย์ และประเด็นทางลบต่อเจ้าอาวาสโดยเฉพาะ 1 ประเด็น คือ เรื่องชู้สาว

จากกลวิธีทางภาษาทั้ง 8 ที่ปรากฏใช้ในปริศนาของหนังสือพิมพ์ไทย ผู้วิจัยพบว่า กลวิธี การให้สัญญาเป็นกลวิธีที่ค่อนข้างจะมีความเป็นอิสระ กล่าวคือ ชื่อแต่ละชื่อที่หนังสือพิมพ์ตั้งให้ฝ่ายวัดพระธรรมกายไม่จำเป็นต้องปรากฏใช้สอดคล้องกับประเด็นทางลบที่กำลังนำเสนอ เช่น ชื่อที่แสดงลักษณะเป็นโจรผู้ร้ายว่า สมุนธรรมโกย หรือ ไอ้แวน ไม่จำเป็นต้องปรากฏในเรื่องของการขโมยทรัพย์สินและเงินทำบุญเสมอไป แต่อาจปรากฏในเรื่องราวอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นการขโมยได้เช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการให้สัญญาเป็นเสมือนการประทับตรา (label) ว่าผู้นั้นเป็นใคร เป็นอะไร หรือมีลักษณะเฉพาะตัวอย่างไร แม้ผู้นั้นจะไปปรากฏตัวในเหตุการณ์ใด เขาก็จะยังคงมีลักษณะประจำตัวเช่นนั้นอยู่ ลักษณะตัวตนดังกล่าวจึงไม่จำเป็นต้องแปรไปตามสถานการณ์ เช่น ในข้อความว่า ไอ้แวนยังเทศน์บิดไตรปิฎก (ซึ่งผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างข้อความนี้ในประเด็นการเป็นกลุ่มความเชื่ออย่างอื่นที่เป็นภัยต่อพุทธศาสนา หน้า 81) และผู้วิจัยยังพบว่า หนังสือพิมพ์ค่อนข้างจะมีความคงที่ในการเลือกใช้ชื่อแต่ละชื่อ เมื่อเลือกใช้ชื่อใดตั้งแต่ต้นแล้ว ก็มัก

ใช้ชื่อนั้นไปตลอด จึงเป็นความแตกต่างในเรื่องของลีลา (style) ของแต่ละหนังสือพิมพ์ประการหนึ่ง และเป็นความแตกต่างในรายละเอียดของมุมมองทางลบที่มีต่อฝ่ายวัดพระธรรมกาย โดยเฉพาะที่มีต่อตัวเจ้าอาวาส ซึ่งพบว่ามีการให้สมญาให้อย่างหลากหลาย เช่น บางฉบับนิยมใช้ชื่อ ไฉ่แวน บางฉบับนิยมใช้ชื่อ ไชยบุญย์ หรือบางฉบับนิยมใช้ชื่อ ธัมมชโย (โดยไม่มีคำว่า พระ นำหน้า) แม้ทั้งหมดนี้จะแสดงมุมมองทางลบต่อเจ้าอาวาส แต่ก็มีรายละเอียดที่แตกต่างกัน ฉบับที่ใช้ชื่อแรกดูจะมองเจ้าอาวาสในแง่ร้ายกว่าฉบับอื่นๆ เนื่องจากแสดงการจัดวางเจ้าอาวาสเข้าข่ายอาชญากร ส่วนฉบับที่นิยมใช้ชื่อ ไชยบุญย์ เพียงแต่ปฏิเสธความเป็นพระของเจ้าอาวาส และจัดวางเจ้าอาวาสในฐานะฆราวาสคนหนึ่ง แต่มิได้บ่งบอกว่าเจ้าอาวาสจะมีลักษณะเข้าข่ายอาชญากร หรือเป็นพวกมิชฉะชีพแต่อย่างใด ส่วนฉบับที่นิยมชื่อ ธัมมชโย (โดยไม่มีคำว่า พระ นำหน้า) แม้จะปฏิเสธความเป็นพระของเจ้าอาวาส แต่ก็ได้ปฏิเสธอย่างเด็ดขาดเท่ากับฉบับที่ใช้สองชื่อแรก ส่วนกลวิธีอื่นๆ ผู้วิจัยไม่พบว่ามีความแตกต่างในแง่ที่จะเป็นลีลาเฉพาะของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ

กลวิธีอีกอันหนึ่งที่มีความน่าสนใจ เนื่องจากมิได้เป็นเพียงแต่วิธีการทางภาษา แต่ยังเกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมอย่างเห็นได้ชัด คือ การอ้างคำกล่าวบุคคลอื่น ความน่าสนใจของกลวิธีนี้ไม่ได้อยู่เพียงแต่คำกล่าวที่เลือกมานำเสนอมีความเป็นลบอยู่แต่แรก แต่ความน่าสนใจยังอยู่ที่บุคคลที่กล่าวคำวิจารณ์นั้นๆ เนื่องจากพบว่ามีคนจากหลายกลุ่มที่เคลื่อนไหวต่อต้านวัดพระธรรมกาย เช่น กลุ่มชมรมพุทธชาวนำได้ นำโดยนายสะอาด เมฆรุ่งนภา นายแพทย์ประเวศ วสี เป็นต้น แต่คำกล่าวของบุคคลเหล่านี้มักปรากฏในวรรคนำ หรือในรายละเอียดหน้าใน ขณะที่คำกล่าวของพระพยอมได้รับการนำขึ้นในพาดหัวข่าว ด้วยขนาดตัวอักษรที่ใหญ่กว่าคำกล่าวของคนอื่นๆ ผู้วิจัยเห็นว่า ความน่าสนใจอันหนึ่ง นอกเหนือจากคำกล่าวของพระพยอมเองแล้ว คือ ความมีชื่อเสียงของพระพยอม ในฐานะที่เป็นนักพัฒนาชุมชน และให้การช่วยเหลือผู้ยากไร้ ซึ่งเป็นบทบาทใหม่ของพระสงฆ์ไทยในสังคมปัจจุบัน เป็นที่ทราบกันดีว่า วัดสวนแก้วเป็นที่ฝึกอา-ชีพให้กับชาวบ้านโดยรอบที่สนใจมีรายได้เสริม และยังเป็นที่พักพิงให้กับผู้ที่เดินทางเข้ามาหางานทำในเมือง จะเห็นได้ว่ากิจกรรมที่เกิดขึ้นที่วัดสวนแก้วมีลักษณะแตกต่างกับกิจกรรมที่วัดพระธรรมกาย และผู้คนที่ไปรวมกันที่วัดสวนแก้วส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย ซึ่งก็ต่างไปจากกลุ่มผู้ศรัทธาต่อวัดพระธรรมกายอีกเช่นกัน ดังที่ปรากฏในงานวิจัยของ Rungrawee Chalernsripinyorat (1999) ว่าโครงการต่างๆ ของวัดพระธรรมกายมุ่งแสวงหาผู้ศรัทธาที่เป็นชนชั้นกลาง ไม่ว่าจะเป็โครงการที่เกี่ยวกับการปฏิบัติธรรม หรือโครงการอสังหาริมทรัพย์ที่ก่อสร้างที่พักเพื่อขายให้กับผู้ศรัทธาที่ต้องการจะมีบ้านอยู่ใกล้วัด กิจกรรมต่างๆ ล้วนแล้วแต่มีไว้สำหรับผู้มีรายได้ ตั้งแต่รายได้ปานกลางจนถึงรายได้ดี การเลือกนำเสนอคำกล่าวของพระพยอมในพาดหัว จึงอาจเป็นการนำเสนอภาพความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งสอง คือ พระธัมมชโย และ พระพยอม หรือทำให้เห็น

ภาพความแตกต่างระหว่างวัดสวนแก้ว กับ วัดพระธรรมกาย แม้ว่าหนังสือพิมพ์อาจจะไม่ได้ตั้งใจก็ตาม แต่เมื่อคำกล่าวนี้ถูกเผยแพร่ออกสู่สายตาผู้อ่าน ย่อมอาจเกิดการเปรียบเทียบไปพร้อมๆ กับการรับรู้ว่าคุณพระพยอมพูดว่าอะไร และพระพยอมเป็นใคร ส่วนบุคคลอื่นๆ ที่ไม่ได้มีสถานภาพเป็นพระก็อาจทำให้น่าสนใจน้อยกว่า ยกเว้นกลุ่มของนายสะอาดที่มีวิธีการประท้วงที่ค่อนข้างจะรุนแรง ซึ่งหนังสือพิมพ์ให้ความสนใจนำเสนอเป็นพาดหัวข่าว

ตัวอย่าง

กริดเลือดเช่น 'มส.'

บุกวัดฉาว

ถอดจีวรธัมชโย

(สยามรัฐ 18 พ.ค. 42)

จะเห็นได้ว่า วิธีการนำเสนอของหนังสือพิมพ์มีการละตำแหน่งประธานในบทบาทผู้กระทำ ว่า ใครกริดเลือดเช่น มส. และ ใครบุกวัดฉาว (เพื่อถอดจีวรธัมชโย) อีกทั้งคำกล่าวที่เป็นข้อวิพากษ์วิจารณ์ของกลุ่มนายสะอาดก็ปรากฏในวรรคหน้า หรือในรายละเอียด ซึ่งต่างจากคำกล่าวของพระพยอมที่มักปรากฏในพาดหัว และไม่นิยมละชื่อของพระพยอมออก จึงทำให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ไม่เพียงให้ความสำคัญกับคำกล่าวหรือการแสดงออกของพระพยอม แต่ยังให้ความสำคัญกับตัวพระพยอมอีกด้วย หากละชื่อของพระพยอมออก ความน่าเชื่อถือในถ้อยคำเหล่านั้นก็จะลดลงด้วย และจะไม่เห็นภาพความแตกต่างระหว่างพระพยอมกับพระธัมชโย หรือภาพความแตกต่างระหว่างวัดสวนแก้วกับวัดพระธรรมกาย

นอกจากการอ้างคำกล่าวที่เป็นความคิดเห็นของบุคคลอื่นแล้ว หนังสือพิมพ์ยังมีการใส่ข้อคิดเห็นของตนลงไป ดังที่ได้แสดงตัวอย่างไว้ในกลวิธีการตีความ โดยมีการบอกเหตุผลหรือวัตถุประสงค์ของการกระทำให้เสร็จสรรพ ซึ่งจะทำให้การรายงานข่าวกลายเป็นการวิเคราะห์ข่าว

ส่วนกลวิธีที่ไม่ได้เป็นวิธีการทางภาษาโดยตรง แต่ผู้วิจัยได้ศึกษารวมเข้าไว้ในงานวิจัยนี้ด้วย คือการใส่เครื่องหมายและขนาดตัวอักษร ซึ่งเป็นการใช้สัญลักษณ์และวิธีการทางกราฟฟิก เนื่องจากเห็นว่ามีส่วนเสริมภาพในด้านลบของฝ่ายวัดพระธรรมกาย และมีความเกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาเป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งงานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลที่เป็นข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์ ซึ่งจัดว่าเป็นบริจเฉทการเขียน จึงย่อมจะมีความแตกต่างจากข่าวในวิทยุ หรือทางโทรทัศน์ ซึ่งเป็นบริจเฉทการพูด ผู้ประกาศข่าวอาจลงเสียงหนักเพื่อเน้นย้ำบางข้อความ หรือแสดงอาการเลิกคิ้ว เบ่งตา ซึ่งอาจเป็นการแสดงทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อเรื่องราวที่กำลังรายงานอยู่ ในขณะที่ผู้เขียนข่าวไม่สามารถ

ทำเช่นนั้นได้ แม้จะเขียนข่าวการระเบิด ก็ไม่สามารถให้เสียงความรุนแรงของการระเบิดได้ หรือ แม้แต่จะรายงานวาระเบิดที่ใช้มีอำนาจรุนแรง ก็ยังอาจสื่อความได้ไม่มากเท่ากับผู้ประกาศข่าวที่มีสีหน้าจริงจังซึ่งขังในขณะที่กล่าวข้อความเดียวกัน การใช้สัญลักษณ์ต่างๆ กำกับรูปภาพและวิธีการทางกราฟฟิกจึงเป็นวิธีการที่สำคัญอันหนึ่ง เนื่องจากมีส่วนในการถ่ายทอดทัศนคติต่อสิ่งที่กำลังพูดถึง และเกิดขึ้นไปพร้อมๆ กับการใช้ภาษา

เครื่องหมายกำกับอันหนึ่งที่พบในปริเฉทของหนังสือพิมพ์ไทย แต่ผู้วิจัยไม่ได้หยิบยกขึ้นอภิปราย เนื่องจากเห็นว่าตัวอย่างมีน้อย และยังไม่ชัดเจนว่าจะมีนัยทางลบ คือ เครื่องหมายขีดระหว่างวลี เช่น ไ้แวน-ทตตซีโว ซึ่งน่าจะเป็นเพียงการเชื่อมความธรรมดาๆ ในลักษณะเดียวกันกับคำสันธานว่า และ แต่ที่น่าสนใจ คือ การเชื่อมกริยาวลี ดังปรากฏในตัวอย่าง 49 และ 50

ตัวอย่าง 49

หาช่องฟันอาญา'ไชยบุญลย์

มท.1 ลั่น 'สีก'

จับยึดคุก-ห้ามประกัน

(มติชน 3 มิ.ย. 42)

ตัวอย่าง 50

ธัมมชโย' ไกล้คุก

'เสธ.' ฮีม

จับสีก-ห้ามประกัน

(สยามรัฐ 3 มิ.ย. 42)

ในข้อความว่า จับยึดคุก-ห้ามประกัน และ จับสีก-ห้ามประกัน ซึ่งล้วนเป็นมาตราจัดการกับเจ้าอาวาส ซึ่งได้แก่ การจับสีก การคุมขังหรือจับเข้าคุก และการห้ามประกันตัว (จนกว่าการพิจารณาคดีจะสิ้นสุด) การใส่เครื่องหมายดังนี้น่าจะเป็นการแสดงให้เห็นว่ามาตรการทั้งสองมีความสำคัญเท่าๆ กัน หากไม่ใส่เครื่องหมายเลย และนำเสนอเป็นข้อความต่อเนื่อง ความสำคัญอาจตกอยู่ที่มาตรการแรก เนื่องจากปรากฏสูญสายตาในการรับรู้ก่อนข้อความ ห้ามประกัน หนังสือพิมพ์อาจเรียกร้องให้ทำทั้งสองอย่าง และหนังสือพิมพ์ยังไม่มีกรเว้นช่องไฟระหว่างเครื่องหมายขีดกับวลีทั้งสอง (ดูภาคผนวกประกอบ) เหตุผลหนึ่งอาจเป็นเรื่องของพื้นที่บนหน้ากระดาษ ที่ทำให้ต้องเบียดข้อความกับเครื่องหมายให้ประชิดกัน ผู้วิจัยเห็นว่าการที่ข้อความมีความประชิดกันดังนี้ ซึ่งมีผลให้จังหวะการอ่านวลีทั้งสองมีความกระชับและรวดเร็ว น่าจะทำให้การจัดการกับเจ้าอาวาสพึงดูมีความเฉียบขาดหรือเด็ดขาดยิ่งขึ้น ไม่ใช่ค่อยๆ ทำ แต่

ทั้งหมดนี้อยู่ในคำกล่าวของพลตรีสนั่น ขจรประศาสน์ ซึ่งผู้วิจัยไม่ทราบว่าคุณลักษณะทำนองเสียง ขณะที่ให้สัมภาษณ์จะมีการลงเสียงหนักทั้งสองข้อความพอๆ กัน หรือมีสีหน้าจริงจังซึ่งขึงหรือไม่ จึงเป็นเพียงข้อสันนิษฐานของผู้วิจัย ว่าการใส่เครื่องหมายดังกล่าวเป็นการเพิ่มเติมความหมายให้กับรูปภาษา

ผลการวิจัยที่ได้จึงมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ ซิมป์สัน (Simpson 1993) ในเรื่องภาษากับมุมมองที่ว่า การเลือกใช้รูปแบบทางภาษาอย่างใดอย่างหนึ่งบ่งบอกถึงทัศนคติหรือความเห็นที่ผู้พูดมีต่อสิ่งที่เขากำลังพูดถึง และมีผลต่อภาพแทนที่ได้ ทำให้บุคคลหรือเหตุการณ์ที่กำลังพูดถึงมีรูปลักษณะเฉพาะ ซึ่งจากการศึกษาการใช้ภาษาของหนังสือพิมพ์ในงานวิจัยนี้พบว่า กลวิธีทางภาษาต่างๆ ข้างต้น เมื่อนำมาใช้ร่วมกันในการถ่ายทอดเรื่องราวที่เกี่ยวกับวัดพระธรรมกาย มีผลทำให้ภาพแทนโดยรวมของฝ่ายวัดพระธรรมกายที่ได้เป็นกลุ่มบุคคลที่เป็นอันตรายต่อทั้งสังคมและพุทธศาสนา เนื่องจากไม่เพียงถูกนำเสนอว่าเป็นกลุ่มความเชื่ออย่างอื่นที่บ่อนทำลายพุทธศาสนา แต่ยังมีลักษณะที่ไม่น่าไว้วางใจ และชอบทำทนายสถาบันสำคัญ ในสังคมไทยอีกด้วย

ผลการวิจัยที่ได้ยังมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ แฟร์เคลาฟ (Fairclough 1995) ที่ว่าวาทกรรมสื่อมีอิทธิพลต่อความเป็นไปในสังคม ทั้งในการผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และตอกย้ำค่านิยมความเชื่อบางอย่างให้คงอยู่ เนื่องจากพบว่าในการนำเสนอข่าวดังกล่าว หนังสือพิมพ์ไม่เพียงแสดงการต่อต้านฝ่ายวัดพระธรรมกาย โดยไม่ยอมรับสถานภาพความเป็นพุทธของฝ่ายวัดพระธรรมกาย แต่ในขณะเดียวกันก็มีส่วนตอกย้ำและสนับสนุนความเชื่อหลักในแนวจารีตเถรวาทที่ว่าอะไรควรทำ และอะไรไม่ควรทำ เช่น พระสงฆ์ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับเรื่องทางโลก ไม่ว่าจะเรื่องทางธุรกิจ หรือการยุ่งเกี่ยวกับสตรีเพศ และยังแสดงให้เห็นถึงความเชื่อถือในเรื่องของอำนาจ คือ การยอมรับในอำนาจของสถาบันสำคัญๆ ในสังคมไทย เช่นที่หนังสือพิมพ์มองฝ่ายวัดพระธรรมกายในทางลบว่ามีลักษณะกระด้างกระเดื่อง ชอบทำทนายสถาบันสำคัญๆ หรือทำทนายผู้นำสูงสุดของสถาบันดังกล่าว อันเป็นความประพฤติที่ไม่เหมาะสม

จากการศึกษาวาทกรรมสื่อที่เกี่ยวกับวัดพระธรรมกายนี้ ไม่เพียงทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมุมมองทางลบที่หนังสือพิมพ์มีต่อฝ่ายวัดพระธรรมกาย แต่ยังทำให้เห็นว่าการใช้ภาษามีความเกี่ยวข้องโยงกับบริบททางสังคมเป็นอย่างดี และภาษามีบทบาทในแง่จิตวิทยาต่อคนในสังคม เนื่องจากภาษามีได้เป็นเครื่องมือที่มีอยู่อย่างอิสระ แต่ได้แบกเอาความเชื่อไว้ด้วย เมื่อถูกนำมาใช้สร้างภาพแทนเหตุการณ์หนึ่งๆ เผยแพร่สู่คนหมู่มาก ย่อมมีส่วนเน้นย้ำ

ความเชื่อดังกล่าวหรือเป็นการผลิตซ้ำ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับในวงกว้างต่อไป ในขณะที่เดียวกันก็ปิดกันหรือต่อต้านความเชื่ออย่างอื่นที่ต่างออกไปที่อาจทำให้เกิดความแตกแยกทางสังคมได้

ข้อเสนอแนะ

นอกเหนือจากการเลือกศึกษาบริเฉทของหนังสือพิมพ์ไทยแล้ว ยังอาจเลือกศึกษาบริเฉทของหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษที่น่าเสนอข่าวเดียวกันนี้ โดยศึกษาเปรียบเทียบมุมมองระหว่างหนังสือพิมพ์ภาษาไทยกับหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ หรือศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมุมมองในหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษแต่เพียงอย่างเดียว

และตัวอย่างข่าวอื่นๆ ที่นอกเหนือจากข่าวทางด้านศาสนา เช่น ข่าวการเมือง ก็สามารถนำมาศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับมุมมองได้เช่นกัน เนื่องจากผู้วิจัยสังเกตพบว่าการกล่าวถึงนักการเมืองไทย สื่อมวลชนมิได้ปฏิบัติต่อคนเหล่านั้นเหมือนกันหมด เช่น มีการให้สัมภาษณ์หรือฉายาให้กับนักการเมืองบางท่าน หรือมีการใช้คำสรรพนามอ้างถึงบุคคลเหล่านั้นต่างๆ กันไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์. 2542. ปริเฉทที่แข่งขันกัน : การเสนอภาพชนกลุ่มน้อยของสื่อมวลชน. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง “ควันทงจากการประชุมไทยศึกษานานาชาติ ครั้งที่ 7”. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์จิรา แผ่สุวรรณ. 2539. กระบวนการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนกรณีพระยันตระ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาสื่อสารมวลชน. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฟาร. 2542. วาทกรรมการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและผลิตตำรามหาวิทยาลัยเกริก.
- ณรงค์ศักดิ์ ศรีทานันท์. 2533. เนื้อหาข่าวและแนวทางการคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการหนังสือพิมพ์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชีพ ปุญญานุภาพ. 2515. พระไตรปิฎกฉบับประชาชน. เล่มที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร : เกษมบรรณกิจ
- อภิญา เพ็องฟูสกุล. 2541. ศาสนทัศน์ของชุมชนเมืองสมัยใหม่ : ศึกษากรณีวัดพระธรรมกาย. วารสารพุทธศาสนศึกษา 5.1 : 4-88.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2533. ความเชื่อและศาสนาในสังคมไทย. เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

ภาษาอังกฤษ

- Brown and Yule. 1987. Discourse analysis. London : Cambridge University Press.
- Berelson, Bernard. 1971. Content Analysis in Communication Research. New York : Hafner Publishing.
- Bohle, H Robert. 1987. Negativism as News Selection Predictor. Journalism Quarterly (winter).
- Chalernsripinyorat, Rungrawee. 1999. Doing the business of faith : The Capitalistic Dhammakaya. Paper for presentation at the Seventh International Conference on Thai studies, The University of Amsterdam, Netherland.
- Clark, Kate. 1992. The linguistics of blame : Representations of women in The Sun's reporting of crimes and sexual violence. In Michael Toolan, eds, pp. 208-224. London : Routledge.

- Fairclough, N. 1989. Language and power. London : Longman.
- Fairclough, N. 1995. Media discourse. London : Edward Arnold.
- Halliday, M.A.K. and Hasan, R. 1976. Cohesion in English. London : Edward Arnold.
- Hoover, Stewart. 1998. Religion in the news. California : SAGE.
- Schiffirin, D. 1987. Discourse markers. New York : Cambridge University Press.
- Simpson, Paul. 1993. Language, ideology and point of view. London : Routledge.
- Van Dijk, T.A. 1995. Discourse semantics and ideology. *Discourse and society* 6(2) : 243-289.
- Van Dijk, T.A., ed. 1997. Discourse as social interaction. London : SAGE Publication Id.
- Van Dijk, T.A. 1998. Ideology. London : SAGE Publication Id.
- Wortham, Stanton and Locher, Michael. 1996. Voicing on the news : An analytic technique for studying media bias. *Text* 16.4 : 557-585

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศีลของพระสงฆ์

ศีลของพระสงฆ์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อห้าม หากละเมิดแล้วจะถือว่ามีความผิด หรือที่เรียกว่า อาบัติ มีจำนวนทั้งสิ้น 227 ข้อ ได้รับการบันทึกไว้ในพระวินัยปิฎกฉบับภาษาบาลี¹ ในเล่มที่ 1 จำนวน 19 ข้อ และเล่มที่ 2 อีก 208 ข้อ สุชีพ ปุญญานุภาพ ได้แปลและย่อความพระวินัยปิฎกเล่มที่ 1 และเล่มที่ 2 ลงเหลือหนึ่งเล่ม โดยได้ตัดคำอธิบายเหตุที่มาของการบัญญัติศีลบางข้อ และเหตุการณ์ตัวอย่างอื่นๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังการบัญญัติ แต่ยังคงแบ่งหมวดหมู่และลำดับข้อวินัยตามฉบับภาษาบาลี ดังนี้

ศีลจำนวน 19 ข้อแรก แบ่งย่อยเป็น 3 หมวด ดังนี้

1. ปาราชิก ว่าด้วยข้อห้ามสำคัญ ที่หากล่วงละเมิดแล้วจะขาดจากความเป็นพระทันที มี 4 ข้อ
2. สังฆาทิเสส ว่าด้วยข้อห้ามสำคัญรองลงมา ซึ่งบางส่วนยังคงเกี่ยวเนื่องจากข้ออาบัติปาราชิก มีจำนวน 13 ข้อ
3. อนิยต ว่าด้วยข้อห้ามเกี่ยวกับการพบปะพูดคุยกับสตรีเพศในสถานที่ที่ไม่เหมาะสม มี 2 ข้อ

ศีลจำนวน 208 ข้อ แบ่งย่อยเป็น 5 หมวด ดังนี้

1. นิสสัคคิยกัณฑ์ ว่าด้วยข้อห้ามที่เกี่ยวกับจีวร เครื่องลาด บาตร และผ้าอาบน้ำฝน มีทั้งสิ้น 30 ข้อ
2. ปาจิตติยกัณฑ์ ว่าด้วยข้อห้ามในเรื่องของวาจา การตัดต้นไม้ การปฏิบัติตนต่อภิกษุณี การฉันอาหาร การปฏิบัติตัวในการเดินทาง มีจำนวน 92 ข้อ
3. ปาฏิเทศนียกัณฑ์ ว่าด้วยข้อห้ามในเรื่องการรับถวายอาหารจากภิกษุณีและคฤหัสถ์ มี 4 ข้อ
4. เสขิยกัณฑ์ ว่าด้วยวัตรปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ เช่น การนุ่งห่มจีวรต้องให้เรียบร้อย ต้องสำรวจกิริยาท่าทางในยามเดินและนั่ง มีจำนวน 75 ข้อ
5. ธรรมสำหรับระงับอธิกรณ์ ว่าด้วยข้อปฏิบัติในการระงับเหตุวิวาท หรือข้อขัดแย้งในหมู่สงฆ์ มี 7 ข้อ

และต่อไปนี้จะกล่าวถึงเฉพาะเนื้อหาของศีลแต่ละข้อ ซึ่งผู้วิจัยยังคงแบ่งหมวดหมู่ตามต้นฉบับ

¹ * พระวินัยปิฎกฉบับภาษาบาลี มีจำนวนทั้งสิ้น 8 เล่ม แต่ละเล่มมีเนื้อหา ดังนี้

เล่มที่ 1 - 2 กล่าวถึง ศีลของภิกษุ จำนวน 227 ข้อ และเหตุที่มาของการบัญญัติ รวมทั้งเล่าเหตุการณ์ตัวอย่างอื่นๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังการบัญญัติ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้พิจารณาตัดสินเป็นกรณีๆ ไป

เล่มที่ 3 กล่าวถึง ศีลของภิกษุณี จำนวน 311 ข้อ และเหตุที่มาของการบัญญัติ รวมทั้งเล่าเหตุการณ์ตัวอย่างอื่นๆ ที่เกิดขึ้นภายหลังการบัญญัติ ซึ่งพระพุทธเจ้าได้พิจารณาตัดสินเป็นกรณีๆ ไป

เล่มที่ 4 - 5 กล่าวถึง กิจที่สงฆ์ต้องกระทำเป็นประจำ เช่น การจำพรรษา

เล่มที่ 6 - 7 กล่าวถึง กิจอื่นๆ ที่สำคัญรองลงมาที่สงฆ์ควรกระทำ

เล่มที่ 8 เป็นการอภิปรายถาม-ตอบ ข้อเบ็ดเตล็ดเกี่ยวกับพระธรรมวินัยทั้งหมดข้างต้น

ปาราชิก เป็นข้ออาบัติร้ายแรง หากล่วงละเมิดแล้วจะทำให้ขาดจากความเป็นพระในทันที และไม่อาจกลับเข้ามาบวชใหม่ได้อีก มีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่

1. ห้ามเสพเมถุน
2. ห้ามลักทรัพย์หรือถือเอาของที่เจ้าของเขาไม่ได้ให้ ราคาตั้งแต่ 5 มาสก
3. ห้ามฆ่าคน
4. ห้ามอวดอุตตริมนุสสรธรรมที่ไม่มีในตน

สังฆาทิเสส มีจำนวน 13 ข้อ ได้แก่

1. ห้ามทำให้น้ำอสุจิสลื่อน
2. ห้ามจับต้องกายหญิง
3. ห้ามพูดจาเกี้ยวหญิง
4. ห้ามพูดล่อให้หญิงบำเรอตนด้วยกาม
5. ห้ามชักสือให้ชายหญิงเป็นผัวเมียกัน
6. ห้ามขอเอาสิ่งต่างๆ จากคฤหัสถ์มาสร้างกุฏิให้ใหญ่โตเกินประมาณ คือ ยาวไม่เกิน 12 คืบ และกว้างไม่เกิน 7 คืบ
7. ห้ามสร้างวิหารขนาดใหญ่โดยสงฆ์ทั้งหลายมิได้กำหนดที่ (กรณีมีทายกสร้างถวายให้ จำเป็นต้องให้ภิกษุทั้งหลายรับรู้ และกำหนดขนาดพื้นที่)
8. ห้ามกล่าวหาภิกษุอื่นว่าอาบัติปาราชิกโดยไม่มีมูล
9. ห้ามอ้างเลศโจทอาบัติ (แต่งเรื่องสมมุติขึ้น แล้วปล่อยข่าวให้คนอื่นเข้าใจผิด เขาไปบอกต่อๆ ว่าพระรูปหนึ่งต้องอาบัติ)
10. ห้ามทำให้สงฆ์แตกแยก
11. ห้ามสนับสนุนผู้ที่ทำให้สงฆ์แตกแยก
12. ห้ามเป็นคนว่ายากสอนยาก
13. ห้ามประจบคฤหัสถ์

อนियต มีจำนวน 2 ข้อ ได้แก่

1. ห้ามภิกษุนั่งในที่ลับตากับหญิงสองต่อสอง
2. ห้ามภิกษุนั่งในที่ลับหูกับหญิงสองต่อสอง

นิสสัคคียปาจิตติย มีจำนวน 30 ข้อ แบ่งเป็น 3 วรรค ได้แก่ จีวรวรรค โกลิยวรรค และปัตตวรรค

จิวรรค มีจำนวน 10 ข้อ

1. ห้ามเก็บจิวรที่เกินจำเป็นไว้นานเกิน 10 วัน
2. ห้ามภิกษุอยู่โดยปราศจากไตรจีวรแม้เพียงคืนเดียว
3. ห้ามเก็บผ้าที่จะทำจีวรไว้เกินกำหนด
4. ห้ามใช้นางภิกษุณีที่ไม่ใช่ญาติซักผ้าจีวรที่ใช้แล้ว
5. ห้ามรับจีวรจากมือนางภิกษุณีที่ไม่ใช่ญาติ เว้นไว้แต่แลกเปลี่ยนกัน
6. ห้ามขอจีวรจากคฤหัสถ์ผู้ไม่ใช่ญาติและไม่ใช่ผู้ปวารณา
7. ห้ามขอเกินผ้าห่มผ้าห่มจากคฤหัสถ์ แม้ผู้นั้นจะปวารณาให้รับจีวรมากฝันได้ก็ตาม
8. ห้ามขอให้ผู้ถวายผ้าจีวรถวายจีวรที่ดีกว่าหรือมีราคาแพงกว่าที่เขากำหนดไว้แต่เดิม
9. ห้ามภิกษุพุดให้คฤหัสถ์หลายคนรวมทุนกันเข้าเป็นอันเดียวกันเพื่อซื้อจีวรที่แพงกว่าหรือดีกว่าที่เขา กำหนดไว้เดิม
10. ถ้าคฤหัสถ์นำทรัพย์มาถวายเพื่อเป็นค่าจีวร โดยมอบไว้กับไวยาวัจกรผู้เป็นธุระแทนภิกษุ หากภิกษุ ต้องการจีวร ให้ทวงถามจากไวยาวัจกรได้ไม่เกิน 3 ครั้ง หากยังไม่ได้จีวร ให้ไปยื่นแต่พอให้เขาเห็นได้ ไม่เกิน 6 ครั้ง

โกสยวรรค มีจำนวน 10 ข้อ

1. ห้ามทำเครื่องปั้น เจือด้วยไหม
2. ห้ามทำเครื่องปั้น ด้วยชนเจียม (ชนแพะ ชนแกะ) สีดำล้วน
3. ห้ามใช้ชนเจียมดำเกิน 2 ส่วน ใน 4 ส่วน เมื่อทำเครื่องปั้น
4. ห้ามทำเครื่องปั้นอันใหม่ เมื่อยังใช้ของเก่าไม่เกิน 6 ปี
5. หากเมื่อทำของใหม่ ให้ตัดของเก่าปกลงไปด้วย (เพื่อทำลายให้เสียสี)
6. ห้ามนำชนเจียมติดตัวไปด้วยเกิน 3 โยชน์
7. ห้ามใช้นางภิกษุณีที่ไม่ใช่ญาติทำความสะอาดชนเจียม
8. ห้ามรับเงินทอง
9. ห้ามทำการซื้อขาย ด้วยรูปียะ (เงินทอง หรือของที่กำหนดใช้แลกเปลี่ยนแทนเงิน)
10. ห้ามซื้อขายโดยการให้ของแลกเปลี่ยน

ปัตตวรรค มีจำนวน 10 ข้อ

1. ห้ามเก็บบาตรไว้เกิน 1 ลูก นานเกิน 10 วัน
2. ห้ามขอบาตรใหม่ เมื่อบาตรที่ใช้ยังเป็นแผลยังไม่เกิน 5 แห่ง
3. ห้ามเก็บเภสัช 5 (เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย) ไว้นานเกิน 7 วัน

4. ห้ามแสวงหาและทำผ้าอาบน้ำฝนก่อนกำหนด
5. ห้ามชิงจิวรที่ยกให้ภิกษุอื่นไปแล้วคืนกลับมา
6. ห้ามขอด้ายเอามาทอจิวร
7. ห้ามไปกำหนดให้ช่างทอให้ดีขึ้น
8. ห้ามเก็บผ้าจ่านำพรรษาไว้เกินกำหนด
9. ห้ามภิกษุที่อยู่ป่า เก็บจิวรไว้ในบ้านเกิน 6 คืบ
10. ห้ามน้อมลากสงฆ์มาเพื่อตน (เช่น บอกให้คฤหัสถ์ใส่บาตรหรือถวายภัตตาหารให้ตน)

ปาจิตติยกัณฑ์ มีจำนวน 92 ข้อ แบ่งเป็น 9 วรรค ได้แก่ มุสาวาทวรรค ฎตคามวรรค โอวาทวรรค โภชน-วรรค อเจลกวรรค สุราปานวรรค สัปปานกวรรค สหรัหมิกวรรค รตนวรรค

มุสาวาทวรรค มีจำนวน 10 ข้อ

1. ห้ามพูดปด
2. ห้ามด่า
3. ห้ามพูดส่อเสียด
4. ห้ามกล่าวธรรมพร้อมกับผู้ไม่ได้บวชในขณะสอน
5. ห้ามนอนร่วมกับผู้มีใช้ภิกษุ เกิน 3 คืบ (กรณีมีอุบาสกมาฟังธรรมและนอนค้ำที่วัด)
6. ห้ามนอนร่วมกับผู้หญิง
7. ห้ามแสดงธรรมสองต่อสองกับผู้หญิง
8. ห้ามบอกคุณวิเศษที่มีจริงแก่ผู้ที่ไม่ได้บวช
9. ห้ามบอกอาบัติชั่วหยาบของภิกษุแก่ผู้ที่ไม่ได้บวช (ห้ามประจานพระที่ต้องอาบัติต่อหน้าอุบาสก)
10. ห้ามขุดดินหรือใช้ให้ผู้อื่นขุดแทน

ฎตคามวรรค มีจำนวน 10 ข้อ

1. ห้ามทำลายต้นไม้
2. ห้ามพูดเฉไฉเมื่อถูกสอบสวน
3. ห้ามติเตียนภิกษุผู้ทำการสงฆ์โดยชอบ
4. ห้ามทิ้งเตียงตั้งของสงฆ์ไว้กลางแจ้ง
5. ห้ามปล่อยที่นอนทิ้งไว้ไม่เก็บ
6. ห้ามนอนแทรกภิกษุผู้เข้าไปอยู่ก่อน
7. ห้ามจุดกระชากภิกษุออกจากวิหารของสงฆ์
8. ห้ามนั่งนอนทับเตียงตั้งที่อยู่ชั้นบน

9. ห้ามพอกหลังคาวิหารเกิน 3 ชั้น
10. ห้ามเอาน้ำที่มีตัวสัตว์รดหญ้าหรือดิน

โอวาทวรรค มีจำนวน 10 ข้อ

1. ห้ามสอนนางภิกษุณี โดยมีได้รับมอบหมาย
2. ห้ามสอนนางภิกษุณีตั้งแต่อาทิตย์ตกดิน
3. ห้ามไปสอนนางภิกษุณีถึงที่อยู่
4. ห้ามติเตียนภิกษุณีว่าสอนนางภิกษุณีเพราะเห็นแก่ลาภ
5. ห้ามให้จิวรแก่นางภิกษุณี ผู้มิใช่ญาติ
6. ห้ามเย็บจิวรให้นางภิกษุณีผู้มิใช่ญาติ
7. ห้ามเดินทางไกลร่วมกับนางภิกษุณี
8. ห้ามชวนนางภิกษุณีเดินทางด้วยเรือลำเดียวกัน (ภายหลังทรงผ่อนผันกรณีนั่งข้ามฟาก)
9. ห้ามฉันอาหารที่นางภิกษุณีไปแคะให้เขาถวาย
10. ห้ามนั่งในที่ลับสองต่อสองกับนางภิกษุณี

โภชนวรรค มีจำนวน 10 ข้อ

1. ห้ามฉันอาหารในโรงพักเดินทางเกิน 1 มื้อ
2. ห้ามฉันอาหารรวมกลุ่ม (ตั้งแต่ 4 รูปขึ้นไป ภายหลังทรงผ่อนผันกรณีภิกษุอาพาธ ไม่ได้ออกบิณฑบาต จำเป็นต้องขอฉันอาหารร่วมกับพระรูปอื่น และกรณีอื่นๆ อีก เช่น เมื่อประชุมกันจำนวนมาก)
3. เมื่อรับนิมนต์ที่หนึ่งๆ แล้ว ห้ามไปฉันอาหารที่อื่นก่อน
4. ห้ามรับบิณฑบาตเกิน 3 บาตร
5. ห้ามฉันอีกเมื่อได้ฉันในที่นิมนต์เสร็จแล้ว
6. ห้ามพูดให้ภิกษุที่ฉันแล้วฉันอีกเพื่อจับผิด
7. ห้ามฉันอาหารในเวลาวิกาล
8. ห้ามฉันอาหารที่เก็บไว้ค้างคืน
9. ห้ามขออาหารประณีตมาเพื่อตนเอง (เว้นไว้แต่อาพาธ)
10. ห้ามฉันอาหารที่ไม่ได้รับประเคน

อเจลกวรรค มีจำนวน 10 ข้อ

1. ห้ามยื่นอาหารด้วยมือให้ซีเปลือยและนักบวชอื่นๆ
2. ห้ามชวนภิกษุไปบิณฑบาตด้วยแล้วไล่กลับ

3. ห้ามเข้าไปแทรกแซงในสกุลที่มีคน 2 คน (กรณีเข้าไปในบ้านที่สามีภริยากำลังนั่งอยู่ด้วยกัน)
4. ห้ามนั่งในที่ลับมีที่กำบังกับมาตุคาม (กรณีไปยังเรือนสหาย พบแต่ภริยาสหาย)
5. ห้ามนั่งในที่ลับหูสองต่อสองกับมาตุคาม (กรณีไปยังเรือนสหาย พบแต่ภริยาสหาย)
6. ห้ามรับนิมนต์แล้วไปที่อื่นไม่บอกลา
7. ห้ามขอของเกินกำหนดเวลาที่เขาอนุญาตไว้
8. ห้ามไปดูกองทัพที่ยกไป
9. ห้ามพักอยู่ในกองทัพเกิน 3 คืน
10. ห้ามดูเขารบกันเมื่อไปในกองทัพ

สุราปานวรรค มีจำนวน 10 ข้อ

1. ห้ามดื่มสุราเมรัย
2. ห้ามจี้ภิกษุ
3. ห้ามว่ายนํ้าเล่น
4. ห้ามแสดงความไม่เชื่อเพื่อในวินัย
5. ห้ามหลอกภิกษุให้กลัว
6. ห้ามก่อไฟผิง (แต่ผิงไฟที่คนอื่นเขาก่อไว้แล้ว ไม่ผิด)
7. ห้ามอาบน้ำบ่อยๆ เว้นแต่มีเหตุจำเป็น
8. ให้ทำเครื่องหมายเครื่องนุ่งห่ม
9. วิภังค์ไว้แล้วจะใช้ต้องถอนก่อน
10. ห้ามเล่นซ่อนับริชาของภิกษุอื่น

สัปปาณกวรรค มีจำนวน 10 ข้อ

1. ห้ามฆ่าสัตว์
2. ห้ามใช้น้ำที่มีตัวสัตว์
3. ห้ามรื้อฟื้นอธิการณที่ชำระเป็นธรรมแล้ว
4. ห้ามปกปิดอาบัติชั่วหยาบของภิกษุอื่น
5. ห้ามบวชบุคคลอายุไม่ถึง 20
6. ห้ามชวนพ่อค้าที่หนีภาษีเดินทางร่วมกัน
7. ห้ามชวนผู้หญิงเดินทางร่วมกัน
8. ห้ามกล่าวตู่พระธรรมวินัย
9. ห้ามคบภิกษุผู้กล่าวตู่พระธรรมวินัย
10. ห้ามคบสามเณรผู้กล่าวตู่พระธรรมวินัย

สหัมมิกวรรค มีจำนวน 12 ข้อ

1. ห้ามพูดไกลเมื่อทำผิดแล้ว
2. ห้ามกล่าวติเตียนสิกขาบท
3. ห้ามพูดแก้ตัวว่าเพิ่งรู้ว่ามิในปาฏิโมกข์
4. ห้ามทำร้ายร่างกายภิกษุ
5. ห้ามเจือมือจะทำร้ายภิกษุ
6. ห้ามโจทภิกษุด้วยอาบัติสังฆาทิเสสไม่มีมูล
7. ห้ามก่อความรำคาญแก่ภิกษุอื่น
8. ห้ามแอบฟังความของภิกษุผู้ทะเลาะกัน
9. เมื่อให้ฉันทะแล้ว ห้ามพูดติเตียนภายหลัง
10. ขณะกำลังประชุมสงฆ์ห้ามลุกไปโดยไม่ให้ฉันทะ
11. ร่วมประชุมกับสงฆ์แล้ว ห้ามมาพูดติเตียนภายหลัง
12. ห้ามน้อมลาภสงฆ์มาเพื่อบุคคล (ที่เป็นพรรคพวกของตน)

รัตนวรรค มีจำนวน 10 ข้อ

1. ห้ามเข้าไปในตำหนักชั้นในของพระราชา
2. ห้ามเก็บของมีค่าที่ตกอยู่
3. จะไปบ้านในเวลาวิกาลต้องบอกลาภิกษุก่อน
4. ห้ามทำกล่องเข็มด้วยกระดูก งา เขาสัตว์
5. ห้ามทำเตียงตั้งมีเท้าสูงเกินประมาณ
6. ห้ามทำเตียงตั้งหุ้มด้วยนุ่น
7. ห้ามทำผ้าปูนั่งมีขนาดเกินประมาณ
8. ห้ามทำผ้าปิดผีมีขนาดเกินประมาณ
9. ห้ามทำผ้าอาบน้ำฝนมีขนาดเกินประมาณ
10. ห้ามทำจีวรมีขนาดเกินประมาณ

ปาฏิเทศนียกัณฑ์ มีจำนวน 4 ข้อ ได้แก่

1. ห้ามรับของเคี้ยวของฉันจากมือนางภิกษุณีมาฉัน
2. ให้โล่นางภิกษุณีที่มายุ่งให้เขาถวายเป็นอาหาร
3. ห้ามรับอาหารในสกุลที่สงฆ์สมมติว่าเป็นเสขะ
4. ห้ามรับอาหารที่เขาไม่ได้จัดไว้ก่อนเมื่ออยู่ป่า

เสขียกัณฑ์ ว่าด้วยวัตรและจรรยา มารยาทที่ภิกษุจะต้องปฏิบัติหรือห้ามปฏิบัติ มีจำนวนทั้งสิ้น 75 ข้อ แบ่งออกเป็น 4 หมวด ได้แก่ สาธูป โภชนปฏิสังขต วัมมเทศนาปฏิสังขต และปกิณณกะ

สาธูป มีจำนวน 26 ข้อ ว่าด้วยเรื่องการนุ่งห่มจีวร และการสำรวจมกิริยาท่าทาง

1. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักนุ่งผ้าให้เรียบร้อย
2. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักห่มผ้าให้เรียบร้อย
3. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักปิดกายด้วยดียามไปในบ้าน
4. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักปิดกายด้วยดียามนั่งในบ้าน
5. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักระวังมือเท้าด้วยดียามไปในบ้าน
6. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักระวังมือเท้าด้วยดียามนั่งในบ้าน
7. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักมีตาทอดลงยามไปในบ้าน
8. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักมีตาทอดลงยามนั่งในบ้าน
9. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เวกผ้ายามไปในบ้าน
10. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เวกผ้ายามนั่งในบ้าน
11. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่หวัระยามไปในบ้าน
12. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่หวัระยามนั่งในบ้าน
13. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่พุดเสียงดังยามไปในบ้าน
14. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่พุดเสียงดังยามนั่งในบ้าน
15. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่โคลงกายยามไปในบ้าน
16. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่โคลงกายยามนั่งในบ้าน
17. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ไกวแขนยามไปในบ้าน
18. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ไกวแขนยามนั่งในบ้าน
19. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่สั่นศีรษะยามไปในบ้าน
20. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่สั่นศีรษะยามนั่งในบ้าน
21. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เอามือค้ำกายยามไปในบ้าน
22. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เอามือค้ำกายยามนั่งในบ้าน
23. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เอาผ้าคลุมศีรษะยามไปในบ้าน
24. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เอาผ้าคลุมศีรษะยามนั่งในบ้าน
25. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เดินกระโหรงเท้าไปในบ้าน
26. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่นั่งรัดเข่าในบ้าน

โภชนปฏิบัติสังยุต มีจำนวน 30 ข้อ ว่าด้วยเรื่องการรับบิณฑบาต และการฉันอาหาร

1. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักรับบิณฑบาตโดยเคารพ
2. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เมื่อรับบิณฑบาต เราจักแลดูแต่ในบาตร
3. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักรับแกงพอสสมควรแก่ข้าวสุก
4. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักรับบิณฑบาตแต่พอสอดขอบปากบาตร
5. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักฉันบิณฑบาตโดยเคารพ
6. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เมื่อฉันบิณฑบาต เราจักแลดูแต่ในบาตร
7. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ขูดข้าวสุกให้แห้ง
8. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักฉันแกงพอสสมควรแก่ข้าวสุก
9. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ขยำข้าวสุกแต่ยอดลงไป
10. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่กลบแกงหรือกับข้าวด้วยข้าวสุก เพราะอยากจะได้มาก
11. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราไม่เจ็บไข่ จักไม่ขอแกงหรือข้าวสุก เพื่อประโยชน์แก่ตนมาฉัน
12. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ดูบาตรของผู้อื่นด้วยคิดจะยกโทษ
13. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ทำคำข้าวให้ใหญ่นัก
14. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักทำคำข้าวให้กลมกล่อม
15. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เมื่อคำข้าวยังไม่ถึงปาก เราจักไม่อ้าปากไว้ทำ
16. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เมื่อฉันอยู่ เราจักไม่เอานิ้วมือสอดเข้าปาก
17. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เมื่อข้าวอยู่ในปาก เราจักไม่พุด
18. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่โยนคำข้าวเข้าปาก
19. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันกัดคำข้าว
20. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันทำระฟุ้งแก้มตุ่ย
21. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันพลางสะบัดมือพลาง
22. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันไปเรื่อยเมล็ดข้าวให้ตกลงในบาตรหรือในที่นั้นๆ
23. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันแลบลิ้น
24. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันดั่งจับๆ
25. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันดั่งชูดๆ
26. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันเลียมือ
27. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันเลียบาตร²
28. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่ฉันเลียริมฝีปาก

² ภาชนะที่ใช้เป็นบาตรในสมัยพุทธกาลมีขนาดตื้นกว่าในปัจจุบันมาก

29. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เอามือเปื้อนจับภาชนะน้ำ
30. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่เอาน้ำล้างบาตรมีเมล็ดข้าวเทลงในบ้าน

อัมมเทสนาปฏิสังขต มีจำนวน 16 ข้อ ว่าด้วยเรื่องการแสดงธรรมแก่บุคคลในสภาพการณ์ต่างๆ

1. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ ที่มีรุมในมือ
2. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนที่มีไม้พลองในมือ
3. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนที่มีศัตราในมือ
4. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนที่มีอาวุธในมือ
5. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนที่สวมเชียงเท้า
6. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนที่สวมรองเท้า
7. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนที่เป็นในยาน
8. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนที่อยู่บนที่นอน
9. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนที่นั่งรัดเข่า
10. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนที่พันศีรษะ
11. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนที่คลุมศีรษะ
12. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เรานั่งอยู่บนแผ่นดิน เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ที่นั่งบนอาสนะ
13. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เรานั่งบนอาสนะต่ำ เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ที่นั่งบนอาสนะสูง
14. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เรายืนอยู่ เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ผู้นั่งอยู่
15. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราเดินไปข้างหลัง เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ผู้เดินไปข้างหน้า
16. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราเดินไปนอกทาง เราจักไม่แสดงธรรมแก่คนไม่เป็นไข้ผู้ไปในทาง

ปกิณณกะ มีจำนวน 3 ข้อ ว่าด้วยเรื่องการขบถ่าย

1. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราไม่เป็นไข้ จักไม่ยื่นถ้ายอุจจาระ ถ้ายีสสาวะ
2. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราไม่เป็นไข้ จักไม่ถ้ายอุจจาระ ถ้ายีสสาวะ บ้วนขะพะ ลงในของเขียว
3. ภิกษุพึงทำความศึกษาว่า เราไม่เป็นไข้ จักไม่ถ้ายอุจจาระ ถ้ายีสสาวะ บ้วนขะพะ ลงในน้ำ

ธรรมสำหรับระงับอธิกรณ์ มี 7 ข้อ

1. สัมมุขาวินัย การระงับอธิกรณ์ในที่พร้อมหน้า (บุคคล วัตถุ และธรรม)
2. สติวินัย การระงับอธิกรณ์ด้วยยกให้พระอรหันต์เป็นผู้มีสติ
3. อมูพหวินัย การระงับอธิกรณ์ด้วยยกประโยชน์ให้ในขณะเป็นบ้า
4. ปฏิญญาตกรณะ การระงับอธิกรณ์ด้วยถือตามคำรับของจำเลย

5. เภยยศิกา การระงับอธิกรณ์ด้วยถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ
6. ตัสสปายศิกา การระงับอธิกรณ์ด้วยการลงโทษแก่ผู้ผิด
7. ตินวัตถารกะ การระงับอธิกรณ์ด้วยให้ประนีประนอม หรือเลิกแล้วกันไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 9 พฤษภาคม 2542

นักคิดที่คิด 1,700 ไร่-ไร่ผล
ของขบโมขบมา
พระพยอมชี ไชยมูลย์'พิศ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 31 พฤษภาคม 2542

‘พระพยอม’จับลด ไชยบูลย์นัยกพุทธ

ประกาศในวันวิสาขะ
ยันนิพพานเป็นอัตตา

สมเด็จพระสังฆราชเปิดให้ประชาชนเข้าเฝ้า
ได้ตั้งแต่ 1 มิถุนายน พระพยอมเรื่องพระ
พรหมโมลีจัดการอดีตเจ้าอาวาสวัดพระธรรม
กายที่ยืนยันว่านิพพานเป็นอัตตา ระบุเป็น
การประกาศความแตกแยกต่อการแยกตัว
ออกจากศาสนาพุทธ ‘ไชยบูลย์’เล่นลูกกอล์ฟสื่อ
มวลชนอย่าเรียกชื่อมราราสไม่คุ้นขอให้เรียก
อัมมชโยหรือหลวงพี่ (อ่านหน้า 19)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 30 พฤษภาคม 2542

ธรรมกาย พลิกลิ้นเกมใหญ่ เปิดฉาก 'ลุยสี'

ห้องแอร์-อาหารเอาใจใส่
แก่นิพพานเป็นอึดต่างฯ
โบายใส่นักวิชาการ'ม.จุฬ
วันวิสาขบูชาคึกคัก พระ-เณร มรณวาส
วัดพระธรรมกายเกือบ 7 หมื่น กลุ่ม
ร่วมวงด่า 'ไชยบูลย์' สำนักจาวปรับฯ
ใหม่ เชื่อเชิญนักข่าวเข้าวัด พร้อมเปิด
แอร์บริการอาหารเครื่องดื่ม ยี่ที่ผ่านม
กันสะผลให้ภาพออกมาในเชิงลบ แก
เปิดแอลงใหญ่ (อ่านหน้า 19) ✕

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 14 พฤษภาคม 2542

คายนเศษที่คิน '139 ไร่' เล่ห์ 'ไชยบุญลย' แฉแปลงสุคกระจอก

ที่เหลือต้องถาม 'ญาติโยม'
กลุ่มบพข.รุมแห้กล่าวโทษ
'ธรรมกิตติวงศ์' ขู่ฟ้อง 30 ล.
ประเทศเนะปฏิรูปสงฆ์ ร้อ

'ไชยบุญลย' ยอมโอนเศษที่ดินให้วัดจิบจ้อย
แค่ 139 ไร่ จากเดิมที่ประกาศขาย 1,747
ไร่ อ้างเวลากระชั้นชิด ต้องสอบถามผู้บริ
จาคก่อนว่าพร้อมยกให้ธรรมกายหรือไม่
บุกร่องสภาทนายช่วยวัดจววมที่ดิน ยก
ให้ฟรี ไร่ แล้วขอแลกอีก สุดท้ายกลายเป็น
เป็นสัญญาซื้อขายเฉย 'พระพยอม'แนะวิธี
ด้านเสี่ยชัยเอก ขึ้นป้าย 'เอาไชยบุญลย'
คืนไป เอาพระวันยคืนมา' (อ่านหน้า 19)

บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์มติชน ฉบับวันที่ 3 มิถุนายน 2542

หาช่องฟันอาญา 'ไชยบูลย์' มท.1 ลั่น 'ลึกลับ' จับยึดคุก-ห้ามประกันตัว

ถ้าเข้าข้าย 'ฉ้อ โกงที่ดิน' จับเปลี่ยนอธิบดีศาสนา

สำนักพระราชวังแจ้งแก่กันในสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ ถวายสิ่งพระราชกรณียการศาสนาเตรียมหาหรืออัยการสูงสุดฟ้องคดีอาญา 'ไชยบูลย์' สภาทนายความ ส.ส.ปชป. และ กมธ.ศาสนาฯ รุมจาก 'พิภพ' ร่วมลงชื่อในบันทึกกับตัวแทน 'ธรรมกาย' (อ่านหน้า 19)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 23 พฤษภาคม 2542

แฉแผนวัดจว เสียมพระ 2นิกายชนกัน

ชุมชนเกี่ยวเป็นหัวหอ
กลบกระแสด้านธัมมชโย
'ธรรมกาย' ปลานสัง'สาว
ประกบเจ้าคณะปทุมถึงก
อธิปไตยศาสนาซึ่งตามฟอร์
เสียมลงชื่อฟ้องนิกกรรม

แฉแผนร้ายวัดจวหวังเบียดกระแสดมมีอมพระเส
2 นิกายชนกัน เดือนธันวาคมสัปดาห์ก่อนปีอุทธานเปล
กลายเป็นความแตกแยกในสังคม ขณะที่สาวธรรมก
หอบหลักฐานแจ้งสภาพนายความได้ข้อหาฉ้อฉลที่ดิน
หลวงพ่อด ลุกศิษย์ธัมมชโยตามประกบเจ้าคณะจังห
จต้องย้ายกุฏินี้ ตำรวจไม่วางใจส่งกำลังคุ้มกันเข้ม ซึ
มหาเถรเปิดช่องให้ปลดพันตำแหน่งเจ้าอาวาสช่วงระหว่างส
นิกกรรม เผยเบื้องหลังยื่นฟ้องอธิการ ► อ่านหน้า ๘

สถาบันวิทย
จุฬาลงกรณ์

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 29 พฤษภาคม 2542

พสกนิกรแห่กราบพระ สร้างภาพ ตร. ตรึงไว้ตรา

ชาวพุทธกริตเลียด
บุก'ธรรมกาย'วันนี้
'ตุ้มตาม'รับหน้าขึ้น
ผนวกคำผู้ฟ้อง เสง้อ
ไม้กล้าแตะธัมมชโย

กริตเลียดไล่เดียรรณี ชาวพุทธนัด
บุกวัดดาวปารามมาร ขจัดความมัวหมอง
พระพุทธศาสนาวันนี้ เดือน "ชวน" ระวัง
ลอบตัวหนีปัญหาจนพรตล้ม ตำรวจ
ประชุมเตรียมตรวจกำลังคุมสถานการณ์
ส่งเจ้าหน้าที่ 500 นายตริ่งหน้าสำรอก
ธัมมชโยตรวจเริ่มป้องกันการใช้อาวุธก่อ
ความวุ่นวาย ยึดมั่นใจเหตุการณ์ไม่บาน
ปลาย "ธรรมกาย" ๒ ส่วนหน้า ๑๑

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 27 พฤษภาคม 2542

ธัมมชโยคืนตำบอง ถอนฟ้อง แลกโอนที่ดินคืนวัด

ยุวพุทธหอบหลักฐานแฉ
ฟ้องจอมฉาว3ข้อหาหน
'สมเด็จพระสังฆราช'เตือนธ
อภัยฯห้ามเกริมจนพาวีบี

แฉแล้ว "ธัมมชโย" ยิ่งพลัวไม่ยอมโอนที่ดินคืนวัด
ฉาวหวิ่งตำบองแลกถอนฟ้องจากกรมการศาสนาแต่ถูกเมิน
-ตาม"บอกต้องโอนคืนตามมติสม.สถานเดียวจะรกซ้ำเล่นแฉ
ถูกฟ้องเลขคดีแพ่งผู้สื่อข่าวบูรณาการศาสนายันเจ้าคณะจ
ปทุมธานีสามารถใช้อำนาจตามกฎหมายมาตราที่ 27 จับสึกได้
สมเด็จพระสังฆราชประทานพรเนื่องในวันวิสาขบูชาเตือน
อย่าเห่อเหิมทะเลาะทะเลาะจนเกินเหตุ ชี้ตัดสินหาทั้งปวงเป็
แห่งทุกข์ ต้องมีองค์ 8 เป็นเครื่องนำแห่งความพ้นทุกข์ ดั
พุทธอีกสมาคมยื่นฟ้อง "ธัมมชโย" แล้ว ชี้ 3 ข้อหาฉกรรจ์ พ
หอบหลักฐานพยานเอกสารและม้วนเทป ▶ อ่านค่นหน้า

สถาบันวิทย
จุฬาลงกรณ์มหา

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 7 มิถุนายน 2542

‘ธัมมชโย’ เล่นสิน ไม้ออนที่คืน อ้างสมบัติส่วนตัว

ก๊วยกให้วัดแล้วเอาไปหมุนยาก
ทำให้ฟ้องเงินกินเงินทำบุญเด็ก
หนังสือสำนักราชเลขาฯระบุชด
บังอาจใช้ตราสัญลักษณ์เรียไร

แม่พาลูกน้อย 2 คน ร้องเจ้าคณะจังหวัดปทุมธานี ขอ
ให้ช่วยทวงเงินที่ทำบุญกับวัดพระธรรมกายกว่า 2 แสนบาท
คืน เพราะหลงเชื่อจนหมดเนื้อหมดตัวไม่มีเงินจ่ายค่าเทอม
ลูก ขณะที่นั่งศาลี มุกข์นหลักฐานเพ็ญนริจาลที่ไถ่ไม่ได้
มีการซื้อขายดังที่วัดอ้าง ฝ่ายเอกรวัดได้จ่ายค่าไถ่แล้ว
พร้อมยื่นไม่คืนเงินทำบุญที่ลูกเด็กหวง อยากได้ไปฟ้องเอา
กลัวคนอื่นเอาอย่าง แต่มหั้นค้าขายเจ็งเองจะมาโห้ไม่ได้
สิ้นอีกทำบุญมากได้มากแต่ในชาติหน้าพร้อมปลุกสาวกให้มา
ชุมนุมวันที่ 22 ศก. บอจะเมีพระเป็นแสนรูปมาให้ทำบุญสู่
นิพพาน ยุวพุทธอีกสามคม ส่งหลักฐานเค็ดเป็นหนังสือชี้แจง
จากสำนักราชเลขาธิการ ▶ หน้าค่อนหน้า

สถาบันวิทยุ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 5 มิถุนายน 2542

สมุนธัมมชโยพลาถ่าน ถากถมตาม ไม่ยอมไถนที่โน่นวัน

‘พิภพ’บุกวัดขึ้นท่าขาด 10 มิ.ย.
มหาจุฬาฯ เนะใช้ม. 25 จักวา
จับถอดจิวรฐานขัดคำสั่งมส.
จีพรหมโมลีขับพันเจ้าอาวาส
“พิภพ” จำใจไปวัดพระธรรมกายยื่นหนังสือให้ “ธัมม-

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 2 กรกฎาคม 2542

แฉไอ้แว่นไปเอง ชื่อ 'เหมืองทอง'	กับสีกาทูย ที่ พิจิตร จ่าย 10 ล้าน ป. สอบมัด กองปราบดิน ☐ อ่านต่อหน้า 12

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 12 มิถุนายน 2542

แข่งกองปราบแล้ว ฟื้นอาณาจักร 3 ข้อหา-จับไอ้แฉ่ง

กรมศาสนาเข้าทุกขู่เอง
แข่งเท็จ-ยักยอก-ละวัน
แฉ่งให้สอบสวนแยกผล
เอาผิดถึงเหล่าขุนบ็อกกัวย

“ดูมตาม”เอาจริงแล้ว สั่งกรรมการ
ศาสนาแจ้งความตำรวจกองปราบฯ ดำ
เนินคดี 3 ข้อหา แข่งเท็จ ยักยอกทรัพย์สิน
และเป็นเจ้าพนักงานแต่ละวันปฏิบัติหน้าที่
โดยมิชอบ ผศกก่อน □ อ่านต่อหน้า 16

สถาบันวิทยุสื่อสาร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 31 พฤษภาคม 2542

ไอ้แวนยังเทศน์ ปิด 'ไตรปิฎก'

มหาจุฬาฯ
สั่งห้ามด่า
ธรรมกาย
'ธรรมกาย'
หงอย สาวกไป
ทำบุญไม่ก็พัน
คน 'ไอ้แวน'
ปรากฏกาย
☐ อ่านต่อหน้า 12

สถาบันวิทย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 30 พฤษภาคม 2542

วิสาปะ'ธรรมโกษ'
สาวก หง'
ได้แวนเบียว-ไม่คืนที่

สาวกแดงใหญ่ ย้ำต้องถอนฟ้อง ธรรมโกษไม่สึก!
อ้างไม่ยุติธรรม 'กวีซีไรท์' ราช
กลอนป้องพุทธ
ธรรมกายระดมพระ - ลูก
ศิษย์ร่วมงานวันวิสาขะ เผย
มีคนมาร่วมงานแค่ 4
หมื่น น้อยกว่าที่ตั้งเป้าไว้ 1
แสน ระดมตร.ตั้งจุดตรวจ
หน้าวัด พร้อมทั้งส่งตำรวจ
นอกเครื่อง □ อ่านต่อหน้า ๒

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ข่าวสด ฉบับวันที่ 22 พฤษภาคม 2542

ฟ้องแล้วนิดาหกรรม โดนทั้งด ไฉนแว่น-ทัตตชิว

ก้อหาสุบที่บริ
บิตเบือนหลัก
นิพพานเป็นอภ
มีผิดกัน ปารา
กรมการศาสนาขึ้น
แล้ว เล่นงานทั้ง “ไฉน
ทัตตชิว” คนแรกโด
หาอโงงที่ดิน-ดูเอา
สวนเป็นของ □ อ่านต่อ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 6 มิถุนายน 2542

พ่อเงรธรรมกาย
เด็ก 10 ขวบ แค้น
โดนรีด

ทุกปีหมักแม่ป่วยต้องออก ร.ร.
ให้ทนาย-เจ้าคณะฯเอาผิด

หนูน้อยวัย 10 ขวบ จูงมือน้องสาววัย 5 ขวบ ขอ
เป็นโจทก์ฟ้อง "ไชยบุญ" เป็นเหยื่อบาปบริสุทธิ์ แม่
หลงมัวไปทำบุญหมดเงินกว่า 2 แสน อ่านต่อหน้า 15

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 21 พฤษภาคม 2542

มอ กม.ชเลห้เณะระ ช่อกนออบาย ละเมิดพระอำนจ

เดลินิวส์
ฉบับที่ 18,117 วันศุกร์ที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 ราคา 8 บาท DAILY NEWS

ตั้งอนุกก.สอบฯ
มอบให้สื่อทพ
สื่อพระเนรหนุ
อัสชือธรรมกาย
กบฏซัด ๆ มหาเถรฯ เหลี่ยม
ลิกหมกเม็ดออกมติละเมิดพระสังฆ
ราช ให้ตั้งคณะ อ่านต่อหน้า 14

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 30 พฤษภาคม 2542

ไชยบูลย์ - ทัดตชีโว
เทศน์เช้าอีก
จาบจ้วงพระไตรปิฎก
สอนสาวกท่มเงินตามรอย
พระพุทธเจ้าที่เป็นต้นบุญ

ไชยบูลย์ ถอดถอนวันวิสาขบูชา
ย้ายศาสนาขึ้นเนิน ประกาศคำสอน
ให้สาวกท่มเงิน อ่านต่อหน้า 15

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 12 มิถุนายน 2542

ขบพณเจ้าอาวาส สึกไชยบุญ ถ้าไม่ได้ประกัน

แจ้งเอาผิดแล้ว
กองปราบฯทำคดี
3ข้อหาอุกฉกรรจ์
กักขังฆาต

อ้างครอบปลาไหล "ไชยบุญ"

ได้ กรมศาสนาแจ้งกองปราบฯ ดำเนิน
คดีแล้ว 8 ข้อหา อ่านต่อหน้า 15

เดลินิวส์

ฉบับที่ 18,139 วันเสาร์ที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2542 ราคา 8 บาท DAILY NEWS

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 13 มิถุนายน 2542

**เชิญตายพระหัตถ์
พระสังฆราชา
สยบมารศาสนา!**

‘ธรรมกาย’ป่วนประชุมใหญ่
เผยไม้ตาย - ปราบเด็ยรภัย

มีอกฎหมายนี้ใจหากางแดง
ให้ “ไชยบูลย์” ได้ ชี้มาตรา 147 เป็น
หมากตวยจ้อโกง อ่านต่อหน้า 15

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 30 พฤษภาคม 2542

ธรรมกายก้าว แบงก์ชาติ ก่อเรื่องคืนที่ดิน

รวมพลังวันวิสาขะ
ไม่ถึงแสนตามคย
ธงเหลืองขับไล่สัง

ธรรมกายไม่เข้าเป้า มี
ญาติโยมแห่เข้าวัดร่วมงาน
วันวิสาขบูชา * มีต่อหน้า 2

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที

ท้วงวิสาขะวัน เกษมชีพพร ทมนุฉรรณกา

**‘อาคม’ สังกัดทำนุมนุ
แต่ ธีมนชโย สู้ทิวชนฉา
ระคมพลนัรบแสนทำทาย
“อาคม” สังกัดพระเณรทั่วประเทศ
ห้ามมาชุมนุมหนูนวด**

★ มีต่อหน้า 14

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 11 พฤษภาคม 2542

มหาเถรฯ เจียดกำลัง ไม้กล้ำฟันฟัน ปาราชิกฉันทมชโย

ผลประชุมชี้ชะตา
ชื่อเวลาออกจิวร
กสุ่มพุทธกตัก
ทำคามพระอภ
หนังสือสงม
ย้านะฉันทมชโย
มหาเถรสมาคมเจียด
ไม้กล้ำฟันฉันทมชโย ยังไม่ยอม
ชี้ช้ความปาราชิกหรือไม่
เกินดีให้สบบล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 8 พฤษภาคม 2542

ศาลฎีกา ทรัพย์สินล้ม ล้มล้มล้มล้ม

กรรมการลดยกต่อ
ทั้งสั่งทา-อสั่งทา
เงินสกททรัพย์สิน
ส่วนที่กิน1,800ไร่
ดีเคย์โอน9พ.ค.มี

9 พ.ค. ดีเคย์โอนที่ดิน
1,800 ไร่ หลังล้มล้มล้ม
กายกินให้เป็นสมบัติธรณีสงฆ์
กำหนดนัดหมาย 13.00 น.
ตรงเซ็นชื่อลงนามมอบอำนาจ
ให้อย่างชัดเจน ★ มีต่อหน้า 17

ตัวอย่างข่าวหน้าหนึ่ง

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ฉบับวันที่ 7 พฤษภาคม 2542

**ดัชนีโยกโอนค้ายืดขึ้นได้!
คิมให้วัคซีนร่างกาย**

ยอดค้าปลีกขยายตัว โลกเริ่มปรับขึ้นดอกเบี้ย การท่องเที่ยวฟื้นตัว ความเครียดไทยเบสียวันมี

ความวิตกกังวลเกี่ยวกับเศรษฐกิจโลกจะคงอยู่ใน 10 ปีข้างหน้า

เศรษฐกิจไทยจะฟื้นตัว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นางสาวกาญจนา เจริญเกียรติบวร เกิดเมื่อวันที่ 27 พฤษภาคม พ.ศ.2516 ที่เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะอักษรศาสตร์ สาขาวิชาเอกภาษาเยอรมัน และวิชาโทภาษาอังกฤษ เมื่อปี พ.ศ. 2539 และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต เมื่อปี พ.ศ. 2541 ในสาขาภาษาศาสตร์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย